

Tutkinnon perusteet

Logistiikan perustutkinto

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Logistiikan perustutkinto

Tutkinnon suorittaneen osaaminen

Logistiikan perustutkinnon suorittanut, joka työskentelee logistiikka-alan tehtävissä, osaa kuljettaa ja käyttää erilaisia ajoneuvoja tai kuormaukseen käytettäviä työkoneita ja laitteita. Hän työskentelee turvallisesti sekä tunnistaa ja ottaa huomioon työskentelyssään ajoneuvoihin, työkoneisiin ja laitteisiin liittyviä työturvallisuusriskejä ja -vaaroja. Logistiikka-alan työtehtävissä käytetään monenlaisia logistiikka-alan digitaalisia sovelluksia.

Kuorma-auton- ja yhdistelmäajoneuvonkuljettaja osaa ottaa huomioon ajotavassaan kuorman vaikutuksen ajamiseen, osaa toimia liikenteessä turvallisesti, taloudellisesti ja vastuullisesti ennakkoiden erilaisia liikennetilanteita. Kuormatessa ja kuormaa purkaessa kuorma-autonkuljettaja osaa käyttää trukkia tai työkonetta sekä kuorman varmistamiseen käytettäviä välineitä. Hän noudattaa teollisuuden työturvallisuusvaatimuksia sekä ohjeistuksia. Hän taitaa turvallisen liikennöinnin erilaisilla alueilla, kuormatessaan tai purkaessaan ajoneuvon kuormaa. Kuljettaja osaa tehdä yleisimpiä huoltoon ja korjaukseen liittyviä tehtäviä sekä vianetsintä toimenpiteitä työkoneeseen, trukkiin tai ajoneuvoon.

Linja-auton- ja taksinkuljettaja on palveluammattissa ja ottaa huomioon ajotavassaan sekä muussa käyttäytymisessään matkustajat. Hän osaa toimia liikenteessä turvallisesti ja vastuullisesti ennakkoiden erilaisia liikennetilanteita. Henkilöliikenteessä kuljettaja osaa toimia tilanteissa, joissa kohdataan erilaisia asiakkaita. Kuljettaja osaa kuljettaa linja-autoa ja taksia tilausliikenteessä, kaupunki- ja seutuliiikenteen linjaston, koululais- ja palvelu- sekä kaukoliikenteen eri reiteillä. Hän käyttää erilaisia maksulaitteita ja -tapoja. Kuljettaja osaa tehdä yleisimpiä huoltoon ja korjaukseen liittyviä tehtäviä sekä vianetsintä toimenpiteitä työkoneeseen, trukkiin tai ajoneuvoon.

Palvelulogistiikkatyöntekijä työskentelee erilaisissa varastoissa tai terminaaleissa. Hän työskentelee tavaroiden lähettämisen ja vastaanotossa, tavarantoiminnissa, lähetysten pakkaamisessa sekä keräilyssä. Hän käyttää tavarankäsittelylaitteita, trukkia ja automaatiikalla ohjattavia laitteita. Palvelulogistiikkatyöntekijä täyttää ja käyttää monenlaisia varastoinnin ja lähetysten asiakirjoja tietotekniikkaa käyttäen.

Kunnossapitotyöntekijä työskentelee lentoasema-alueen kesä- ja talvi kunnossapitotehtävissä. Hän käyttää monenlaisia kunnossapidon työkoneita. Kunnossapitotyöntekijä osaa tehdä yleisimpiä huoltoon ja korjaukseen liittyviä tehtäviä sekä vianetsintä toimenpiteitä työkoneeseen, traktoriin tai ajoneuvoon. Kunnossapitotyöntekijä osaa toimia oman työtehtävänsä mukaisesti myös lentoaseman pelastustehtävissä.

Maapalvelutyöntekijä tekee ilma-aluksen kuormaamisen ja purkamisen työtehtäviä. Hän käyttää kuormaamiseen ja kuorman purkamiseen sekä tavaroiden siirtelyyn käytettäviä laitteita, kuten trukkia, matkatavarahihnaa tai -nosturia. Työtehtäviä tehdään ilmailun turvallisuusmääräysten mukaisesti. Maapalvelutyöntekijä tekee ajoneuvoihin ja trukkeihin vianetsinnän, huollon ja korjauksen tehtäviä.

Työtehtäviä, joissa tutkinnon suorittanut voi toimia

Logistiikan perustutkinnon suorittaja voi toimia erilaisissa logistiikka-alan tehtävissä eri toimialoilla niin kansainvälisen kuin kotimaisen liikenteen, teollisuuden, kaupan ja palveluiden kuljettajana, työntekijänä varastoissa, terminaaleissa sekä lentoasema-alueilla.

Määräyksen diaarinumero	OPH-1807-2021
Koulutukset	Logistiikan perustutkinto (381408)
Osaamisalat	Sisälogistiikan osaamisala (1000) Kuljetuspalvelujen osaamisala (1733) Lentoasemapalvelujen osaamisala (1734)
Tutkintonimikkeet	Kuorma-autonkuljettaja (10012) Yhdistelmäajoneuvonkuljettaja (10013) Linja-autonkuljettaja (10032) Palvelulogistiikkatyöntekijä (10041) Kunnossapitotyöntekijä (10044) Maapalvelutyöntekijä (10045)
Pdf luotu	24.06.2021

Sisältö

1. Tutkinnon muodostuminen.	1
2. Tutkinnon osat.	5
2.1. Logistiikka-alan työympäristössä toimiminen, 15 osp.	5
2.2. Kuorma-autonkuljettajana työskentely, 35 osp.	7
2.3. Kuljetusalan perustason ammattipätevyys, 10 osp (102013).	11
2.4. Ajoneuvon huoltaminen, 25 osp.	14
2.5. Betonipumppuauton käyttäminen, 35 osp.	16
2.6. Dronen ohjaaminen, 5 osp.	17
2.7. Kappaletavaran kuljettaminen, 35 osp.	19
2.8. Kappaletavaranosturin käyttäminen, 5 osp.	22
2.9. Kuljetusalan perustason ammattipätevyuden laajennus, 15 osp (101191).	23
2.10. Kuormakorin vaihtaminen, 5 osp.	24
2.11. Lämpösäädelyjen elintarvikkeiden kuljettaminen, 35 osp.	26
2.12. Maasiirtokuljetuksen suorittaminen, 35 osp.	28
2.13. Maatalouden tuotteiden kuljettaminen, 35 osp.	31
2.14. Tavarankäsittelylaitteiden käyttö ja trukinkuljettajana työskentely, 25 osp.	34
2.15. Työkoneen kuljettajana työskentely, 25 osp.	36
2.16. Työkoneen siirtokuljetuksen toteuttaminen, 25 osp.	38
2.17. Yhdyskuntajätteen kuljettaminen, 25 osp.	40
2.18. Linja-autonkuljettajana työskentely, 35 osp.	42
2.19. Erityisryhmien kanssa toimiminen, 5 osp.	44
2.20. Tavarankuljettaminen linja-autolla, 15 osp.	46
2.21. Kaukoliikenteenkuljettajana työskentely, 35 osp.	48
2.22. Kaupunki- ja seutuliikenteenkuljettajana työskentely, 35 osp.	51
2.23. Koulukuljetuksen kuljettajana työskentely, 25 osp.	53
2.24. Palveluliikenteen kuljettajana työskentely, 25 osp.	56
2.25. Taksiliikenteen kuljettajana työskentely, 25 osp.	58
2.26. Tilausliikenteen kuljettajana työskentely, 35 osp.	61
2.27. Yhdistelmäajoneuvonkuljettajana työskentely, 35 osp.	64
2.28. Erikoispitkän yhdistelmäajoneuvon kytkentä ja käyttäminen, 5 osp.	67
2.29. Kappaletavaran kuljettaminen yhdistelmäajoneuvolla, 35 osp.	69
2.30. Maatalouden tuotteiden kuljettaminen yhdistelmäajoneuvolla, 35 osp.	71
2.31. Raaka-aineiden kuljettaminen, 35 osp.	72

2.32. Raakapuun kuljettaminen, 35 osp.	75
2.33. Rakennuselementtien kuljettaminen, 35 osp.	77
2.34. Työkoneen siirtäminen yhdistelmäajoneuvolla, 25 osp.	80
2.35. Yhdyskuntajätteen kuljettaminen yhdistelmäajoneuvolla, 25 osp.	81
2.36. Tavarain vastaanotto ja säilyttäminen, 30 osp.	82
2.37. Tavarain keräily ja pakkaaminen, 30 osp.	84
2.38. Inventointi, 10 osp.	86
2.39. Kuormalavahyllyn tarkistaminen, 10 osp.	88
2.40. Tavarain lähettäminen, 20 osp.	90
2.41. Luvanvaraisten tavarain varastointi, 10 osp.	92
2.42. Varaston osto- ja myyntitoiminnoissa työskentely, 20 osp.	94
2.43. Terminaalissa toimiminen, 25 osp.	96
2.44. Vaarallisten aineiden käsittely, 15 osp.	99
2.45. Tavarain kuljettaminen, 15 osp.	100
2.46. Liikennöinti ja turvallinen työskentely lentoasemalla, 35 osp.	102
2.47. Lentoasema-alueen kunnossapitäminen, 30 osp.	104
2.48. Pelastustehtävissä toimiminen, 5 osp.	107
2.49. Ihmisten tekijöiden vaikutuksen huomioiminen, 5 osp.	109
2.50. Liikennealueen kunnossapitäminen, 25 osp.	110
2.51. Ilma-aluksen kuormaaminen, 10 osp.	112
2.52. Lentoaseman turvatarkastuksen työtehtävissä toimiminen, 10 osp.	114
2.53. Maapalvelutehtävissä toimiminen, 35 osp.	116
2.54. Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 5 osp (101040).	118
2.55. Yritystoiminnan suunnittelu, 15 osp (101050).	121
2.56. Yrityksessä toimiminen, 15 osp (101052).	125
2.57. Ilmastovastuullinen toiminta, 15 osp (103931).	130
2.58. Huippuosaajana toimiminen, 15 osp (101051).	132
3. Liite. Arvoperusta.	137
4. Kuljetuspalvelujen osaamisala.	138
5. Sisälogistiikan osaamisala.	139
6. Lentoasemajärjestelmien osaamisala.	140

1. Tutkinnon muodostuminen

AMMATILLISET TUTKINNON OSAT   145 OSP
Pakolliset tutkinnon osat   15 osp
Logistiikka-alan työympäristössä toimiminen, 15 osp, P
Kuljetuspalvelujen osaamisala
Kuorma-autonkuljettaja
Pakolliset tutkinnon osat   45 osp
Kuorma-autonkuljettajana työskentely, 35 osp, P
Kuljetusalan perustason ammattipätevyys, 10 osp, P
Valinnaiset tutkinnon osat   65-85 osp
<i>Valitaan vähintään yksi 35 osp tutkinnon osa</i>
Ajoneuvon huoltaminen, 25 osp
Betonipumppuauton käyttäminen, 35 osp
Dronen ohjaaminen, 5 osp
Kappaletavaran kuljettaminen, 35 osp
Kappaletavaranosturin käyttäminen, 5 osp
Kuljetusalan perustason ammattipätevyyden laajennus, 15 osp
Kuormakorin vaihtaminen, 5 osp
Lämpösäädelyjen elintarvikkeiden kuljettaminen, 35 osp
Maasiirtokuljetuksen suorittaminen, 35 osp
Maatalouden tuotteiden kuljettaminen, 35 osp
Tavarankäsittelylaitteiden käyttö ja trukinkuljettajana työskentely, 25 osp
Työkoneen kuljettajana työskentely, 25 osp
Työkoneen siirtokuljetuksen toteuttaminen, 25 osp
Yhdyskuntajätteen kuljettaminen, 25 osp
Linja-autonkuljettaja
Pakolliset tutkinnon osat   45 osp
Linja-autonkuljettajana työskentely, 35 osp, P
Kuljetusalan perustason ammattipätevyys, 10 osp, P
Valinnaiset tutkinnon osat   65-85 osp
<i>Valitaan vähintään yksi 35 osp tutkinnon osa</i>
Ajoneuvon huoltaminen, 25 osp
Erityisryhmien kanssa toimiminen, 5 osp
Tavaran kuljettaminen linja-autolla, 15 osp
Kaukoliikenteenkuljettajana työskentely, 35 osp
Kaupunki- ja seutuliikenteenkuljettajana työskentely, 35 osp
Koulukuljetuksen kuljettajana työskentely, 25 osp

Kuljetusalan perustason ammattipätevyyden laajennus, 15 osp
Palveluliikenteen kuljettajana työskentely, 25 osp
Taksiliikenteen kuljettajana työskentely, 25 osp
Tilausliikenteen kuljettajana työskentely, 35 osp
Yhdistelmäajoneuvonkuljettaja
Pakolliset tutkinnon osat   45 osp
Yhdistelmäajoneuvonkuljettajana työskentely, 35 osp, P
Kuljetusalan perustason ammattipätevyys, 10 osp, P
Valinnaiset tutkinnon osat   65-85 osp
<i>Valitaan vähintään yksi 35 osp tutkinnon osa</i>
Ajoneuvon huoltaminen, 25 osp
Dronen ohjaaminen, 5 osp
Erikoispitkän yhdistelmäajoneuvon kytkentä ja käyttäminen, 5 osp
Kuljetusalan perustason ammattipätevyyden laajennus, 15 osp
Kappaletavaran kuljettaminen yhdistelmäajoneuvolla, 35 osp
Kappaletavaranosturin käyttäminen, 5 osp
Kuormakorin vaihtaminen, 5 osp
Maatalouden tuotteiden kuljettaminen yhdistelmäajoneuvolla, 35 osp
Raaka-aineiden kuljettaminen, 35 osp
Raakapuun kuljettaminen, 35 osp
Rakennuselementtien kuljettaminen, 35 osp
Tavarankäsittelylaitteiden käyttö ja trukinkuljettajana työskentely, 25 osp
Työkoneen kuljettajana työskentely, 25 osp
Työkoneen siirtäminen yhdistelmäajoneuvolla, 25 osp
Yhdyskuntajätteen kuljettaminen yhdistelmäajoneuvolla, 25 osp
Sisälogistiikan osaamisala
Palvelulogiikkatyöntekijä
Pakolliset tutkinnon osat   85 osp
Tavaran vastaanotto ja säilyttäminen, 30 osp, P
Tavaran keräily ja pakkaaminen, 30 osp, P
Tavarankäsittelylaitteiden käyttö ja trukinkuljettajana työskentely, 25 osp, P
Valinnaiset tutkinnon osat   25-45 osp
Dronen ohjaaminen, 5 osp
Inventointi, 10 osp
Kuormalavahyllyn tarkistaminen, 10 osp
Tavaran lähettäminen, 20 osp
Luvanvaraisten tavaroiden varastoiminen, 10 osp
Varaston osto- ja myyntitoiminnoissa työskentely, 20 osp

Terminaalissa toimiminen, 25 osp
Vaarallisten aineiden käsitteleminen, 15 osp
Tavaran kuljettaminen, 15 osp
Lentoasemapalvelujen osaamisala
Pakolliset tutkinnon osat   45 osp
<i>Lentoasemapalveluiden osaamisalan yhteiset pakolliset tutkinnon osat</i>
Liikennöinti ja turvallinen työskenteleminen lentoasemalla, 35 osp, P
Kuljetusalan perustason ammattipätevyys, 10 osp, P
Kunnossapitotyöntekijä
Pakolliset tutkinnon osat   35 osp
Lentoasema-alueen kunnossapitäminen, 30 osp, P
Pelastustehtävissä toimiminen, 5 osp, P
Valinnaiset tutkinnon osat   35-45 osp
Ajoneuvon huoltaminen, 25 osp
Inhimillisten tekijöiden vaikutuksen huomioiminen, 5 osp
Liikennealueen kunnossapitäminen, 25 osp
Ilma-aluksen kuormaaminen, 10 osp
Lentoaseman turvatarkastuksen työtehtävissä toimiminen, 10 osp
Työkoneen kuljettajana työskentely, 25 osp
Tavarankäsittelylaitteiden käyttö ja trukikuljettajana työskentely, 25 osp
Maapalvelutyöntekijä
Pakolliset tutkinnon osat   35 osp
Maapalvelutehtävissä toimiminen, 35 osp, P
Valinnaiset tutkinnon osat   35-45 osp
Ajoneuvon huoltaminen, 25 osp
Inhimillisten tekijöiden vaikutuksen huomioiminen, 5 osp
Liikennealueen kunnossapitäminen, 25 osp
Ilma-aluksen kuormaaminen, 10 osp
Lentoaseman turvatarkastuksen työtehtävissä toimiminen, 10 osp
Työkoneen kuljettajana työskentely, 25 osp
Tavarankäsittelylaitteiden käyttö ja trukikuljettajana työskentely, 25 osp
Valinnaiset tutkinnon osat   1-15 osp
Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 5 osp
Yritystoiminnan suunnittelu, 15 osp
Yrityksessä toimiminen, 15 osp
Ilmastovastuullinen toiminta, 15 osp
Huippuosaajana toimiminen, 15 osp
Tutkinnon osa toisesta osaamisalasta   0-35 osp

Paikallisiin ammattitaitovaatimukseen perustuva tutkinnon osa   0 osp
Tutkinnon osa toisesta ammatillisesta perustutkinnosta, ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta   0 osp
Korkeakouluopinnot   0 osp
Yhteisten tutkinnon osien osa-alueita, lukio-opintoja tai muita jatko-opintovalmiuksia tukevia opintoja   0 osp
Yhteiset tutkinnon osat   0 osp

2. Tutkinnon osat

2.1. Logistiikka-alan työympäristössä toimiminen, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija varmentuu työsuhteeseen liittyvistä sopimuksen ehtoista

Opiskelija

- selvittää työsuhteen solmimisen perusteet
- selvittää työhön liittyvät vähimmäisehdot

Opiskelija aloittaa työskentelyn

Opiskelija

- ottaa toiminnassaan huomioon yhteisen työpaikan eri toimijoiden roolit ja vastuut
- osaa tunnistaa työpaikan vaaroja ja haitallisia kuormitustekijöitä
- toimii työpaikan ohjeiden ja säännösten mukaisesti
- puukeutuu työturvallisuusvaatimusten mukaisesti
- käyttää tarvittavia työtehtävän edellyttämiä suojaimia
- esittää tarvittavat luvat ja pätevyudet
- tarkistaa työtehtävässä tarvittavat varusteet ja työvälineet
- ottaa työtehtävään tarkoitetun työvälineen käyttöönsä
- osaa käyttää käyttöohjekirjaa
- suorittaa käyttöön ottamaansa työvälineeseen toimintatarkastuksen
- suorittaa tarvittavat huoltotoimenpiteet työvälineeseen

Opiskelija työskentelee logistiikka-alan työympäristössä turvallisesti ja tunnistaa tieto- ja työturvallisuuteen liittyvät riskit

Opiskelija

- noudattaa työnantajan ohjeita ja työturvallisuuteen liittyviä määräyksiä
- osoittaa hallitsevansa tietoturvallisuuden ja sosiaalisen median käyttöön työaikana liittyvät rajoitukset
- arvioi työhönsä liittyviä työturvallisuusriskejä
- ilmoittaa havaitsemistaan suoja- ja työvälineissä olevista puutteista
- työskentelee turvallisesti ja ergonomisesti
- huolehtii työympäristön järjestyksestä ja siisteydestä
- välttää muihin työntekijöihin kohdistuvaa häirintää ja muuta epäasiallista käytöstä
- toimii työyhteisön jäsenenä ja esimiehensä kanssa vuorovaikutustilanteissa
- arvioi omia elämäntapojaan työkyvyn ylläpitämisessä
- toimii osana logistista ketjua ja ymmärtää oman työnsä merkityksen ketjussa
- arvioi oman työnsä ympäristö- ja laatuvaikutuksia
- laatii ongelmatilanteeseen suunnitelman tilanteen korjaamiseksi
- toimii ohjeiden mukaan työvälineen rikkoontuessa
- hallitsee ensiavun antamisen perusteet tavallisissa ensiapua vaativissa tilanteissa
- tunnistaa vaaratilanteet ja estää lisävahinkojen syntymisen
- arvioi omaa kykyään toimia työtapaturma- ja liikennevahinkotilanteessa
- ilmoittaa poissaolostaan, sairastumisestaan ja läheltäpiti- tai vaaratilanteesta yrityksen ohjeiden mukaisesti

Opiskelija toimii työtehtävän vaatimissa digitaalisissa toimintaympäristöissä

Opiskelija

- käyttää tietojärjestelmiä, viestintäkanavia ja viestintäteknisiä laitteita
- käyttää työskentelyyn liittyviä digitaalisia laitteita
- tiedostaa digitaalisten teknologioiden ja niiden käytön ympäristövaikutukset

Opiskelija toimii kestävästä kehityksestä mukaisesti työtehtävissään

Opiskelija

- tunnistaa ja selvittää työpaikalla lajiteltavat jätelajit sekä kierrättää jätteet
- pyrkii arvioimaan ja hallitsemaan ympäristövaikutuksiin liittyviä riskejä
- tuntee eri käyttövoimaa käyttävien työvälineiden ympäristövaikutukset
- vertailee käyttämäänsä työvälinettä eri käyttövoimilla toimiviin muihin vastaaviin
- toimii työtehtävissään energiatehokkaasti

Opiskelija toimii työtehtävissään energiatehokkaasti

Opiskelija

- huolehtii työvälineen kunnosta ja siistiydestä
- jättää työvälineen turvalliseen paikkaan
- ilmoittaa työvälineessä mahdollisesti ilmenneet viat
- suorittaa tarvittavat työn lopetustoimet käyttämilleen työvälineille

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä työskentelemällä turvallisesti logistiikka-alan työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.2. Kuorma-autonkuljettajana työskentely, 35 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija valmistelee kuorma-auton työtehtävään

Opiskelija

- suorittaa B ja C -luokan ajo-oikeuden

- suorittaa vaarallisten aineiden (ADR) kappaletavarakuljetuksiin oikeuttavan perusajoluvan
- tarkastaa ajo-oikeuteen liittyvät luvat ja pätevyudet sekä ajoneuvon asiakirjat
- käyttää henkilökohtaista digitaalisen ajopiirturin kuljettajakorttia oikein
- opiskelija ottaa toiminnassaan huomioon yhteisen työpaikan eri toimijoiden roolit ja vastuut
- opiskelija osaa tunnistaa työpaikan vaaroja ja haitallisia kuormitustekijöitä
- opiskelija toimii työpaikan ohjeiden ja säännösten mukaisesti
- arvioi ajo- ja työkuuntensa ja tunnistaa omaan tilaansa liittyvät riskit
- tekee työnsä vastuullisesti
- puukeutuu työtehtävän edellyttämällä tavalla
- kehittää omaa osaamistaan ja tötaitojaan
- varmistaa ajoneuvon tieliikennekelpoisuuden
- suorittaa kuljettajalle kuuluvat päivittäiset huolto- ja korjaustoimet
- varmistaa ajoneuvon tarvitseman käyttövoiman riittävyuden työtehtävän aikana
- valmistaa ajoneuvon ja kuormatilan työtehtävää varten
- ylläpitää ajoneuvon ja työympäristön siisteyttä.

Opiskelija kuormaa ajoneuvon oikein

Opiskelija

- selvittää ajoneuvon kantavuuden ja kuormituskyvyn
- kuormaa ajoneuvon kuormaamista koskevien säädösten mukaan

Opiskelija kuljettaa ajoneuvoa piha-alueilla ja terminaaleissa

Opiskelija

- noudattaa piha-aluetta koskevia liikennesääntöjä ja huomii muun liikenteen
- varmistaa kuormauksen ja kuljetuksen alkaessa yritysکوhtaisten ohjeistuksen
- noudattaa tyhjäkäyntiä koskevia säädöksiä
- pysäköi ajoneuvon turvallisesti tarkoituksen mukaiseen paikkaan
- pysäköitäessä varmistaa ajoneuvon paikallaan pysymisen ja lukitsee ajoneuvon.

Opiskelija kuljettaa ajoneuvoa liikenteessä

Opiskelija

- käyttää karttaohjelmia reitin suunnitteluun
- käyttää ajo- ja työaika mittaavia laitteita
- noudattaa liikennesääntöjä sekä olosuhteiden edellyttämää huolellisuutta ja varovaisuutta
- ajaa taloudellisesti ja ennakoivasti erilaisissa liikennetilanteissa ja olosuhteissa
- käyttää ajoneuvon turvalaitteita säädösten mukaisesti
- käyttää ajoneuvossaan olevia varusteita ja kuljettajaa avustavia järjestelmiä turvallisesti.

Opiskelija toimii asiakaspalvelutilanteissa suomen-, ruotsin- tai saamenkielellä

Opiskelija

- toimii asiakkaan kanssa vuorovaikutustilanteessa
- informoi asiakasta työtehtävän edellyttämällä tavalla
- käsittelee asiakasreklamaatio- tai ristiriitatilanteet
- osaa käyttää sosiaalisia vuorovaikutustaitoja erilaisissa toimintaympäristöissä
- käyttää työtehtävän edellyttämää digitaalista järjestelmää.

Opiskelija työskentelee ammattinsa ja työpaikkansa edun mukaisesti

Opiskelija

- työskentelee vastuullisesti
- kehittää ammattinsa arvostusta ja edistää myönteistä yrityskuvaa omalla toiminnallaan
- tunnistaa omasta toiminnastaan aiheutuvat kustannukset
- dokumentoi työaikansa ja työtehtävänsä toteutumisen laskutusta ja palkanmaksua varten.

Opiskelija huomioi inhimillisten tekijöiden vaikutukset liikenne- ja työturvallisuuteen

Opiskelija

- varmistaa työkykyisyytensä työtehtävään ja tunnistaa omaan tilaansa sekä ajoterveyteen liittyvät riskit
- arvioi omien voimavarojensa riittävyttä paineensietokykyä vaativassa työtehtävässä toimimiseen
- arvioi työskentelyyn liittyviä työturvallisuusriskejä ja vaaratilanteita

Opiskelija estää toiminnallaan kuljetusrikollisuutta

Opiskelija

- valvoo ajoneuvon ja lähetysten turvallisuutta taukojen ja pysähdysten aikana
- varmistaa ajoneuvon ja matkatavaraluukkujen tai kuormakorien- ja perälaudan lukinnan ja asennon.

Opiskelija toimii ongelmatilanteissa

Opiskelija

- osaa toimia harhaan ajettaessa rauhallisesti ja suunnitelmallisesti tilanteen korjaamiseksi
- toimii ohjeiden mukaan ajoneuvon rikkoontuessa
- ehkäisee toiminnallaan tapaturmia
- osaa toimia hätätilanteissa sekä onnettomuuden ja sairauskohtauksen sattuessa
- hallitsee ensiavun antamisen perusteet tavallisissa ensiapua vaativissa tilanteissa
- tunnistaa vaaratilanteet ja estää lisävahinkojen syntymisen
- ilmoittaa työtehtävän keskeytymisestä ja muutoksista
- tietää toimintatavat sairastumistilanteissa
- ilmoittaa ajoneuvon ja sen laitteissa olevista vioista ja puutteista.

Opiskelija luovuttaa ajoneuvon työtehtävän päätteeksi.

Opiskelija

- huolehtii ajoneuvon kunnosta ja siisteydestä
- ohjeistaa työvuoron päättyessä seuraavan kuljettajan tai työnjohdon
- ohjeistaa työvuoron päättyessä seuraavan kuljettajan tai työnjohdon
- jättää ajoneuvon turvalliseen paikkaan
- varmistaa ajoneuvon paikallaan pysymisen
- lukitsee ajoneuvon.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä työpaikalla tekemällä käytännön työtehtävissä ajoneuvon lähtötarkastuksen ja ajotehtävään sopivaksi varustelun sekä suorittaa ajotehtävän kuorma-autolla. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.3. Kuljetusalan perustason ammattipätevyys, 10 osp (102013)

Tavoitteet

1. TURVALLISUUSSÄÄNTÖIHIN PERUSTUVA JÄRKEVÄN AJOKÄYTTÄYTYMISEN PARANTAMINEN

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

1.1 Tavoite on tuntea voimansiirron ominaisuudet sen käytön optimoimiseksi

Keskeiset sisällöt:

vääntömomenttiin, tehoon ja moottorin ominaiskulutukseen liittyvät käyrät, käyntinopeus-mittarin optimi käyttö, vaihteiston välityssuhteeseen liittyvät kaaviot.

1.2 Tavoite on tuntea hallintalaitteiden tekniset ominaisuudet ja toiminta ajoneuvon hallitsemiseksi, kulumisen minimoimiseksi ja toimintahäiriöiden ennalta ehkäisemiseksi

Keskeiset sisällöt:

Hydraulisten jarrupiirien erityisominaisuudet, jarrujen ja hidastinten käyttörajoitukset, jarrujen ja hidastimen yhteiskäyttö, nopeuden ja vaihteiston välityssuhteen yhteyden parantaminen, ajoneuvon inertian hyödyntäminen, hidastus- ja jarrutuskeinojen käyttö alamäessä, toimenpiteet toimintahäiriön varalle.

1.3 Tavoite on osata optimoida polttoaineen käyttö

Keskeiset sisällöt:

Polttoaineen käytön optimointi soveltamalla kohtien 1.1 ja 1.2 tietotaitoa.

1.4 Tavoite on osata kuormittaa ajoneuvo turvallisuussääntöjen ja ajoneuvon tarkoituksenmukaisen käytön mukaisesti

Keskeiset sisällöt:

Ajoneuvon liikkeessä vaikuttavat voimat, vaihteiston välityssuhteiden käyttö ajoneuvon kuorman ja tieprofiilin mukaan, ajoneuvon tai ajoneuvoyhdistelmän hyötykuorman määrittäminen, hyötytilavuuden määrittäminen, kuormituksen jakautuminen, akselin ylikuormituksen seuraukset, ajoneuvon vakaus ja painopiste, pakkausten ja kuormalavojen tyypit, tärkeimmät lukitusta edellyttävät tavaraluokat, kiilaus- ja lukitusmenetelmät, lukitushihnojen käyttö, lukituslaitteiden tarkistus, käsittelylaitteiden käyttö, suojaotteiden asettaminen ja poistaminen.

1.5 Tavoite on pystyä huolehtimaan matkustajien turvallisuudesta ja mukavuudesta

Keskeiset sisällöt:

Pitkittäisten ja poikittaisten liikkeiden hallinta, tienkäytön jakaminen, sijainti ajoradalla, pehmeä jarrutus, akselinylityksen hallinta, erityisinfrastruktuurien käyttö (julkiset alueet, erikoiskaistat), turvallisen ajamisen ja kuljettajan muiden tehtävien välisten ristiriitojen ratkaiseminen, vuorovaikutus matkustajien kanssa, tiettyjen matkustajaryhmien kuljettamiseen liittyvät erityispiirteet (vammaiset, lapset)

1.6 Tavoite on osata kuormittaa ajoneuvo turvallisuussääntöjen ja ajoneuvon tarkoituksenmukaisen käytön mukaisesti

Keskeiset sisällöt:

Ajoneuvon liikkeessä vaikuttavat voimat, vaihteiston välityssuhteiden käyttö ajoneuvon kuorman ja tieprofiilin mukaan, ajoneuvon tai ajoneuvoyhdistelmän hyötykuorman määrittäminen, kuormituksen jakautuminen, akselin ylikuormituksen seuraukset, ajoneuvon vakaus ja painopiste.

2. SÄÄNNÖSTÖN SOVELTAMINEN

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

2.1 Tavoite on tuntee tieliikenteen sosiaalinen ympäristö ja siihen liittyvä säännöstö

Keskeiset sisällöt:

Kuljetusalan enimmäistyöajat; asetusten (ETY) nro 3820/85 ja (ETY) nro 3821/85 periaatteet, soveltaminen ja seuraukset; seuraamukset ajopiirturin käyttämättä jättämisestä, virheellisestä käytöstä tai väärentämisestä; tieliikenteen sosiaalisen ympäristön tunteminen: kuljettajan oikeudet ja velvollisuudet perustason ammattipätevyyden ja jatkokoulutuksen osalta.

2.2 Tavoite on tuntee tavarankuljetusta koskeva säännöstö

Keskeiset sisällöt:

Kuljetusluvut, tavarankuljetusta koskevien vakiosopimusten velvoitteet, kuljetussopimukseen kuuluvien asiakirjojen laadinta, kansainvälisten kuljetusluvut, tavarankansainvälisessä tiekuljetuksessa käytettävästä rahtisopimuksesta tehdyn yleissopimuksen (CRM-sopimuksen) velvoitteet, kansainvälisen rahtikirjan laadinta, rajanylitys, huolitsijat, tavaroiden mukana olevat erityisasiakirjat.

2.3 Tavoite on tuntee matkustajien kuljetusta koskeva säännöstö

Keskeiset sisällöt:

erityisryhmien kuljettaminen, bussien turvalaitteet, turvavyöt, ajoneuvon kuormitus

3. TERVEYS, TIE- JA YMPÄRISTÖTURVALLISUUS, PALVELU, LOGISTIikka

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

3.1 Tavoite on tiedostaa liikenteeseen ja työtapaturmiin liittyvät riskit

Keskeiset sisällöt:

Kuljetusalan työtapaturmien tyypit, tieliikenteen onnettomuustilastot, raskaiden ajoneuvojen ja linja-autojen osallisuus onnettomuuksiin, inhimilliset, aineelliset ja taloudelliset seuraukset

3.2 Tavoite on pystyä ennalta ehkäisemään rikollisuus ja salamatkustajien kuljetus

Keskeiset sisällöt:

Yleinen informaatio, seuraukset kuljettajien kannalta, torjuntatoimenpiteet, tehtävät tarkastukset, kuljettajien vastuuseen liittyvä lainsäädäntö

3.3 Tavoite on pystyä ennalta ehkäisemään fyysiset riskit

Keskeiset sisällöt:

Ergonomiaperiaatteet: riskialttiit liikkeet ja asennot, fyysinen kunto, käsittelyharjoitukset, henkilökohtaiset suojavarusteet.

3.4 Tavoite on tiedostaa fyysisen ja henkisen suorituskyvyn merkitys

Keskeiset sisällöt:

Terveellisen ja tasapainoisen ruokavalion periaatteet, alkoholin vaikutukset, lääkkeet ja muut käyttäytymiseen vaikuttavat aineet, väsymyksen ja stressin oireet, syyt ja vaikutukset, työn ja levon perusrhythmin keskeinen merkitys.

3.5 Tavoite on kyetä arvioimaan hätätilanteita

Keskeiset sisällöt:

Toiminta hätätilanteessa: tilanteen arviointi, tilanteen pahenemisen estäminen, avun kutsuminen paikalle, loukkaantuneiden auttaminen ja ensiavun antaminen, toimenpiteet tulipalon varalta, raskaan tavaraliikenteen ajoneuvossa olevien ja bussimatkustajien evakuoiminen, kaikkien

matkustajien turvallisuudesta huolehtiminen, väkivaltatilanteissa toimiminen, vahinkoilmoituksen laadinnan periaatteet.

3.6 Tavoite on osata käyttäytyä yrityksen imagoa tukevalla tavalla

Keskeiset sisällöt:

Kuljettajan käyttäytyminen ja yrityksen imago: kuljettajan työn laadun merkitys yritykselle, kuljettajan eri roolit, kuljettajan työssään kohtaamat henkilöt, ajoneuvon kunnossapito, työn organisointi, riidan seuraukset kaupallisella ja taloudellisella tasolla.

3.7 Tavoite on tuntea tavarankuljetusten taloudellinen ympäristö ja markkinajärjestelmä

Keskeiset sisällöt:

Tiekuljetukset suhteessa muihin kuljetusmuotoihin (kilpailu, rahtaaajat), tiekuljetusten eri toimintamuodot (muiden lukuun tehtävät kuljetukset, kuljetuksiin liittyvät toiminnot), kuljetusyritysten päätyyppien ja kuljetuksiin liittyvien toimintojen organisaatiot, erityiskuljetusmuodot (säiliökuljetukset, kylmäkuljetukset jne.), alan kehitys (palvelujen monipuolistaminen, rautatie-maantiekuljetukset, alihankinnat jne.)

3.8 Tavoite on tuntea matkustajakuljetusten taloudellinen ympäristö ja markkinajärjestelmä

Keskeiset sisällöt:

Tiekuljetukset suhteessa muihin kuljetusmuotoihin (raideliikenne, yksityisautot), tiekuljetusten eri toimintamuodot, maan rajojen ylittäminen (kansainvälinen liikenne), matkustajayritysten päätyyppien organisaatiot.

Logistiikan perustutkintoon ei sisälly kuljetusalan perustason jatkokoulutusta.

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittajan on suoritettava Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/59/EY maanteiden tavara- ja henkilöliikenteen kuljettajien vaatimusten mukaisesti sellaisena kuin se on viety Suomen kansalliseen lainsäädäntöön (laki 273/2007 ja asetus 640/2007). Asetuksessa 640/2007 on määritelty mm. tarkemmin määräykset ennakoivan ajon koulutuksesta.

Perustason ammattipätevyuden hankkimiseen sisältyy opetusta kaikissa tässä opintokokonaisuudessa tai tutkinnon osassa luetelluissa oppi-aineissa. Tämän perustason ammattipätevyyteen liittyvän koulutustason keston on oltava 280 tuntia. Kunkin opiskelijan tai tutkinnon suorittajan on saatava vähintään 20 tuntia henkilökohtaista ajo-opetusta asianomaisen luokan ajoneuvolla, joka täyttää vähintään direktiivissä 91/439/ETY vahvistetut kouluajoneuvojen vaatimukset.

Perustason ammattipätevyuden koskevaan nopeutettuun koulutukseen on sisällytettävä opetusta kaikissa tässä opintokokonaisuudessa tai tutkinnon osassa luetelluissa oppiaineissa. Sen keston on oltava 140 tuntia. Kunkin opiskelijan tai tutkinnon suorittajan on saatava vähintään 10 tuntia henkilökohtaista ajo-opetusta asianomaisen luokan ajoneuvolla, joka täyttää vähintään direktiivissä 91/439/ETY vahvistetut testiajoneuvojen vaatimukset.

Direktiivin mukaiselle koulutukselle tulee olla kansallisen valvovan viranomaisen lupa.

Oppiaineluettelon osat 1.1 1.2 1.3 2.1 3.1 3.2 3.3 3.4 3.5 ja 3.6 ovat pakollisia kaikille direktiivin mukaisille tavara- ja henkilöliikenteen kuljettajille ja osat, 1.4; 2.2; ja 3.7 ovat pakollisia suoritettaessa tavaraliikenteen ammattipätevyyttä ja osat 1.5 1.6 2.3 ja 3.8 suoritettaessa henkilöliikenteen ammattipätevyyttä.

Arviointi

Koe suoritetaan, kun säädetty opetus on saatu. Koe saadaan suorittaa vaiheittain kuorma- ja linja-autonkuljettajien ammattipätevyydestä annetun lain 6 §:n 1 momentissa tarkoitetussa

koulutuksessa tai ammattiosaamisennäytön tai näyttötutkintosuorituksen yhteydessä, kun kysymys on mainittu lain 15 §:n 1 momentinmukaisesti järjestettävästä kokeesta. Koe on kirjallinen. Koe saadaan järjestää suullisesti ammattiosaamisennäytön tai näyttötutkinnon yhteydessä tai jos se erityisestä syystä, kuten kokelaan lukihäiriön vuoksi, katsotaan tarpeelliseksi. Kokeen on sisällettävä vähintään yksi kysymys oppiaineiden jokaista tavoitettakohden. Kokeen kaikista kysymyksistä pitää olla yhteensä vähintään 75 % oikein. Kokeen kieli on suomi tai ruotsi, jollei opetus- ja kulttuuriministeriön koulutuksen järjestämisluvasta muuta johdu. Kokeenarvioijalla on oltava tehtävän edellyttämä asiantuntemus ja ammattitaito.

2.4. Ajoneuvon huoltaminen, 25 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija varmistaa työkoneen, trukin tai ajoneuvon kunnon

Opiskelija

- suorittaa arvion työkoneen, trukin tai ajoneuvon vian vaatimista toimenpiteistä
- paikallistaa työkoneen, trukin tai ajoneuvon vian
- osaa erottaa vian, mikä estää työskentelyn tai ajon jatkamisen
- tekee ilmoituksen viasta
- hallitsee autoalan sähkötyöturvallisuus SFS 6002 standardin mukaiset keskeiset säädökset, sähkön vaarat sekä oikeat työskentelytavat, käyttötoimenpiteet ja kunnossapitokäytännöt
- hallitsee ajankäytön työskentelyssään.

Opiskelija valmistelee työkoneen, trukin tai ajoneuvon huoltoa varten

Opiskelija

- suorittaa huollon huolto-ohjelman mukaan
- selvittää ajoneuvon valmistajan ja yrityksen antamat ohjeet
- työskentelee ohjeiden mukaan
- varmistaa ajoneuvon huoltamiseen ja korjaamiseen vaadittavien lupien mukaisen toiminnan tukeutuen korjaamohenkilöstöön sähkö- tai hybridiajoneuvon sähköttömyyden osalta
- sijoittaa ajoneuvon työskentelyyn soveltuvaan ja työturvalliseen tilaan
- varmistaa ajoneuvon liikkumattomuuden työn aikana
- varmistaa ajoneuvon laitteistojen liikkumattomuuden ja työn kannalta turvallisen asennon
- tarkistaa ajoneuvon laitteiden ja varusteiden kunnon
- tulkitsee ajoneuvopäätteen antaman informaation oikein

Opiskelija huoltaa työkoneen, trukin tai ajoneuvon

Opiskelija

- lukee työkoneen, trukin tai ajoneuvon vikakoodin
- työskentelee korjausohjeiden mukaisesti
- varmistaa turvallisuuden ja antaa apuvirtaa toiseen työkoneeseen, trukkiin tai ajoneuvoon
- tunnistaa toisistaan työkoneeseen, trukkiin tai ajoneuvoon kuuluvat nesteet ja öljyalaudat
- lisää nesteitä ja öljyjä
- vaihtaa tai korjaa työkoneen, trukin tai ajoneuvon vikaantuneet osat
- vaihtaa tai antaa ohjeet hihnanvaihtoon.

Opiskelija toimii työssään turvallisesti ja vastuullisesti

Opiskelija

- puukeutuu työtehtävän ja työturvallisuusvaatimusten edellyttämällä tavalla käyttäen työtehtävässä tarvittavia suojaajia

- tunnistaa työn riskitekijät ja toimii työpaikan ohjeiden sekä työturvallisuusvaatimusten mukaisesti
- tunnistaa omaan tilaansa liittyvät riskit sekä niiden vaikutukset työturvallisuuteen
- käyttää ajoneuvon suojaamiseen tarkoitettuja välineitä ja huolehtii ajoneuvon puhtaudesta
- tekee tulitöitä turvallisesti toimintaympäristön riskit huomioiden
- työskentelee turvallisesti ja ergonomisesti
- huolehtii työympäristön siisteydestä ja lajittelee syntyvät jätteet oikein.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä työpaikalla käytännön työtehtävissä suorittamalla työkoneen, trukin tai ajoneuvon huolto- ja kunnossapitotehtäviä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.5. Betonipumppuauton käyttäminen, 35 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija valmistee betonipumppuauton käytön työmaalla

Opiskelija

- suorittaa C -luokan ajo-oikeuden
- valmistee ja ottaa käyttöönsä betonipumppuauton ennen työmaalle menoa
- varmistaa betonipumppuauton varusteiden kunnan ja toimintavalmiuden
- valmistee betonipumppuauton lastausta varten huomioiden kuorma-auton massan
- varmistaa lastaus- ja purkuohjeistuksen
- valitsee työmaalla liikkumiseen soveltuvan reitin
- varmistaa alueen tai tien kunnan ja kestävyuden
- tekee tarvittavan työskentelyalueen eristämisen ja työskentelyalueesta varoittavat toimet

Opiskelija toimii työssään turvallisesti ja vastuullisesti

Opiskelija

- pukeutuu työtehtävän ja työturvallisuusvaatimusten edellyttämällä tavalla
- tunnistaa työn riskitekijät ja toimii työpaikan ohjeiden sekä työturvallisuusvaatimusten mukaisesti
- tunnistaa omaan tilaansa liittyvät riskit sekä niiden vaikutukset liikenne- ja työturvallisuuteen
- työskentelee turvallisesti ja ergonomisesti

Opiskelija suorittaa betonipumppuautolla pumppauksen

Opiskelija

- varmistaa pumppuauton pystytyspaikan ja tekee pystytyspöytäkirjan
- ottaa huomioon ajoneuvon massan ja korkeuden vaikutuksen betonipumppupumppauksen aikana
- siirtyy tarkoituksenmukaisinta reittiä kohteeseen
- pysäköi kohteessa betonipumppuauton turvalliseen paikkaan
- purkaa ylimääräisen betonin ohjeiden mukaan kohteessa
- käyttää kaukosäädintä ohjatessaan betonin levitykseen käytettävää vartta tai kourua
- puhdistaa kuormalaitteet
- hallitsee ajankäytön betonipumppu- tai pyörintäsäiliöautokuljetustehtävässä.

Opiskelija tekee yhteistyötä työskentelyyn liittyvien toimijoiden kanssa

Opiskelija

- osaa toimia reklamaatiotilanteissa
- osaa kertoa yrityksen käytänteet vahinkotilanteissa ja korvausvastuut
- toimii vuorovaikutuksessa asiakkaiden ja muiden kuljettajien sekä työntekijöiden kanssa
- luo myönteistä yrityskuvaa omalla toiminnallaan.

Opiskelija lopettaa betonipumppuauton käytön

Opiskelija

- tekee tarvittavat ajon lopetustoimet betonipumppuautolle
- varmistaa ajoneuvon paikallaan pysymisen ja lukitsemisen
- tekee kirjaukset työajasta työvuon päättyessä
- osaa tehdä vikailmoituksen.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suorittamalla työtehtävän betonipumppuautolla. Työtehtävänä on suunnitella ja toteuttaa betonipumppaus työmaalla. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.6. Dronen ohjaaminen, 5 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa valmistella Dronen lentokuntoon

Opiskelija

- varmistaa käyttöönottaessaan dronen ilma-alusluokan
- valmistelee dronen tehtävää varten
- tarkistaa dronen rakenteen ja käytettävät voimanlähteet
- koelennättää drone -ilma-aluksen
- määrittelee drone -ilma-aluksen lentokelpoisuuden.

Opiskelija osaa ohjata Dronea

Opiskelija

- hallitsee drone -ilma-aluksen ohjaamisen ja lennättämisen
- ohjaa ja lennättää miehittämätöntä ilma-alusta lainsäädännön edellyttämällä tavalla
- huolehtii omasta ja ryhmän työturvallisuudesta

Opiskelija osaa ohjata Dronea lentoturvallisesti

Opiskelija

- raportoi poikkeamista
- käyttää organisaation palautejärjestelmää
- ottaa huomioon työssään lentoturvallisuuteen ja inhimillisiin tekijöihin vaikuttavat asiat
- toimii ilmailun eettisten arvojen mukaisesti
- pitää työympäristön siistinä ja järjestyksessä

Opiskelija osaa ohjata Dronea erilaisissa käyttötarkoituksissa

Opiskelija

- ohjaa Drone -ilma-alusta saamansa ohjeistuksen mukaan laatudokumentoinnissa, työmaalogistiikan suunnittelussa tai työturvallisuuden katselmuksissa

Opiskelija lopettaa Dronen ohjaamisen

Opiskelija

- ohjaa Drone -ilma-aluksen alas turvallisesti
- valmistelee Drone -ilma-aluksen jatkokäytön
- tallentaa Drone -ilma-aluksella kuvatun tallenteen

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä ohjaamalla Drone -ilma-alusta tarkoituksen mukaisessa käyttöympäristössä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.7. Kappaletavaran kuljettaminen, 35 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija valmistelee kappaletavarakuljetuksen

Opiskelija

- suorittaa C -luokan ajo-oikeuden

- suorittaa vaarallisten aineiden (ADR) kappaletavarakuljetuksiin oikeuttavan perusajoluvan
- tarkistaa ajo-oikeuteen liittyvät luvat ja pätevyudet sekä ajoneuvon asiakirjat
- valmistelee ja ottaa käyttöönsä kuorma-auton kappaletavarakuljetustehtävään
- käyttää oikein piirturia tai muuta työaika- ja valvovaa laitetta
- siirtyy tarkoituksenmukaisinta reittiä kohteeseen
- pysäköi kuorma-auton lastauspaikalle turvallisesti
- varmistaa lastaus- ja purkuohjeistuksen
- varmistaa kuorma-auton mitat ja massat
- huomioi kuorma-auton-, varusteiden ja lisälaitteiden huolto- ja korjaustarpeen
- varmistaa ja huolehtii työympäristön, kuorma-auton siisteydestä kuljetustehtävänsä aikana
- suunnittelee kappaletavarakuljetuksen
- valitsee kuljetustehtävään soveltuvan reitin.

Opiskelija toimii työssään turvallisesti ja vastuullisesti

Opiskelija

- puukeutuu työtehtävän ja työturvallisuusvaatimusten edellyttämällä tavalla
- tunnistaa työn riskitekijät ja toimii työpaikan ohjeiden sekä työturvallisuusvaatimusten mukaisesti
- tunnistaa omaan tilaansa liittyvät riskit sekä niiden vaikutukset liikenne- ja työturvallisuuteen
- työskentelee turvallisesti ja ergonomisesti

Opiskelija lastaa ja purkaa kappaletavarakuorman

Opiskelija

- tarkistaa kuljetusasiakirjat ja varmistaa mahdollisen lisäohjeistuksen
- käyttää kappaletavarakuljetuksissa kuormaukseen ja purkamiseen tarvittavia lisälaitteita ja välineitä
- varmistaa kuorman paikallaan pysymisen säädösten edellyttämällä tavalla
- kuormaa kuormatilan kuljetustaloudellisesti parhaan täyttöasteen saavuttamiseksi
- käyttää digitaalisia tiedonkeruujärjestelmiä ja osaa selittää niiden merkityksen tavarankuljetuksessa.

Opiskelija suorittaa kappaletavarakuljetuksen

Opiskelija

- ottaa huomioon kuorma-auton massan ja korkeuden vaikutuksen ajoneuvon käyttäytymiseen
- arvioi olosuhteet alemmalla tieverkolla ajettaessa huomioiden kuorma-auton kokonaisuuden
- ajaa sujuvasti ja taloudellisesti erilaisissa liikenneympäristöissä
- noudattaa liikennesääntöjä
- huomioi muun liikenteen ajaen ennakoivasti
- toimii ohjeiden mukaisesti aikataulun- ja ajoreitin osalta
- tiedottaa tai varmistaa asiakkaan tiedonsaannin myös poikkeustilanteesta
- pysäköi kuorma-auton turvallisesti paikkaan
- osaa selvittää milloin, miksi ja missä lepotauko pidetään
- hallitsee ajankäytön työskentelyssään.

Opiskelija tekee yhteistyötä kappaletavarakuljetukseen liittyvien toimijoiden kanssa

Opiskelija

- osaa toimia reklamaatiotilanteissa
- osaa kertoa yrityksen käytänteet kuljetusvahingoissa ja tavarankuljetukseen liittyvät korvausvastuut
- toimii vuorovaikutuksessa asiakkaiden ja muiden kuljettajien sekä työntekijöiden kanssa
- luo myönteistä yrityskuvaa omalla toiminnallaan.

Opiskelija lopettaa kappaletavarakuljetustehtävän

Opiskelija

- tekee tarvittavat ajon lopetustoimet kuorma-autolle
- varmistaa kuorma-auton paikallaan pysymisen ja lukitsemisen
- tekee tarvittavat kirjaukset työajasta työvuoron päättyessä
- osaa tehdä vikailmoituksen.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suorittamalla työtehtävän kappaletavarakuljetustehtävässä kuorma-autolla. Työtehtävänä on suunnitella ja toteuttaa kappaletavarakuljetus. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.8. Kappaletavaranostrin käyttöminen, 5 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija valmistee kappaletavaranostrin käyttöä

Opiskelija

- tarkistaa kappaletavaranostrin liittyvät luvat ja pätevyudet sekä asiakirjat
- valmistee kappaletavaranostrin kunnan ennen käyttöönottoa
- huolehtii työympäristön turvallisuudesta ja varoittamisesta taakan nostojen aikana
- pysäköi vetoauton turvallisesti huomioiden alueen muun liikenteen
- selvittää kuormakoriin liitetyn kappaletavaranostrin ja ajoneuvon mitat ja massat
- varmistaa kappaletavaranostrin käyttöön liittyvän ohjeistuksen
- tarkistaa kappaletavaranostrin varusteet ja varusteiden kunnan
- tekee työsuojelusäädösten mukaisen nostosuunnitelman
- huomioi kappaletavaranostrin varusteiden ja lisälaitteiden huolto- ja korjaus tarpeen.

Opiskelija käyttää kappaletavaranostria

Opiskelija

- sijoittaa ajoneuvon nostokohde huomioiden turvallisesti ja merkitsee työskentelyalueen
- varmistaa nostotyön tarvitseman ilmatilan
- varmistaa ajoneuvon vakauden ja toimintavalmiuden
- varmistaa kappaletavaranostrin soveltuvuuden, toiminnan, nostokapasiteetin ja katsastuksen voimassa olon
- varmistaa tukijalkojen turvallisen sijoituksen, maaperän kantokyvyn ja tukilevyjen käyttötarpeen
- nostaa taakan kappaletavaranostrilla
- huomioi alueen muun liikenteen työsuorituksen aikana
- hallitsee ajankäytön kuormatessaan ja purkaessaan kuorman kappaletavaranostrilla.
- työskentelee turvallisesti ja ergonomisesti

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä käyttämällä ajoneuvon kappaletavaranoitusta. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.9. Kuljetusalan perustason ammattipätevyiden laajennus, 15 osp (101191)

Ammattitaitovaatimukset

Tavaraliikenteen opiskelijat, jotka laajentavat tai muuttavat toimintaansa harjoittaakseen henkilöliikennettä tai päinvastoin ja joilla on ammattitaitoa osoittava todistus (CAP), vapautetaan

perustason ammattipätevyyttä koskevien yhteisten osien suorittamisesta uudelleen ja heidän on suoritettava vain uuden pätevyyden edellyttämät erityiset osat. Tällöin koulutuksen kesto on oltava 70 tuntia, joista 5 tuntia on henkilökohtaista ajo-opetusta. Nopeutetussa koulutuksessa sen kesto on 35 tuntia, josta vähintään kolme oppituntia on oltava ajo-opetusta.

Osat, 1.4; 2.2; ja 3.7 ovat pakollisia suoritettaessa tavaraliikenteen ammattipätevyyttä ja osat 1.5; 1.6; 2.3; ja 3.8 suoritettaessa henkilöliikenteen ammattipätevyyttä.

Arviointi

Koe suoritetaan, kun säädetty opetus on saatu. Koe saadaan suorittaa vaiheittain ammatillisessa koulutuksessa. Koe on kirjallinen. Koe saadaan järjestää suullisesti tutkinnon yhteydessä jos se erityisestä syystä, kuten opiskelijan lukihäiriön vuoksi, katsotaan tarpeelliseksi. Kokeen on sisällettävä vähintään yksi kysymys oppiaineiden jokaista suoritettavan kuljetusmuodon tavoitetta kohden. Kokeen kaikista kysymyksistä pitää olla yhteensä vähintään 75 % oikein. Kokeen kielet ovat suomi tai ruotsi, jollei opetus- ja kulttuuriministeriön koulutuksen järjestämisluvasta muuta johdu. Kokeen arvioijalla on oltava tehtävän edellyttämä asiantuntemus ja ammattitaito.

Perustason ammattipätevyyskoulutukseen sisältyvä teoriakoe ja perustason ammattipätevyyskoe voidaan suorittaa vaiheittain tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehuksesta annetun lain (93/2017) 1 §:ssä tarkoitetun tutkinnon tai osaamiskokonaisuuden suorittamisen sisältävässä ammatillisessa koulutuksessa, jonka kesto on vähintään kuusi kuukautta ja enintään kolme vuotta.

Kokeet voidaan järjestää opetus- ja kulttuuriministeriön hyväksymässä koulutuskeskuksessa osana ammatillista kuljettajakoulutusta. Perustason ammattipätevyyskoulutukseen sisältyvien teoriakokeiden järjestämisestä ja valvonnasta sekä koetta koskevien todistusten antamisesta vastaa ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 531/2017, 120 §:n 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettu työelämätoimikunta.

Arviointiasteikko on 1 – 5. Hyväksytyt suoritukset arvioidaan arvosanalla kiitettävä 5

2.10. Kuormakorin vaihtaminen, 5 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija valmistelee kuormakorin tai kontin käyttöönoton

Opiskelija

- varmistaa kuormakorin tai kontin kunnan ja kiinnityspisteiden eheyden ennen käyttöönottoa
- tarkistaa vaihdettavan kuormakorin tai kontin ja ajoneuvon yhteensopivuuden
- huolehtii työympäristön turvallisuudesta kuormakorin vaihdon aikana
- pysäköi vetoauton turvallisesti huomioiden alueen muun liikenteen
- varmistaa kuormakorin tai kontin vaihtoon liittyvän ohjeistuksen
- tarkistaa kuormakorin tai kontin varusteiden ja lisälaitteiden kunnan
- huomioi kuormakorin tai kontin, sen varusteiden ja lisälaitteiden huolto- ja korjaus tarpeen.

Opiskelija vaihtaa kuormakorin tai kontin

Opiskelija

- sijoittaa ajoneuvon kuormakoriin nähden
- varmistaa perälaudan, jalkalavalaitteiden toiminnan, vaihtolavalaitteiden ja vajereiden kunnan
- varmistaa ajoneuvon käyttökunnan
- avaa vaihtolavan tai kontin lukituksen
- käyttää vaihtolavan päällevedossa kuorma-auton kippausta
- lukitsee vaihtolavan tai kontin
- hallitsee ajankäytön kuormakorin tai kontin vaihdossa.

- työskentelee turvallisesti ja ergonomisesti

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä vaihtamalla ajoneuvon kuormakorin. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.11. Lämpösäädelyjen elintarvikkeiden kuljettaminen, 35 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija valmistelee lämpösäädelyn elintarvikekuljetuksen

Opiskelija

- suorittaa C -luokan ajo-oikeuden
- tarkastaa ajo-oikeuteen liittyvät luvat ja pätevyudet sekä ajoneuvon asiakirjat
- valmistelee ja ottaa käyttöönsä kuorma-auton lämpösäädelyn elintarvikekuljetustehtävään
- varmistaa lämpösäädelyyn elintarvikekuljetukseen tarvittavien varusteiden kunnan
- varmistaa ja huolehtii työympäristön ja kuorma-auton siisteydestä kuljetustehtävänsä aikana
- käyttää oikein piirturia tai muuta työaika valvovaa laitetta
- pysäköi kuorma-auton lastauspaikalle turvallisesti
- varmistaa kuljetuslämpötilan, lastaus- ja purkuohjeistuksen
- valmistelee kuorma-auton lastausta ja purkua varten
- varmistaa tuotteiden määrän ja yhteensopivuuden
- säätää kuormatilan kuljetuslämpötilan ja valvoo sitä kuljetuksen ajan
- suunnittelee lämpösäädelyn elintarvikekuljetuksen
- valitsee kuljetustehtävään soveltuvan reitin.

Opiskelija toimii työssään turvallisesti ja vastuullisesti

Opiskelija

- puukeutuu työtehtävän ja työturvallisuusvaatimusten edellyttämällä tavalla
- tunnistaa työn riskitekijät ja toimii työpaikan ohjeiden sekä työturvallisuusvaatimusten mukaisesti
- tunnistaa omaan tilaansa liittyvät riskit sekä niiden vaikutukset liikenne- ja työturvallisuuteen
- työskentelee turvallisesti ja ergonomisesti

Opiskelija lastaa ja purkaa lämpösäädelyn elintarvikkeiden

Opiskelija

- tarkistaa kuljetusasiakirjat ja varmistaa mahdollisen lisäohjeistuksen
- varmistaa kuormakorin kylmälaitteiden ja tasojen kunnan
- käyttää lämpösäädelyssä elintarvikekuljetuksissa kuormaukseen tarvittavia lisälaitetta ja välinettä
- ennakoi kuljetuslämpötilan lastauksen valmistelussa
- huomioi ilmanvirtauksen kuormatilassa
- varmistaa kuorman paikallaan pysymisen säädösten edellyttämällä tavalla
- kuormaa kuormatilan kuljetustaloudellisesti parhaan täyttöasteen saavuttamiksi
- varmistaa kuorman purkujärjestyksen kuljetustaloudellisesti
- käyttää lämpösäädelyn elintarvikekuljetuksissa purkamiseen tarvittavia lisälaitetta ja välinettä.
- käyttää digitaalisia tiedonkeruujärjestelmiä ja osaa selittää niiden merkityksen tavarankuljetuksessa

Opiskelija suorittaa lämpösäädelyn elintarvikekuljetuksen

Opiskelija

- ottaa huomioon kuorma-auton massan ja korkeuden vaikutuksen ajoneuvon käyttäytymiseen
- arvioi olosuhteet alemmalla tieverkolla ajettaessa huomioiden kuorma-auton kokonaisuusmassan
- ajaa sujuvasti ja taloudellisesti erilaisissa liikenneympäristöissä

- noudattaa liikennesääntöjä
- huomioi muun liikenteen ajaen ennakoivasti
- tunnistaa muuttuvat olosuhteet ja varautuu niihin
- tiedottaa tai varmistaa asiakkaan tiedonsaannin poikkeustilanteesta
- osaa selvittää milloin, miksi ja missä lepotauko pidetään
- hallitsee ajankäytön lämpösäädelyssä elintarvikekuljetustehtävässä.

Opiskelija tekee yhteistyötä lämpösäädelyyn elintarvikekuljetukseen liittyvien toimijoiden kanssa

Opiskelija

- osaa toimia reklamaatiotilanteissa
- osaa kertoa yrityksen käytänteet kuljetusvahingoissa ja tavarankuljetukseen liittyvät korvausvastuut
- toimii vuorovaikutuksessa asiakkaiden ja muiden kuljettajien sekä työntekijöiden kanssa

Opiskelija lopettaa lämpösäädelyyn elintarvikekuljetustehtävän

Opiskelija

- tekee tarvittavat ajon lopetustoimet kurma-autolle
- varmistaa kuorma-auton paikallaan pysymisen ja lukitsemisen
- tekee kirjaukset työajasta työvuoron päättyessä
- osaa tehdä vikailmoituksen.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suorittamalla lämpösäädelyn elintarvikekuljetustehtävän kuorma-autolla. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.12. Maasiirtokuljetuksen suorittaminen, 35 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija valmistelee maasiirtokuljetuksen

Opiskelija

- suorittaa C -luokan ajo-oikeuden
- tunnistaa tiellä tehtäviin töihin liittyvät riskit ja osaa varautua niihin
- tarkastaa ajo-oikeuteen liittyvät luvat ja pätevyudet sekä ajoneuvon asiakirjat
- valmistelee kuorma-auton maasiirtokuljetustehtävään ja ottaa ajoneuvon käyttöönsä
- varmistaa maasiirtokuljetukseen tarvittavien varusteiden kunnon ja toimintavalmiuden
- huomioi kuorma-auton, varusteiden ja lisälaitteiden huolto- ja korjaustarpeen
- selvittää piirturin tai muun työaikaa valvovan laitteen käytön
- pysäköi kuorma-auton lastauspaikalle turvallisesti
- selvittää toimitettavan maa-aineslajin määrän
- varmistaa lastaus- ja kippausohjeistuksen
- varmistaa ja huolehtii työympäristön ja ajoneuvon siisteydestä kuljetustehtävänsä aikana
- suunnittelee kuljetukselle aikataulun
- valitsee kuljetusohjeiden mukaan sopivimmat reitit.

Opiskelija toimii työssään turvallisesti ja vastuullisesti

Opiskelija

- puukeutuu työtehtävän ja työturvallisuusvaatimusten edellyttämällä tavalla
- tunnistaa työn riskitekijät ja toimii työpaikan ohjeiden sekä työturvallisuusvaatimusten mukaisesti
- tunnistaa omaan tilaansa liittyvät riskit sekä niiden vaikutukset liikenne- ja työturvallisuuteen
- työskentelee turvallisesti ja ergonomisesti

Opiskelija lastaa maa-aineksen

Opiskelija

- varmistaa maaston kantavuuden kuorman lastauksen aikana
- lastaa työkoneella ajoneuvon kantavuuden huomioiden
- peittää tarvittaessa lastin ja varmistaa sen lainmukaisuuden
- hallitsee lastauksessa ja purkamisessa käytettävän ajan käytön.

Opiskelija suorittaa maasiirtokuljetuksen

Opiskelija

- ottaa huomioon kuorma-auton massan vaikutuksen reittivalintaan ja ajo-ominaisuuksiin
- arvioi olosuhteet alemmalla tieverkolla ajettaessa
- ajaa sujuvasti ja taloudellisesti erilaisissa liikenneympäristöissä
- havainnoi tiestön kuntoa raportoiden siitä
- noudattaa liikennesääntöjä
- huomioi muun liikenteen ajaen ennakoivasti
- tunnistaa muuttuvat olosuhteet ja varautuu niihin
- pysäköi tarvittaessa kuorma-auton tai ajoneuvoyhdistelmän turvalliseen paikkaan
- suunnittelee lepotaukojen pitopaikat ja ajat ajotehtävän yhteyteen
- hallitsee ajankäytön maa-ainekuljetustehtävässä.

Opiskelija purkaa maa-aineksen

Opiskelija

- varmistaa maaston kantavuuden purkutapahtuman aikana
- suorittaa maa-aineksen purkamisen kippaamalla
- varmistaa tiellä ja lastin purkualueella liikkujien turvallisuuden ja tarvittavan opastuksen
- valitsee turvallisen paikan kasetoinnin suorittamiseen liikennöidyillä alueella
- eliminoi ajoneuvon aiheuttamat haitat ja vahingot ympäristölle
- tunnistaa eri maa-aineslajeja ja niiden ominaispainoja
- hallitsee lastauksessa ja purkamisessa käytettävän ajan käytön.

Opiskelija tekee yhteistyötä maasiirtokuljetukseen liittyvien toimijoiden kanssa

Opiskelija

- osaa toimia reklamaatiotilanteissa
- osaa kertoa yrityksen käytänteet kuljetusvahingoissa
- toimii vuorovaikutuksessa asiakkaiden ja muiden kuljettajien sekä työntekijöiden kanssa
- luo myönteistä yrityskuvaa omalla toiminnallaan.

Opiskelija lopettaa maasiirtokuljetustehtävän

Opiskelija

- tekee ajon lopetustoimet kuorma-autolle
- varmistaa kuorma-auton paikallaan pysymisen ja lukitsemisen
- tekee kirjaukset työajasta työvuoron päättyessä
- osaa tehdä vikailmoituksen.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suorittamalla työtehtävän maasiirtokuljetustehtävässä kuorma-autolla. Työtehtävänä on suunnitella ja toteuttaa maasiirtokuljetus. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.13. Maatalouden tuotteiden kuljettaminen, 35 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija valmistelee maatalouden kuljetuksen

Opiskelija

- suorittaa C -luokan ajo-oikeuden
- tarkastaa ajo-oikeuteen liittyvät luvat ja pätevyudet sekä ajoneuvon asiakirjat
- valmistelee ja ottaa käyttöönsä kuorma-auton maatalouden tuotteiden kuljetustehtävään
- varmistaa maatalouden kuljetukseen tarvittavien varusteiden kunnon
- huomioi kuorma-auton, varusteiden ja lisälaitteiden huolto- ja korjaus tarpeen
- varmistaa lastaus- ja purkuohjeistuksen sekä kuljetusasiakirjan sisällön
- käyttää oikein piirturia tai muuta työaikaa valvovaa laitetta
- siirtyy tarkoituksenmukaisinta reittiä kohteeseen
- pysäköi kuorma-auton lastauspaikalle turvallisesti
- selvittää maatalouden tuotteiden määrän toimituspaikoittain
- varmistaa kuorma-auton mitat ja massat
- varmistaa ja huolehtii työympäristön ja kuorma-auton siisteydestä kuljetustehtävänsä aikana
- suunnittelee maatalouden kuljetuksen ja aikataulun
- valitsee kuljetusohjeiden mukaan sopivimmat reitit

Opiskelija toimii työssään turvallisesti ja vastuullisesti

Opiskelija

- puukeutuu työtehtävän ja työturvallisuusvaatimusten edellyttämällä tavalla
- tunnistaa työn riskitekijät ja toimii työpaikan ohjeiden sekä työturvallisuusvaatimusten mukaisesti
- tunnistaa omaan tilaansa liittyvät riskit sekä niiden vaikutukset liikenne- ja työturvallisuuteen
- työskentelee turvallisesti ja ergonomisesti

Opiskelija lastaa ja purkaa maatalouden tuotteita

Opiskelija

- varmistaa maaston kantavuuden kuorman lastauksen aikana
- lastaa kuorma-auton maatalouden tuotteilla
- vaihtaa maatalouden kuljetukseen käytetyn kuorma-auton vaihto- tai jalkalavat
- peittää lastin ja varmistaa sen lainmukaisuuden
- hallitsee lastauksessa ja purkamisessa käytettävän ajan käytön.

Opiskelija suorittaa maatalouden kuljetuksen

Opiskelija

- ottaa huomioon kuorma-auton massan ja korkeuden vaikutuksen
- arvioi olosuhteet alemmalla tieverkolla ajettaessa
- ajaa sujuvasti ja taloudellisesti erilaisissa liikenneympäristöissä
- havainnoi tiestön kuntoa raportoiden siitä
- noudattaa liikennesääntöjä
- huomioi muun liikenteen ajaen ennakoivasti

- tunnistaa muuttuvat olosuhteet ja varautuu niihin
- arvioi ja asentaa ketjutustarpeen ilmetessä ketjut oikein akseleille
- tiedottaa tai varmistaa asiakkaan tiedonsaannin poikkeustilanteesta
- toimii ohjeiden mukaisesti aikataulun ja ajoreitin osalta
- osaa selvittää milloin, miksi ja missä lepotauko pidetään
- pysäköi tarvittaessa ajoneuvon turvalliseen paikkaan
- hallitsee ajankäytön maatalouskuljetustehtävässä.

Opiskelija tekee yhteistyötä maatalouden kuljetukseen liittyvien toimijoiden kanssa

Opiskelija

- osaa toimia reklamaatiotilanteissa
- osaa kertoa yrityksen käytänteet kuljetusvahingoissa ja tavarankuljetukseen liittyvät korvausvastuut
- toimii vuorovaikutuksessa asiakkaiden ja muiden kuljettajien sekä työntekijöiden kanssa
- luo myönteistä yrityskuvaa omalla toiminnallaan.

Opiskelija lopettaa maatalouden kuljetustehtävän

Opiskelija

- tekee ajon lopetustoimet kuorma-autolle
- varmistaa kuorma-auton paikallaan pysymisen ja lukitsemisen
- tekee kirjaukset työajasta työvuoron päättyessä
- osaa tehdä vikailmoituksen.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti toimii yhteistyökykyisesti tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suorittamalla työtehtävän maatalouden kuljetustehtävässä kuorma-autolla. Työtehtävänä on suunnitella ja toteuttaa maatalouselinkeinoon liittyvä kuljetus. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.14. Tavarankäsittelylaitteiden käyttö ja trukinkuljettajana työskentely, 25 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tarkistaa tavarankäsittelylaitteen kunnan ennen käyttöönottoa

Opiskelija

- tarkistaa arvioi tavarankäsittelylaitteiden työturvallisuuden ja toimivuuden
- tuntee käyttämänsä tavarankäsittelylaitteen käyttöön liittyvän teknisen ohjeistuksen
- arvioi tavarankäsittelylaitteen käyttökunnan ja informoi esimiestä vioista ja toimintapuutteista

Opiskelija toimii työssään turvallisesti ja vastuullisesti

Opiskelija

- pukeutuu työtehtävän ja työturvallisuusvaatimusten edellyttämällä tavalla käyttäen työtehtävässä tarvittavia suojaimeja
- tunnistaa työn riskitekijät ja toimii työpaikan ohjeiden sekä työturvallisuusvaatimusten mukaisesti
- tunnistaa omaan tilaansa liittyvät riskit sekä niiden vaikutukset työturvallisuuteen
- työskentelee turvallisesti ja ergonomisesti

Opiskelija käyttää tavarankäsittelylaitetta

Opiskelija

- noudattaa tavarankäsittelylaitteen käyttöön liittyviä ohjeita
- selvittää tavarankäsittelylaitteen käyttöön liittyvät vastuunsa ja velvollisuutensa
- suorittaa tavarankäsittelyn siirtämisen
- varmistaa käyttämänsä tavarankäsittelylaitteen käyttövoiman riittävyyden suunniteltuun työtehtävään
- työskentelee kustannustehokkaasti
- sijoittaa tavarankäsittelylaitteen sallittuun paikkaan

Opiskelija tarkistaa trukin toimintakunnan ennen käyttöönottoa

Opiskelija

- tarkistaa ja arvioi trukin työturvallisuuden ja toimivuuden
- varmistaa trukin käyttövoiman riittävyyden suunniteltuun työtehtävään
- varmistaa trukin nostokapasiteetin ja painopiste-etäisyyden muutoksen vaikutuksen taakan nostoon
- selvittää trukin määräaikaistarkastuksen käytännön

Opiskelija käyttää trukkia tavarankäsittelyssä

Opiskelija

- selvittää trukille sallitut reitit ja reiteillä liikkuvat muut laitteet
- säätää ergonomisen ajoasennon ennen tavarankäsittelyn aloittamista
- noudattaa trukin käyttöön liittyviä ohjeita
- selvittää trukin kuljettajana toimimiseensa liittyvät vastuunsa ja velvollisuutensa
- työskentelee korkeakeräilijä-, vastapaino-, tukipyörä- tai työntömastotrukilla turvallisesti
- pinoaa käsiteltävät tavara trukilla
- suorittaa tavarankäsittelyn hyllytyksen trukilla
- suorittaa ajoneuvon kuormatilan lastauksen tai purkauksen
- työskentelee turvallisesti ja kustannustehokkaasti

Opiskelija suorittaa trukin käytön liittyvät lopettamistoimenpiteet

Opiskelija

- huolehtii toimintakunnosta, siisteydestä sekä käyttövoiman riittävydestä ja tekee täydennykset sekä vikailmoitukset
- jättää trukin ohjeiden mukaiseen ja turvalliseen paikkaan

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä tekemällä työtehtäviä käyttämällä tavarankäsittelylaitetta sekä trukkia. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.15. Työkoneen kuljettajana työskentely, 25 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija valmistelee työkoneen käyttöönoton

Opiskelija

- suorittaa T -luokan ajo-oikeuden
- tarkastaa ajo-oikeuteen liittyvät luvat ja pätevyudet sekä työkoneen asiakirjat
- tarkistaa työkoneen toimintakunnon ja turvallisuuden ennen käyttöönottoa
- valitsee oikeat nesteet ja suorittaa nesteiden lisäyksen
- tarkastaa työkoneen huoltotarpeen ennen käyttöönottoa
- arvioi työkoneessa ilmenneiden vikojen ja puutteiden vaikutuksen vahinkoriskiin työkoneen käyttöönotossa ja suoritettavissa työtehtävissä
- huolehtia koneen siisteydestä ja puhtaudesta
- osaa valita ja kiinnittää työtehtävän mukaiset lisävarusteet
- merkitsee työohjeiden mukaan työskentelyalueen.

Opiskelija toimii työssään turvallisesti ja vastuullisesti

Opiskelija

- puukeutuu työtehtävän ja työturvallisuusvaatimusten edellyttämällä tavalla
- tunnistaa työn riskitekijät ja toimii työpaikan ohjeiden sekä työturvallisuusvaatimusten mukaisesti
- tunnistaa omaan tilaansa liittyvät riskit sekä niiden vaikutukset liikenne- ja työturvallisuuteen
- työskentelee turvallisesti ja ergonomisesti

Opiskelija aloittaa työkoneen käytön

Opiskelija

- koekäyttää työkoneen hydraulisten laitteiden toimivuuden ennen varsinaista käyttöä
- suorittaa käyttöohjekirjan ohjeiden mukaan työkoneen ja lisälaitteiden rasvauksen
- säätää kuljettajan ajo- ja työasennon itselleen sopivaksi ja ergonomiseksi
- huomioi olosuhteiden ja kelin vaikutuksen työskentelyyn työkoneella.

Opiskelija työskentelee työkoneella

Opiskelija

- varmistaa liikenne- ja työturvallisuuden sekä käyttää varoitusvaloja työskentelyn aikana
- käyttää työkoneen laitteita annettujen ohjeiden mukaan
- varmistaa työkoneen liikkumisalueen kantavuuden
- tekee työkoneella perustehtäviä
- käyttää henkilökohtaisia suojavälineitä ja noudattaa työturvallisuusohjeita
- työskentelee taloudellisesti ja tarkoituksenmukaisesti
- suorittaa nostot ja laskut kuormauslaitteella turvallisesti
- toimii merkinantajana nostoissa
- osaa kalibroida työkoneen vaa'an
- varmistaa taakan painon ja vertaa sitä työkoneen ominaisuuksiin
- ottaa huomioon kuormattavan kohteen kantavuuden
- työskentelee yhteistyössä muiden alueen toimijoiden kanssa.

Opiskelija lopettaa työkoneella työskentelyn

Opiskelija

- pysäköi työkoneen turvallisesti
- noudattaa työkoneen turvallisuusohjeita lisälaitteiden irrottamisessa
- varmistaa jätettyjen lisälaitteiden paikan turvallisuuden

- siistii työkoneen
- ilmoittaa työjohtoon havaitsemistaan puutteista ja vioista.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä toimimalla työkoneenkuljettajana. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.16. Työkoneen siirtokuljetuksen toteuttaminen, 25 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija valmistelee työkoneen siirtokuljetuksen

Opiskelija

- suorittaa C -luokan ajo-oikeuden
- tarkastaa ajo-oikeuteen liittyvät luvat ja pätevyudet sekä ajoneuvojen asiakirjat
- valmistelee kuorma-auton työkoneen siirtotehtävään ja ottaa ajoneuvon käyttöönsä
- huomioi kuorma-auton, varusteiden ja lisälaitteiden huolto- ja korjaus tarpeen
- käyttää piirturia tai muuta työaikaa valvovaa laitetta
- siirtyy tarkoituksenmukaisinta reittiä kohteeseen
- pysäköi kuorma-auton työkoneen lastauspaikalle turvallisesti
- varmistaa lastaus- ja purkuohjeistuksen
- varmistaa kuorma-auton mitat ja massat
- huolehtii työympäristön ja kuorma-auton siisteydestä työkoneen siirtotehtävänsä aikana
- suunnittelee työkoneen siirtokuljetuksen ja aikataulun
- valitsee kuljetustehtävään soveltuvan reitin.

Opiskelija toimii työssään turvallisesti ja vastuullisesti

Opiskelija

- puukeutuu työtehtävän ja työturvallisuusvaatimusten edellyttämällä tavalla
- tunnistaa työn riskitekijät ja toimii työpaikan ohjeiden sekä työturvallisuusvaatimusten mukaisesti
- tunnistaa omaan tilaansa liittyvät riskit sekä niiden vaikutukset liikenne- ja työturvallisuuteen
- työskentelee turvallisesti ja ergonomisesti

Opiskelija suorittaa työkoneen siirtokuljetuksen

Opiskelija

- ottaa huomioon ajoneuvon massan ja korkeuden vaikutuksen kuorma-auton käyttäytymiseen
- arvioi olosuhteet alemmalla tieverkolla ajettaessa
- tunnistaa muuttuvat olosuhteet ja varautuu niihin
- arvioi ja asentaa ketjutustarpeen ilmetessä ketjut akseleille
- ajaa alemman luokan teosuuksilla rauhallisesti, turvallisilla ajolinjoilla ja taludellisesti
- noudattaa liikennesääntöjä
- ajaa ennakoivasti ja muun liikenteen huomioivasti
- suunnittelee lepotaumat ja niiden pitopaikat reitille
- pysäköi tarvittaessa kuorma-auton turvalliseen paikkaan
- hallitsee ajankäytön työkoneen siirtotehtävässä.

Opiskelija tekee yhteistyötä työkoneen siirtokuljetukseen liittyvien toimijoiden kanssa

Opiskelija

- osaa kertoa yrityksen käytänteet kuljetusvahingoissa
- toimii vuorovaikutuksessa asiakkaiden ja muiden kuljettajien sekä työntekijöiden kanssa
- luo myönteistä yrityskuvaa omalla toiminnallaan.

Opiskelija lopettaa työkoneen siirtokuljetustehtävän

Opiskelija

- tekee tarvittavat ajon lopetustoimet kuorma-autolle ja siirtokuljetuksessa olevalle työkoneelle
- varmistaa kuorma-auton paikallaan pysymisen ja lukitsemisen
- tekee kirjaukset työajasta
- osaa tehdä vikailmoituksen.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suorittamalla työtehtävän työkoneen siirtokuljetustehtävässä kuorma-autolla. Työtehtävänä on suunnitella ja toteuttaa työkoneen siirtokuljetus. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.17. Yhdyskuntajätteen kuljettaminen, 25 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija valmistee yhdyskuntajätekuljetuksen

Opiskelija

- suorittaa C -luokan ajo-oikeuden
- tarkastaa ajo-oikeuteen liittyvät luvat ja pätevyudet sekä kuorma-auton asiakirjat
- valmistee ja ottaa käyttöönsä yhdyskuntajätekuljetustehtävään soveltuvan ajoneuvon
- huomioi kuorma-auton, jätteen keräilyyn ja kuljetukseen tarkoitettujen päällilaitteiden huolto- ja korjaus tarpeen
- käyttää piirturia tai muuta työaikaa valvovaa laitetta
- valmistee kuorma-auton lastausta ja purkua varten
- varmistaa lastaus- ja purkuohjeistuksen
- huolehtii työympäristön ja ajoneuvon siisteydestä kuljetustehtävän aikana
- käyttää kuljetuksen suunnittelussa jäteyhtiön kuljetuksenohjausjärjestelmää
- valitsee yhdyskuntajätekuljetustehtävään soveltuvan reitin.

Opiskelija toimii työssään turvallisesti ja vastuullisesti

Opiskelija

- puukeutuu työtehtävän ja työturvallisuusvaatimusten edellyttämällä tavalla
- tunnistaa työn riskitekijät ja toimii työpaikan ohjeiden sekä työturvallisuusvaatimusten mukaisesti
- tunnistaa omaan tilaansa liittyvät riskit sekä niiden vaikutukset liikenne- ja työturvallisuuteen
- työskentelee turvallisesti ja ergonomisesti

Opiskelija suorittaa yhdyskuntajätekuorman keräily tai lastauksen

Opiskelija

- varmistaa piha-alueilla muiden liikkujien turvallisuuden
- tunnistaa jätejakeet
- lastaa kuorma-auton ja huomioi sen kantavuuden
- kerää oikeat jakeet niille tarkoitettuun ajoneuvon tilaan
- kerää oikeat jakeet niille tarkoitettuun ajoneuvon tilaan
- tekee raportin keräilyyn liittyvistä poikkeuksista.

Opiskelija suorittaa yhdyskuntajätekuljetuksen

Opiskelija

- arvioi olosuhteet alemmalla tieverkolla ajettaessa
- ajaa sujuvasti ja taloudellisesti erilaisissa liikenneympäristöissä
- noudattaa liikennesääntöjä
- tunnistaa muuttuvat olosuhteet ja varautuu niihin
- toimii ohjeiden mukaisesti aikataulun- ja ajoreitin osalta
- purkaa jätejakeet oikein
- varmistaa asiakkaan tiedonsaannin poikkeustilanteesta
- osaa selvittää milloin, miksi ja missä lepotaiko pidetään
- pysäköi tarvittaessa ajoneuvon turvalliseen paikkaan
- hallitsee ajankäytön yhdyskuntajätekuljetustehtävässä.

Opiskelija tekee yhteistyötä yhdyskuntajätekuljetukseen liittyvien toimijoiden kanssa

Opiskelija

- osaa toimia reklamaatiotilanteissa
- osaa kertoa yrityksen käytänteet kuljetusvahingoissa

- toimii vuorovaikutuksessa asiakkaiden ja muiden kuljettajien sekä työntekijöiden kanssa
- luo myönteistä yrityskuvaa omalla toiminnallaan.

Opiskelija lopettaa yhdyskuntajätékuljetustehtävän

Opiskelija

- tekee ajon lopetustoimet kuorma-autolle
- varmistaa kuorma-autonsiisteyden
- varmistaa kuorma-auton paikallaan pysymisen ja lukitsemisen
- tekee kirjaukset työajasta työvuoron päättyessä
- osaa tehdä vikailmoituksen.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suorittamalla työtehtävän yhdyskuntajätekuljetustehtävässä kuorma-autolla. Työtehtävänä on suunnitella ja toteuttaa yhdyskuntajätekuljetus. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.18. Linja-autonkuljettajana työskentely, 35 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija valmistelee linja-auton työtehtävään

Opiskelija

- suorittaa B ja D -luokan ajo-oikeuden
- tarkastaa ajo-oikeuteen liittyvät luvat ja pätevyudet sekä ajoneuvon asiakirjat
- käyttää henkilökohtaista digitaalisen ajopiirturin kuljettajakorttia oikein
- ottaa toiminnassaan huomioon yhteisen työpaikan eri toimijoiden roolit ja vastuut
- osaa tunnistaa työpaikan vaaroja ja haitallisia kuormitustekijöitä
- toimii työpaikan ohjeiden ja säännösten mukaisesti
- arvioi ajo- ja työkuuntensa ja tunnistaa omaan tilaansa liittyvät riskit
- tekee työnsä vastuullisesti
- pukeutuu työtehtävän edellyttämällä tavalla
- kehittää omaa osaamistaan ja tötaitojaan
- varmistaa ajoneuvon tieliikennekelpoisuuden
- suorittaa kuljettajalle kuuluvat päivittäiset huolto- ja korjaustoimet
- varmistaa ajoneuvon tarvitseman käyttövoiman riittävyyden työtehtävän aikana
- valmistaa ajoneuvon kuormatilan ja matkustamon työtehtävää varten
- ylläpitää ajoneuvon ja työympäristön siisteyttä.

Opiskelija kuormaa ajoneuvon oikein

Opiskelija

- selvittää ajoneuvon kantavuuden, kuormituskyvyn ja sallitut matkustajamäärät
- kuormaa ajoneuvon kuormaamista koskevien säädösten mukaan

Opiskelija kuljettaa ajoneuvoa piha-alueilla ja matkustajaterminalleissa

Opiskelija

- noudattaa piha-aluetta koskevia liikennesääntöjä ja huomii muun liikenteen
- varmistaa kuormauksen ja kuljetuksen alkaessa yritysکوhtaisen ohjeistuksen
- noudattaa tyhjäkäyntiä koskevia säädöksiä
- pysäköi ajoneuvon turvallisesti tarkoituksen mukaiseen paikkaan
- pysäköitäessä varmistaa ajoneuvon paikallaan pysymisen ja lukitsee ajoneuvon

Opiskelija kuljettaa ajoneuvoa liikenteessä

Opiskelija

- käyttää karttaohjelmia reitin suunnitteluun
- käyttää ajo- ja työaika mittaavia laitteita
- noudattaa liikennesääntöjä sekä olosuhteiden edellyttämää huolellisuutta ja varovaisuutta
- ajaa taloudellisesti ja ennakoivasti erilaisissa liikennetilanteissa ja olosuhteissa
- käyttää ajoneuvon turvalaitteita säädösten mukaisesti
- käyttää ajoneuvossaan olevia varusteita ja kuljettajaa avustavia järjestelmiä turvallisesti.

Opiskelija toimii asiakaspalvelutilanteissa suomen-, ruotsin- tai saamenkielellä

Opiskelija

- toimii asiakkaan kanssa vuorovaikutustilanteessa
- informoi asiakasta työtehtävän edellyttämällä tavalla
- käsittelee asiakasreklamaatio- tai ristiriitatilanteet
- osaa käyttää sosiaalisia vuorovaikutustaitoja erilaisissa toimintaympäristöissä
- käyttää työtehtävän edellyttämää digitalista järjestelmää.

Opiskelija työskentelee ammattinsa ja työpaikkansa edun mukaisesti

Opiskelija

- on motivoitunut ja työskentelee vastuullisesti
- kehittää ammattinsa arvostusta ja edistää myönteistä yrityskuvaa omalla toiminnallaan
- tunnistaa omasta toiminnastaan aiheutuvat kustannukset
- dokumentoi työaikansa ja työtehtävänsä toteutumisen laskutusta ja palkanmaksua varten.

Opiskelija huomioi inhimillisten tekijöiden vaikutukset liikenne- ja työturvallisuuteen

Opiskelija

- varmistaa työkykyisyytensä työtehtävään ja tunnistaa omaan tilaansa sekä ajoterveyteen liittyvät riskit
- arvioi omien voimavarojensa riittävyyttä paineensietokykyä vaativassa työtehtävässä toimimiseen
- arvioi työskentelyyn liittyviä työturvallisuusriskejä ja vaaratilanteita

Opiskelija estää toiminnallaan kuljetusrikollisuutta

Opiskelija

- valvoo ajoneuvon, matkatavaroiden ja lähetysten turvallisuutta taukojen ja pysähdysten aikana
- varmistaa ajoneuvon ja matkatavaraluukkujen tai kuormakorien- ja perälaudan lukinnan ja asennon.

Opiskelija toimii ongelmatilanteissa

Opiskelija

- varmistaa ajoneuvon turvavarusteiden olemassaolon, käytön ja kunnan
- osaa toimia harhaan ajettaessa rauhallisesti ja suunnitelmallisesti tilanteen korjaamiseksi
- toimii ohjeiden mukaan ajoneuvon rikkoontuessa ja evakuointitilanteessa
- ehkäisee toiminnallaan tapaturmia
- osaa toimia hätätilanteessa sekä onnettomuuden ja sairaskohtauksen sattuessa
- hallitsee ensiavun antamisen perusteet tavallisissa ensiapua vaativissa tilanteissa
- tunnistaa vaaratilanteet ja estää lisävahinkojen syntymisen
- ilmoittaa työtehtävän keskeytymisestä ja muutoksista
- tietää toimintatavat sairastumistilanteissa
- havainnoi vahinkopaikalla vahinkoilmoitukseen tarvittavat asiat ja osaa täyttää vahinkoilmoituksen

Opiskelija luovuttaa ajoneuvon työtehtävän päätteeksi

Opiskelija

- huolehtii ajoneuvon kunnosta ja siisteydestä
- ohjeistaa ajoneuvon päätyttyä seuraavan kuljettajan tai työnjohton
- huolehtii käyttövoiman riittävästä ajoneuvon seuraavaan työtehtävään
- jättää ajoneuvon turvalliseen paikkaan
- varmistaa ajoneuvon paikallaan pysymisen
- lukitsee ajoneuvon.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä työpaikalla käytännön työtehtävissä suorittaen ajoneuvoon lähtötarkastuksen ja varustellen sen ajotehtävään sopivaksi. Ajotehtävä suoritetaan linja-autolla. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.19. Erityisryhmien kanssa toimiminen, 5 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija huomioi erityisryhmät

Opiskelija

- tunnistaa erilaiset erityisasiakkaat ja heidän tarpeensa
- toimii huomaavaisesti erilaisten erityisryhmiin kuuluvien asiakkaiden kanssa
- kohtelee kaikkia asiakkaita yhdenvertaisesti ja ennakkoluulottomasti
- tuntee vammaisten ja liikuntarajoitteisten matkustajien oikeudet

Opiskelija toimii asiakaspalvelutilanteissa suomen, ruotsin tai saamen kielellä

Opiskelija

- pukeutuu työtehtävän edellyttämällä tavalla
- käyttäytyy kohteliaasti
- toimii erilaisten asiakkaiden tarpeiden mukaisesti ja huolehtii turvallisuudesta
- toimii mahdollisen asiakkaan henkilökohtaisen avustajan kanssa yhteistyössä
- avustaa liikuntaesteisiä asiakkaita
- kommunikoi asiakkaiden kanssa ja tiedottaa asiakkaita tarvittaessa heidän saavutettavissa olevilla keinoillaan
- tuntee vastuunsa erityisryhmien kanssa toimimisessa
- tiedottaa asiakkaalle tarjolla olevista avustavista järjestelmistä

Opiskelija käsittelee asiakkaan ja ajoneuvon varusteita

Opiskelija

- valmistele asiakkaan apuvälineen kuljetukseen
- käsittelee asiakkaan apuvälinettä turvallisesti
- tunnistaa työn riskitekijät, toimii ohjeiden mukaisesti sekä työskentelee turvallisesti ja ergonomisesti
- tunnistaa erilaiset avustavat koirat ja tietää toimintatavat
- käyttää auton apuvälineitä ja varusteita
- vaikuttaa omalta osaltaan ajoneuvon esteettömään saavutettavuuteen
- työskentelee turvallisesti ja ergonomisesti

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä työpaikalla käytännön työtehtävissä kohtaamalla erityisryhmän asiakkaan ja avustamalla hänet ajoneuvoon tai ajoneuvosta. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.20. Tavarankuljetus linja-autolla, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija valmistelee henkilöliikenteen tavarankuljetuksen

Opiskelija

- varmistaa vuorolle kuuluvat lähetykset
- hallitsee ajoneuvon kuormatilan kuljettamista koskevat rajoitukset
- suunnittelee henkilöliikenteen tavarankuljetuksen
- varmistaa tavarankuljettamiseen tarvittavat varusteet ja välineet
- osaa kertoa yrityksen käytänteet kuljetusvahingoissa ja tavarankuljetukseen liittyvät korvausvastuut
- hallitsee henkilöliikenteen tavarankuljetuksissa vaarallisten aineiden kuljetusta koskevat säädökset
- huolehtii kuormatilan siisteydestä ja järjestyksestä.

Opiskelija toimii työssään turvallisesti ja vastuullisesti

Opiskelija

- pukeutuu työtehtävän ja työturvallisuusvaatimusten edellyttämällä tavalla käyttäen työtehtävässä tarvittavia suojaimia
- tunnistaa työn riskitekijät ja toimii työpaikan ohjeiden sekä työturvallisuusvaatimusten mukaisesti
- tunnistaa omaan tilaansa liittyvät riskit sekä niiden vaikutukset työturvallisuuteen
- työskentelee turvallisesti ja ergonomisesti

Opiskelija purkaa ja kuormaa ajoneuvon

Opiskelija

- käsittelee ohjeiden ja käsittelymerkintöjen mukaisesti pakkauksia ja erityiskäsittelyä vaativia paketteja
- tekee ohjeiden mukaiset jatkotoimet vialliselle tai rikkinäiselle paketille
- käyttää kuormankäsittelyvälineitä ja ilmoittaa havaitsemistaan puutteista
- hyödyntää kuormatilan käytettävissä olevan tilan ja kantavuuden
- ennakoii matkustajien matkatavaroiden tilantarpeet
- lastaa ajoneuvon huomioiden kuorman varmistamisen ja purkujärjestyksen
- varmistaa matkatavaraluukkujen sulkeutumisen ja lukitsemisen
- tukee kuorman ja käyttää oikeita kuormansidontavälineitä
- käyttää kuljetuksissa käytettävää kirjaamisjärjestelmää
- huolehtii osaltaan pakettien jatkoyhteyksistä
- jättää purkaessaan paketit niille tarkoitettuihin paikkoihin.

Opiskelija toimii asiakaspalvelutilanteessa suomen, ruotsin tai saamen kielellä

Opiskelija

- toimii vuorovaikutustilanteissa terminaalin henkilökunnan ja muiden kuljettajien kanssa
- luo myönteistä yrityskuvaa omalla toiminnallaan
- neuvoa asiakasta tavarankuljettamisen hinnoittelusta ja palveluista
- osaa toimia reklamaatiotilanteissa
- käyttää digitaalisia järjestelmiä ja ymmärtää sähköisten palvelujen merkityksen.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä työpaikalla käytännön työtehtävissä tekemällä tavarakuorman linja-auton tavaratilaan käyttäen apuna kuormankäsittelyvälineitä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.21. Kaukoliikenteenkuljettajana työskentely, 35 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija valmistelee kaukoliikenteen kuljetuksen

Opiskelija

- suorittaa D -luokan ajo-oikeuden
- tarkastaa ajo-oikeuteen liittyvät luvat ja pätevyudet sekä ajoneuvon asiakirjat
- varmistaa linja-auton liikennekelpoisuuden ja varustaa sen työtehtävää varten
- paikantaa mahdolliset viat ja ilmoittaa niistä ohjeiden mukaisesti
- käyttää linjakilpiä kuljetustehtävän mukaisesti
- noudattaa työaika sekä ajo- ja lepoaikoja koskevia säädöksiä
- käyttää ajopiirturia tai muuta työaika valvovaa järjestelmää
- osaa käyttää työpaikan digitaalisia laitteita ja viestintäkanavia
- hallitsee ajankäytön ja siirtyy tarkoituksenmukaisinta reittiä linjan aloitukseen.

Opiskelija toimii työssään turvallisesti ja vastuullisesti

Opiskelija

- puukeutuu työtehtävän ja työturvallisuusvaatimusten edellyttämällä tavalla
- tunnistaa työn riskitekijät ja toimii työpaikan ohjeiden sekä työturvallisuusvaatimusten mukaisesti
- tunnistaa omaan tilaansa liittyvät riskit sekä niiden vaikutukset liikenne- ja työturvallisuuteen
- työskentelee turvallisesti ja ergonomisesti

Opiskelija ajaa linja-autoa kaukoliikenteessä

Opiskelija

- opastaa asiakasta linjavuoron vaihdossa sekä keskeisimpiin asiakaskohteisiin
- hallitsee alueella käytettävän lippujärjestelmän ja lipunmyynti-/käsittelylaitteen
- käyttää vuorolle kuuluvia pysäkkejä
- ajaa määritellyn reitin aikataulun mukaisesti
- ajaa pysäkillä huomioiden turvallisuuden, asiakkaat ja muun liikenteen
- huomioi linja-auton mitat, massat ja sallitun matkustajamäärän
- huolehtii ajoneuvon turvalaitteiden säädösten mukaisesta käytöstä
- hyödyntää ajoneuvon varusteita, toimintoja ja ominaisuuksia ajotavassaan
- käyttää ajoneuvossaan olevia kuljettajaa avustavia järjestelmiä turvallisesti ja tunnistaa niihin mahdollisesti liittyvät riskit ja erityispiirteet
- ajaa turvallisesti, taloudellisesti ja ennakoivasti
- noudattaa liikennesääntöjä sekä olosuhteiden edellyttämää huolellisuutta ja varovaisuutta.

Opiskelija toimii asiakaspalvelutilanteissa suomen, ruotsin tai saamen kielellä

Opiskelija

- käyttäytyy kohteliaasti ja kohtelee kaikkia asiakkaita tasapuolisesti ja ennakkoluulottomasti
- huomioi erilaiset asiakkaat työskentelyssään
- avustaa asiakasta matkatavaroiden kanssa
- tiedottaa asiakasta kuulutusin
- huolehtii järjestyksen ylläpitämisestä
- huolehtii matkustamon lämpötilasta ja siisteydestä työtehtävän aikana

Opiskelija toimii tauon aikana

Opiskelija

- selvittää vuorossa olevat tauot ja mahdolliset vuoron vaihtojen käytänteet
- huolehtii siitä, että tauko täyttää lainsäädännön vaatimukset
- pysäköi linja-auton ohjeen mukaiseen ja turvalliseen paikkaan
- ymmärtää tauon merkityksen työssä jaksamiseen
- saapuu tauolta vuoroon oikeaan aikaan ja paikkaan

Opiskelija päättää työvuoron

Opiskelija

- jättää linja-auton ohjeiden mukaiseen ja turvalliseen paikkaan
- varmistaa linja-auton paikallaan pysymisen ja lukitsemisen
- huolehtii ajoneuvon kunnosta ja siisteydestä ja tekee tarvittavat ajon lopetustoimet sekä mahdolliset vikailmoitukset
- tekee tarvittavat vuoron lopetustoimet lippujärjestelmään liittyen
- tekee tarvittavat kirjaukset työvuorosta
- osaa tehdä tilityksen yrityksen ohjeiden mukaisesti
- ohjeistaa työvuoron päättyessä seuraavan kuljettajan tai työnjohdon
- tarkastaa mahdolliset löytötavarat ja toimittaa ne oikeaan paikkaan tuntien niitä koskevat säädökset

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä työpaikalla käytännön työtehtävissä linja-autolla kaukoliikenteen reittiliikenteessä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.22. Kaupunki- ja seutuliikenteenkuljettajana työskentely, 35 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija valmistee kaupunki- tai seutuliikenteen kuljetuksen

Opiskelija

- suorittaa D -luokan ajo-oikeuden
- tarkistaa ajo-oikeuteen liittyvät luvat ja pätevyudet sekä ajoneuvon asiakirjat
- varmistaa linja-auton liikennekelpoisuuden ja varustaa sen työtehtävää varten
- paikantaa mahdolliset ajoneuvon laitteiden viat ja ilmoittaa niistä ohjeiden mukaisesti
- käyttää linjakilpiä kuljetustehtävän mukaisesti
- noudattaa työaikaa sekä ajo- ja lepoaikoja koskevia säädöksiä
- käyttää ajopiirturia tai muuta työaikaa valvovaa järjestelmää
- käyttää työpaikan digitaalisia laitteita ja viestintäkanavia
- hallitsee ajankäytön ja siirtyy tarkoituksenmukaisinta reittiä linjan aloitukseen.

Opiskelija toimii työssään turvallisesti ja vastuullisesti

Opiskelija

- puukeutuu työtehtävän ja työturvallisuusvaatimusten edellyttämällä tavalla
- tunnistaa työn riskitekijät ja toimii työpaikan ohjeiden sekä työturvallisuusvaatimusten mukaisesti
- tunnistaa omaan tilaansa liittyvät riskit sekä niiden vaikutukset liikenne- ja työturvallisuuteen
- työskentelee turvallisesti ja ergonomisesti
- estää lisävahinkojen synnyn ja opastaa matkustajia poikkeustilanteissa sekä ottaa huomioon matkustajien ja muiden turvallisuuden

Opiskelija ajaa linja-autoa kaupunki- tai seutuliikenteessä

Opiskelija

- opastaa asiakasta linjavuoron vaihdossa sekä keskeisimpiin asiakaskohteisiin
- hallitsee alueella käytettävän lippujärjestelmän ja lipunmyynti-/käsittelylaitteen
- käyttää vuorolle kuuluvia pysäkkejä
- ajaa määritellyn reitin aikataulun mukaisesti
- tuntee kuljetuksen tilaajan asettamat sanktioperusteet
- ajaa pysäkillä huomioiden turvallisuuden, asiakkaat ja muun liikenteen
- tuntee kuljetuksen tilaajan asettamat sanktioperusteet
- toimii paikallisliikenteen terminaalissa ja muun liikenteen yhteyspysäkeillä turvallisesti ja joustavasti
- huomioi linja-auton mitat, massat ja sallitun matkustajamäärän
- hyödyntää ajoneuvon varusteita, toimintoja ja ominaisuuksia ajotavassa pyrkien energiatehokkuuteen
- käyttää ajoneuvossa olevia kuljettajaa avustavia järjestelmiä turvallisesti ja tunnistaa niihin mahdollisesti liittyvät riskit ja erityispiirteet
- ajaa turvallisesti, taloudellisesti ja ennakoivasti
- huomioi vaurioilanteessa oleelliset, kirjattavat asiat ja osaa tehdä vaurioilmoituksen

Opiskelija toimii asiakaspalvelutilanteissa suomen, ruotsin tai saamen kielellä

Opiskelija

- tunnistaa asiakkaan pysäkiltä ja toimii kohteliaasti
- kohtelee kaikkia asiakkaita tasapuolisesti ja ennakkoluulottomasti
- huomioi työskentelyssään erilaisten asiakkaiden tarpeet ja turvallisuuden
- avustaa asiakasta matkatavaroiden kanssa
- tiedottaa asiakasta työtehtävän edellyttämällä tavalla
- huolehtii järjestyksen ylläpitämisestä
- huolehtii matkustamon lämpötilasta ja siisteydestä työtehtävän aikana
- opastaa asiakasta reklamaatiotilanteessa ja käsittelee ristiriitatilanteita

Opiskelija toimii tauon aikana

Opiskelija

- selvittää vuorossa olevat tauot ja mahdolliset linjan vaihtojen käytänteet
- huolehtii siitä, että tauko täyttää lainsäädännön vaatimukset
- pysäköi linja-auton ohjeen mukaiseen ja turvalliseen paikkaan
- tekee tauolla työssä jaksamiseen vaikuttavia toimia ja ymmärtää tauon merkityksen
- saapuu tauolta vuoroon oikeaan aikaan ja paikkaan

Opiskelija päättää työvuoron

Opiskelija

- jättää linja-auton ohjeiden mukaiseen ja turvalliseen paikkaan
- varmistaa linja-auton paikallaan pysymisen ja lukitsemisen
- huolehtii ajoneuvon kunnosta ja siisteydestä ja tekee tarvittavat ajon lopetustoimet sekä vikailmoitukset
- tekee tarvittavat vuoron lopetustoimet lippujärjestelmään liittyen
- tekee tarvittavat kirjaukset työvuorosta
- tekee tilityksen yrityksen ohjeiden mukaisesti
- ohjeistaa työvuoron päättyessä seuraavan kuljettajan tai työnjohdon
- tarkastaa mahdolliset löytötavarat ja toimittaa ne oikeaan paikkaan tuntien niitä koskevat säädökset

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti toimii yhteistyökykyisesti tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä työpaikalla käytännön työtehtävissä linja-autolla linjaliikenteessä kaupunki- tai seutuliikenteen tehtävässä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.23. Koulukuljetuksen kuljettajana työskentely, 25 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija valmistelee koulukuljetuksen

Opiskelija

- suorittaa D1 -luokan ajo-oikeuden
- tarkistaa ajo-oikeuteen liittyvät luvat ja pätevyudet sekä ajoneuvon asiakirjat
- varmistaa ajoneuvon liikennekelpoisuuden ja varustaa sen työtehtävää varten
- paikantaa mahdolliset viat ja ilmoittaa niistä ohjeiden mukaisesti
- noudattaa työaikaa sekä ajo- ja lepoaikoja koskevia säädöksiä
- käyttää ajopiirturia tai muuta työaikaa valvovaa järjestelmää
- suunnittelee reitin ja aikatauluttaa sen ajovuorolistan mukaisesti
- osaa käyttää työpaikan digitaalisia laitteita ja viestintäkanavia
- hallitsee ajankäytön ja siirtyy tarkoituksenmukaisinta reittiä vuoron aloitukseen.

Opiskelija toimii työssään turvallisesti ja vastuullisesti

Opiskelija

- puukeutuu työtehtävän ja työturvallisuusvaatimusten edellyttämällä tavalla
- tunnistaa työn riskitekijät ja toimii työpaikan ohjeiden sekä työturvallisuusvaatimusten mukaisesti
- tunnistaa omaan tilaansa liittyvät riskit sekä niiden vaikutukset liikenne- ja työturvallisuuteen
- työskentelee turvallisesti ja ergonomisesti

Opiskelija suorittaa koulukuljetuksen

Opiskelija

- huolehtii ajoneuvon turvalaitteiden ja varusteiden käytöstä
- huomioi ajoneuvon sallitun matkustajamäärän
- suunnistaa nouto- ja jättopaikkoihin
- ajaa reitin aikataulussa ja mahdollisten poikkeamien mukaisesti
- noudattaa liikennesääntöjä ja olosuhteiden edellyttämää huolellisuutta ja varovaisuutta
- ajaa turvallisesti, taloudellisesti ja ennakoivasti
- hyödyntää ajoneuvon varusteita, toimintoja ja ominaisuuksia ajotavassaan
- käyttää ajoneuvossaan olevia kuljettajaa avustavia järjestelmiä turvallisesti ja tunnistaa niihin mahdollisesti liittyvät riskit ja erityispiirteet

Opiskelija toimii asiakaspalvelutilanteissa suomen, ruotsin tai saamen kielellä

Opiskelija

- tunnistaa oppilaan pysäkiltä
- käyttäytyy kohteliaasti ja kohtelee asiakkaita yhdenvertaisesti ja ennakkoluulottomasti
- työskentelee sovittujen toimintatapojen mukaisesti ja opastaa oppilaita poikkeustilanteissa
- huomioi erilaisten oppilaiden tarpeet ja huolehtii turvallisuudesta
- luo kasvattajana turvallisen ilmapiirin puuttuen häiriökäyttäytymisiin
- huolehtii matkustamon lämpötilasta ja siisteydestä työtehtävän aikana
- opastaa sidosryhmiä reklamaatiotilanteessa ja käsittelee ristiriitatilanteita
- toimii yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa

Opiskelija toimii tauon aikana

Opiskelija

- selvittää vuorossa olevat tauot ja mahdolliset vaihtojen käytänteet
- huolehtii siitä, että tauko täyttää lainsäädännön vaatimukset
- pysäköi ajoneuvon ohjeen mukaiseen ja turvalliseen paikkaan
- ymmärtää tauon merkityksen työssä jaksamiseen
- saapuu tauolta oikeaan aikaan ja paikkaan

Opiskelija päättää työvuoron

Opiskelija

- jättää ajoneuvon ohjeiden mukaiseen ja turvalliseen paikkaan
- varmistaa ajoneuvon paikallaan pysymisen ja lukitsemisen
- huolehtii ajoneuvon kunnosta ja siisteydestä ja tekee tarvittavat ajon lopetustoimet sekä mahdolliset vikailmoitukset
- tekee tarvittavat kirjaukset työvuorosta
- ohjeistaa työvuoron päättyessä seuraavan kuljettajan tai työnjohdon
- tarkastaa mahdolliset löytötavarat ja toimittaa ne oikeaan paikkaan tuntien niitä koskevat säädökset

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä työpaikalla käytännön työtehtävissä henkilö- tai linja-autolla päivittäisissä koulun, kunnan, koulutusyhtymän tai muun laitoksen tilaamissa

koulukuljetuksissa. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.24. Palveluliikenteen kuljettajana työskentely, 25 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija valmistee palveluliikenteen kuljetuksen

Opiskelija

- suorittaa D1-luokan ajo-oikeuden
- tarkistaa ajo-oikeuteen liittyvät luvat ja pätevyudet sekä ajoneuvon asiakirjat
- varmistaa ajoneuvon liikennekelpoisuuden ja varustaa sen työtehtävää varten
- paikantaa mahdolliset viat ja ilmoittaa niistä ohjeiden mukaisesti
- noudattaa työaikaa sekä ajo- ja lepoaikoja koskevia säädöksiä
- käyttää ajopiirturia tai muuta työaikaa valvovaa järjestelmää
- käyttää linjakilpeä kuljetustehtävän mukaisesti
- osaa käyttää työpaikan digitaalisia laitteita ja viestintäkanavia

Opiskelija toimii työssään turvallisesti ja vastuullisesti

Opiskelija

- puukeutuu työtehtävän ja työturvallisuusvaatimusten edellyttämällä tavalla
- tunnistaa työn riskitekijät ja toimii työpaikan ohjeiden sekä työturvallisuusvaatimusten mukaisesti
- tunnistaa omaan tilaansa liittyvät riskit sekä niiden vaikutukset liikenne- ja työturvallisuuteen
- työskentelee turvallisesti ja ergonomisesti

Opiskelija suunnittelee palveluliikenteen kuljetuksen

Opiskelija

- ottaa kuljetuksen vastaan välitys-/tilausjärjestelmää käyttäen
- aikatauluttaa kuljetuksen
- sopii asiakkaan kanssa toteutettavissa olevan noutoajan
- suunnittelee ja aikatauluttaa reitin
- hallitsee ajankäytön ja siirtyy tarkoituksenmukaisinta reittiä asiakkaan luokse

Opiskelija suorittaa palveluliikenteen kuljetuksen

Opiskelija

- huolehtii ajoneuvon turvalaitteiden ja varusteiden käytöstä
- huomioi ajoneuvon sallitun matkustajamäärän
- ajaa reitin aikataulussa ja mahdollisten poikkeamien mukaisesti
- tuntee liikenneympäristön ja sen keskeisimmät asiakaskohteet
- sijoittaa ajoneuvon turvallisesti ja toimii sovituisissa nouto- ja jättöpaikoissa asiakkaat, turvallisuus ja muu liikenne huomioiden
- noudattaa liikennesääntöjä ja olosuhteiden edellyttämää huolellisuutta ja varovaisuutta
- ajaa turvallisesti, taloudellisesti, ennakoivasti
- hyödyntää ajoneuvon varusteita, toimintoja ja ominaisuuksia ajotavassaan
- huomioi työskentelyssään asiakkaiden erityispiirteet
- kuljettaa asiakkaiden apuvälineitä turvallisesti
- käyttää ajoneuvossaan olevia kuljettajaa avustavia järjestelmiä turvallisesti ja tunnistaa niihin liittyvät riskit ja erityispiirteet.

Opiskelija toimii asiakaspalvelutilanteissa suomen, ruotsin tai saamen kielellä

Opiskelija

- käyttäytyy kohteliaasti sekä kohtelee kaikkia asiakkaita tasapuolisesti ja ennakkoluulottomasti
- huomioi erilaisten asiakkaiden tarpeet ja huolehtii turvallisuudesta avustuen tarvittaessa
- kommunikoi asiakkaiden kanssa ja tiedottaa asiakkaita tarvittaessa heidän saavutettavissa olevilla keinoillaan
- huolehtii matkustamon lämpötilasta ja siisteydestä työtehtävän aikana
- toimii ohjeen mukaan ja opastaa asiakkaita poikkeustilanteissa
- opastaa asiakkaita reklamaatiotilanteessa ja käsittelee ristiriitatilanteita
- huomioi työskentelyssä vammaisten ja liikuntarajoitteisten matkustajien oikeudet
- toimii yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa

Opiskelija toimii tauon aikana

Opiskelija

- selvittää vuorossa olevat tauot ja mahdolliset vaihtojen käytänteet
- pysäköi tarvittaessa ajoneuvon ohjeen mukaiseen ja turvalliseen paikkaan
- ymmärtää tauon merkityksen työssä jaksamiseen
- saapuu tauolta oikeaan aikaan ja paikkaan

Opiskelija päättää työvuoron

Opiskelija

- jättää ajoneuvon ohjeiden mukaiseen ja turvalliseen paikkaan
- varmistaa ajoneuvon paikallaan pysymisen ja lukitsemisen
- huolehtii ajoneuvon kunnosta ja siisteydestä ja tekee tarvittavat ajon lopetustoimet sekä mahdolliset vikailmoitukset
- tekee tarvittavat kirjaukset työvuorosta
- ohjeistaa työvuoron päättyessä seuraavan kuljettajan tai työnjohdon
- tarkastaa mahdolliset löytötavarat ja toimittaa ne oikeaan paikkaan tuntien niitä koskevat säädökset

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä työpaikalla käytännön työtehtävissä henkilö- tai linja-autolla palveluliikenteen kuljetuksessa. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.25. Taksiliikenteen kuljettajana työskentely, 25 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija valmistelee taksiliikenteen kuljetuksen

Opiskelija

- suorittaa B -luokan ajo-oikeuden
- suorittaa taksinkuljettajan ajoluvan
- tarkistaa ajo-oikeuteen liittyvät luvat ja pätevyudet sekä ajoneuvon asiakirjat
- varmistaa ajoneuvon siisteyden, ammattiliikennekelpoisuuden ja varustaa sen työtehtävää varten
- paikantaa mahdolliset viat ja ilmoittaa niistä ohjeiden mukaisesti
- osaa käyttää työpaikan digitaalisia laitteita ja viestintäkanavia

Opiskelija toimii työssään turvallisesti ja vastuullisesti

Opiskelija

- puukeutuu työtehtävän ja työturvallisuusvaatimusten edellyttämällä tavalla käyttäen työtehtävässä tarvittavia suojaimia
- tunnistaa työn riskitekijät ja toimii työpaikan ohjeiden sekä työturvallisuusvaatimusten mukaisesti
- tunnistaa omaan tilaansa liittyvät riskit sekä niiden vaikutukset liikenne- ja työturvallisuuteen
- työskentelee turvallisesti ja ergonomisesti

Opiskelija suorittaa kuljetuksen taksilla

Opiskelija

- ottaa ajon vastaan käytössä olevaa ajon välitys- tai tilausjärjestelmää käyttäen
- suunnittelee ja aikatauluttaa reitin
- suunnistaa tarkoituksenmukaisinta reittiä kohteeseen ja valitsee reitin optimoiden ajankäytön
- huomioi mahdolliset poikkeamat reitissä
- on ajoissa asiakkaan noutopaikalla
- tuntee liikenneympäristön ja sen keskeisimmät asiakaskohteet
- huolehtii ajoneuvon turvalaitteiden ja varusteiden käytöstä
- huomioi ajoneuvon sallitun matkustajamäärän
- noudattaa työaikalainsäädäntöä
- toimii työtehtävässään ergonomisesti, turvallisesti ja ympäristöä säästäen
- sijoittaa ajoneuvon turvallisesti ja toimii sovituisissa nouto- ja jättopaikoissa asiakkaat, turvallisuus ja muu liikenne huomioiden
- noudattaa liikennesääntöjä ja olosuhteiden edellyttämää huolellisuutta ja varovaisuutta
- ajaa turvallisesti, taloudellisesti ja ennakoivasti
- kuljettaa asiakkaiden apuvälineitä turvallisesti
- hyödyntää ajoneuvon varusteita, toimintoja ja ominaisuuksia ajotavassaan
- käyttää ajoneuvossaan olevia kuljettajaa avustavia järjestelmiä turvallisesti ja tunnistaa niihin mahdollisesti liittyvät riskit ja erityispiirteet.

Opiskelija toimii asiakaspalvelutilanteissa suomen, ruotsin tai saamen kielellä

Opiskelija

- tunnistaa asiakkaan ja käyttäytyy kohteliaasti
- selvittää matkan hinnan määräytymisen perusteet veroineen
- toimii huomaavaisesti erilaisten erityisryhmiin kuuluvien asiakkaiden kanssa
- kohtelee kaikkia asiakkaita yhdenvertaisesti ja ennakkoluulottomasti
- huomioi erilaisten asiakkaiden tarpeet, avustaa ja huolehtii turvallisuudesta
- kommunikoi asiakkaiden kanssa ja tiedottaa asiakkaita tarvittaessa heidän saavutettavissa olevilla keinoillaan
- huolehtii matkustamon lämpötilasta ja siisteydestä työtehtävän aikana
- toimii ohjeen mukaan ja opastaa asiakkaita poikkeustilanteissa
- opastaa asiakkaita reklamaatiotilanteessa ja käsittelee ristiriitatilanteita
- huomioi työskentelyssään vammaisten ja liikuntarajoitteisten matkustajien oikeudet
- toimii yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa.
- osaa toimia erilaisten maksuvälineiden kanssa

Opiskelija kuljettaa tavaraa taksilla

Opiskelija

- varmistaa säädökset kuljettaessaan tavaraa taksiliikenteessä
- osaa käsitellä taksissa kuljetettavia sallittuja tavaroita
- informoi asiakasta tavarankuljetuksesta.

Opiskelija toimii tauon aikana

Opiskelija

- selvittää vuorossa olevat tauot ja mahdolliset vaihtojen käytänteet
- pysäköi ajoneuvon ohjeen mukaiseen ja turvalliseen paikkaan
- ymmärtää tauon merkityksen työssä jaksamiseen
- saapuu tauolta oikeaan aikaan ja paikkaan.

Opiskelija päättää työvuoron

Opiskelija

- jättää ajoneuvon ohjeiden mukaiseen ja turvalliseen paikkaan
- varmistaa ajoneuvon paikallaan pysymisen ja lukitsemisen
- huolehtii ajoneuvon kunnosta ja siisteydestä ja tekee tarvittavat ajon lopetustoimet sekä mahdolliset vikailmoitukset
- tekee tarvittavat kirjaukset työvuorosta
- tekee tilityksen yrityksen ohjeiden mukaisesti
- ohjeistaa työvuoron päättyessä seuraavan kuljettajan tai työnjohdon
- tarkastaa mahdolliset löytötavarat ja toimittaa ne oikeaan paikkaan.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä työpaikalla käytännön työtehtävissä taksiliikenteen kuljetuksessa. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.26. Tilausliikenteen kuljettajana työskentely, 35 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija valmistelee tilausliikenteen kuljetuksen

Opiskelija

- suorittaa D-luokan ajo-oikeuden

- tarkastaa ajo-oikeuteen liittyvät luvat ja pätevyudet sekä ajoneuvon asiakirjat
- varmistaa ajoneuvon liikennekelpoisuuden ja varustaa sen työtehtävää varten
- paikantaa mahdolliset viat ja ilmoittaa niistä ohjeiden mukaisesti
- noudattaa työaika sekä ajo- ja lepoaikoja koskevia säädöksiä
- käyttää ajopiirturia tai muuta työaika valvovaa järjestelmää
- osaa käyttää työpaikan digitaalisia laitteita ja viestintäkanavia
- hallitsee ajankäytön ja siirtyy tarkoituksenmukaisinta reittiä asiakkaan luokse

Opiskelija toimii työssään turvallisesti ja vastuullisesti

Opiskelija

- puukeutuu työtehtävän ja työturvallisuusvaatimusten edellyttämällä tavalla
- tunnistaa työn riskitekijät ja toimii työpaikan ohjeiden sekä työturvallisuusvaatimusten mukaisesti
- tunnistaa omaan tilaansa liittyvät riskit sekä niiden vaikutukset liikenne- ja työturvallisuuteen
- työskentelee turvallisesti ja ergonomisesti

Opiskelija suunnittelee tilausliikenteen kuljetuksen

Opiskelija

- varmistaa tilaussovimuksen sisällön
- selvittää nouto- ja jättöpaikat sekä käytettävän reitin
- varmistaa aikataulun riittävyuden suunniteltuun reittiin
- sopii tarvittaessa asiakkaan kanssa toteutettavissa olevan noutoajan

Opiskelija suorittaa tilausliikenteen kuljetuksen

Opiskelija

- toteuttaa ajon suunnitelmansa mukaan reitin, noudattaa aikataulua ja huomioi asiakkaiden toiveet
- huolehtii ajoneuvon turvalaitteiden ja varusteiden käytöstä
- huomioi ajoneuvon mitat, massat ja sallitun matkustajamäärän
- suunnistaa matkaohjelman mukaisesti kohteisiin
- toimii turvallisesti nouto- ja jättöpaikoissa
- noudattaa liikennesääntöjä
- ajaa turvallisesti, taloudellisesti ja ennakoivasti
- hyödyntää ajoneuvon varusteita, toimintoja ja ominaisuuksia ajotavassaan
- käyttää ajoneuvossaan olevia kuljettajaa avustavia järjestelmiä turvallisesti ja tunnistaa niihin mahdollisesti liittyvät riskit ja erityispiirteet
- muuttaa ja aikatauluttaa reittiä asiakkaan toiveiden tai olosuhteiden vuoksi huomioiden yrityksen ohjeistuksen

Opiskelija toimii asiakaspalvelutilanteissa suomen, ruotsin tai saamen kielellä

Opiskelija

- käyttäytyy kohteliaasti ja ottaa asiakkaat vastaan
- toimii yhteistyössä matkanjohtajan kanssa
- kohtelee kaikkia asiakkaita tasapuolisesti ja ennakkoluulottomasti
- huomioi asiakkaiden tarpeet ja huolehtii turvallisuudesta
- joustaa asiakkaiden tarpeiden mukaisesti huomioiden yrityksen ohjeistuksen
- avustaa mahdollisten matkatavaroiden kanssa
- huolehtii matkustamon lämpötilasta ja siisteydestä työtehtävän aikana
- tiedottaa asiakasta kuulutusin
- huolehtii järjestyksen ylläpitämisestä
- tuntee matkustajia koskevat säädökset ja opastaa asiakasta reklamaatiotilanteessa käsitellen ristiriitatilanteita
- toimii ohjeen mukaan ja opastaa asiakkaita poikkeustilanteissa

- toimii yrityksen edun mukaisesti ja markkinoi edustamansa yrityksen palveluita

Opiskelija toimii tauon aikana

Opiskelija

- huolehtii siitä, että tauko täyttää lainsäädännön vaatimukset
- kertoo asiakkaille tauon merkityksen
- pysäköi ajoneuvon ohjeen mukaiseen ja turvalliseen paikkaan
- ymmärtää tauon merkityksen työssä jaksamiseen
- saapuu tauolta oikeaan aikaan ja paikkaan

Opiskelija päättää työvuoron

Opiskelija

- jättää ajoneuvon ohjeiden mukaiseen ja turvalliseen paikkaan
- varmistaa ajoneuvon paikallaan pysymisen ja lukitsemisen
- huolehtii ajoneuvon kunnosta ja siisteydestä ja tekee tarvittavat ajon lopetustoimet sekä mahdolliset vikailmoitukset
- tekee tarvittavat kirjaukset työvuorosta
- ohjeistaa työvuoron päättyessä seuraavan kuljettajan tai työnjohdon
- tarkastaa mahdolliset löytötavarat ja toimittaa ne oikeaan paikkaan tuntien niitä koskevat säädökset

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä työpaikalla käytännön työtehtävissä linja-autolla tilausliikenteen kuljetuksessa. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.27. Yhdistelmäajoneuvonkuljettajana työskentely, 35 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija valmistelee yhdistelmäajoneuvon työtehtävään

Opiskelija

- suorittaa B, C ja CE luokan ajo-oikeuden
- suorittaa vaarallisten aineiden (ADR) kappaletavarakuljetuksiin oikeuttavan perusajoluvan
- tarkistaa ajo-oikeuteen liittyvät luvat ja pätevyudet sekä ajoneuvon asiakirjat
- käyttää henkilökohtaista digitaalisen ajopiirturin kuljettajakorttia oikein
- ottaa toiminnassaan huomioon yhteisen työpaikan eri toimijoiden roolit ja vastuut
- osaa tunnistaa työpaikan vaaroja ja haitallisia kuormitustekijöitä
- toimii työpaikan ohjeiden ja säännösten mukaisesti
- arvioi ajo- ja työkuuntensa ja tunnistaa omaan tilaansa liittyvät riskit
- tekee työnsä vastuullisesti
- puukeutuu työtehtävän edellyttämällä tavalla
- kehittää omaa osaamistaan ja tötaitojaan
- varmistaa ajoneuvon tieliikennekelpoisuuden
- suorittaa kuljettajalle kuuluvat päivittäiset huolto- ja korjaustoimet
- varmistaa ajoneuvon tarvitseman käyttövoiman riittävyuden työtehtävän aikana
- valmistaa ajoneuvon ja kuormatilan työtehtävää varten
- ylläpitää ajoneuvon ja työympäristön siisteyttä.

Opiskelija kuormaa ajoneuvon oikein

Opiskelija

- selvittää ajoneuvon kantavuuden ja kuormituskyvyn
- kuormaa ajoneuvon kuormaamista koskevien säädösten mukaan
- kiinnittää kuorman säädösten mukaisesti erilaisia, kuormalle soveltuvia kiinnitysmenetelmiä käyttäen

Opiskelija kuljettaa ajoneuvoa piha-alueilla ja terminaaleissa

Opiskelija

- noudattaa piha-aluetta koskevia liikennesääntöjä ja huomii muun liikenteen
- varmistaa kuormauksen ja kuljetuksen alkaessa yritysکوhtaisten ohjeistuksen
- noudattaa tyhjäkäyntiä koskevia säädöksiä
- pysäköi ajoneuvon turvallisesti tarkoituksen mukaiseen paikkaan
- pysäköitäessä varmistaa ajoneuvon paikallaan pysymisen ja lukitsee ajoneuvon.

Opiskelija kuljettaa ajoneuvoa liikenteessä

Opiskelija

- käyttää karttaohjelmia reitin suunnitteluun
- käyttää ajo- ja työaika mittaavia laitteita
- noudattaa liikennesääntöjä sekä olosuhteiden edellyttämää huolellisuutta ja varovaisuutta
- ajaa taloudellisesti ja ennakoivasti erilaisissa liikennetilanteissa ja olosuhteissa
- käyttää ajoneuvon turvalaitteita säädösten mukaisesti
- käyttää ajoneuvossaan olevia varusteita ja kuljettajaa avustavia järjestelmiä turvallisesti.

Opiskelija toimii asiakaspalvelutilanteissa suomen, ruotsin tai saamen kielellä

Opiskelija

- toimii asiakkaan kanssa vuorovaikutustilanteessa
- informoi asiakasta työtehtävän edellyttämällä tavalla
- käsittelee asiakasreklamaatio- tai ristiriitatilanteet
- osaa käyttää sosiaalisia vuorovaikutustaitoja erilaisissa toimintaympäristöissä
- käyttää työtehtävän edellyttämää digitaalista järjestelmää.

Opiskelija työskentelee ammattinsa ja työpaikkansa edun mukaisesti

Opiskelija

- on motivoitunut ja työskentelee vastuullisesti

- kehittää ammatinsa arvostusta ja edistää myönteistä yrityskuvaa omalla toiminnallaan
- tunnistaa omasta toiminnastaan aiheutuvat kustannukset
- dokumentoi työaikansa ja työtehtävänsä toteutumisen laskutusta ja palkanmaksua varten.

Opiskelija huomioi inhimillisten tekijöiden vaikutukset liikenne- ja työturvallisuuteen

Opiskelija

- varmistaa työkykyisyytensä työtehtävään ja tunnistaa omaan tilaansa sekä ajoterveyteen liittyvät riskit
- arvioi omien voimavarojensa riittävyyttä paineensietokykyä vaativassa työtehtävässä toimimiseen
- arvioi työskentelyyn liittyviä työturvallisuusriskejä ja vaaratilanteita

Opiskelija estää toiminnallaan kuljetusrikollisuutta

Opiskelija

- valvoo ajoneuvon ja lähetysten turvallisuutta taukojen ja pysähdysten aikana
- varmistaa ajoneuvon ja matkatavaraluukkujen tai kuormakorien- ja perälaudan lukinnan ja asennon.

Opiskelija toimii ongelmatilanteissa

Opiskelija

- osaa toimia harhaan ajettaessa rauhallisesti ja suunnitelmallisesti tilanteen korjaamiseksi
- toimii ohjeiden mukaan ajoneuvon rikkoentuessa
- ehkäisee toiminnallaan tapaturmia
- osaa toimia hätätilanteissa sekä onnettomuuden ja sairauskohtauksen sattuessa
- hallitsee ensiavun antamisen perusteet tavallisissa ensiapua vaativissa tilanteissa
- tunnistaa vaaratilanteet ja estää lisävahinkojen syntymisen
- ilmoittaa työtehtävän keskeytymisestä ja muutoksista
- tietää toimintatavat sairastumistilanteissa
- ilmoittaa ajoneuvon ja sen laitteissa olevista vioista ja puutteista.

Opiskelija luovuttaa ajoneuvon työtehtävän päätteeksi.

Opiskelija

- huolehtii ajoneuvon kunnosta ja siisteydestä
- ohjeistaa työvuoron päättyessä seuraavan kuljettajan tai työnjohdon
- huolehtii käyttövoiman riittävydestä ajoneuvon seuraavaan työtehtävään
- jättää ajoneuvon turvalliseen paikkaan
- varmistaa ajoneuvon paikallaan pysymisen
- lukitsee ajoneuvon.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä työpaikalla käytännön työtehtävissä suorittaen ajoneuvon lähtötarkastuksen ja varustellen sen ajotehtävään sopivaksi. Ajotehtävä suoritetaan yhdistelmäajoneuvolla. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.28. Erikoispitkän yhdistelmäajoneuvon kytkentä ja käyttäminen, 5 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija valmistelee erikoispitkän yhdistelmäajoneuvon kytkennän

Opiskelija

- valmistelee yhdistelmäajoneuvon toimintakunnon ennen käyttöönottoa
- tarkistaa kytkettävien ajoneuvojen yhteensovittamisen ja kytkentäohjeistuksen
- varmistaa, että kytkentä ja käsittely voidaan tehdä turvallisesti aikana
- pysäköi vetoauton turvallisesti ja huomioi alueen muun liikenteen
- selvittää erikoispitkän yhdistelmäajoneuvon mitat ja massat
- tarkistaa erikoispitkän yhdistelmäajoneuvon varusteet ja varusteiden kunnon
- selvittää erikoispitkän yhdistelmäajoneuvon, sen varusteiden ja lisälaitteiden huolto- ja korjaustarpeen
- hallitsee ajankäytön valmistellessaan erikoispitkän yhdistelmäajoneuvon kytkennän.
- selvittää ajoneuvoyhdistelmän säädösten mukaisuuden ja ajossa vaadittavat erityispiirteet

Opiskelija kytkee erikoispitkän yhdistelmäajoneuvon

Opiskelija

- varmistaa kytkettävän perävaunun paikallaan pysymisen
- varmistaa ajoneuvon vetokidan sopivuuden kytkettävään perävaunuun sopivaksi
- kytkee erikoispitkän yhdistelmän
- huomioi aisan asennon vetokitaan nähden
- säätää vetoauton peruutusnopeuden
- varmistaa vetopöydän, vetokidan tai servon toiminnan ja lukituksen
- varmistaa letkujen ja johtojen oikean kytkennän
- osaa kertoa vetoauton ja perävaunun jarrujen toiminnan pysäköitäessä
- tarkistaa erikoispitkän yhdistelmäajoneuvon valojen toiminnan.

Opiskelija käsittelee erikoispitkää yhdistelmäajoneuvoa

Opiskelija

- kokeilee erikoispitkän yhdistelmäajoneuvon jarrujen toiminnan
- osaa asettaa erikoispitkän yhdistelmäajoneuvon mahdollisimman oikeaan asentoon ennen peruutusta
- arvioi peruutukseen vaadittavan tilan tarpeen
- peruuttaa erikoispitkää yhdistelmäajoneuvoa laituriiin
- sovittaa ohjauspyörän kääntöliikkeet ja erikoispitkän yhdistelmäajoneuvon nopeus sopivaksi peruutuksessa
- osaa arvioida täysperävaunun kääntöpöydän asennon suoraan peruutuksessa kärryn suuntaiseksi
- hallitsee yhdistelmäajoneuvon oikea-aikaisen suoristamisen ja korjausliikkeet.

Opiskelija katkaisee erikoispitkän yhdistelmäajoneuvon

Opiskelija

- varmistaa irrotettavan perävaunun paikallaan pysymisen
- irrottaa vetoauton kytkettävästä perävaunusta ja dollystä
- irrottaa letkut ja johdot oikeassa järjestyksessä
- avaa vetokidan tai vetotapin ja lukitsee vetopöydän
- säätää vetoauton irrotusnopeuden.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä kytkemällä ja irrottamalla erikoispitkän yhdistelmäajoneuvon ja suorittamalla laiturin peruutuksen. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.29. Kappaletavaran kuljettaminen yhdistelmäajoneuvolla, 35 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija

Opiskelija valmistelee kappaletavarakuljetuksen

Opiskelija

- Suorittaa CE ajo-oikeuden
- suorittaa vaarallisten aineiden (ADR) kappaletavarakuljetuksiin oikeuttavan perusajoluvan
- tarkistaa ajo-oikeuteen liittyvät luvat ja pätevyudet sekä ajoneuvon asiakirjat
- valmistelee ja ottaa käyttöönsä yhdistelmäajoneuvon kappaletavarakuljetehtävään
- käyttää oikein piirturia tai muuta työaika- ja valvovaa laitetta
- siirtyy tarkoituksenmukaisinta reittiä kohteeseen
- pysäköi yhdistelmäajoneuvon lastauspaikalle turvallisesti
- varmistaa lastaus- ja purkuohjeistuksen
- varmistaa yhdistelmäajoneuvon mitat ja massat
- huomioi yhdistelmäajoneuvon-, varusteiden ja lisälaitteiden huolto- ja korjaustarpeen
- varmistaa ja huolehtii työympäristön, yhdistelmäajoneuvon siisteydestä kuljetehtävänsä aikana
- suunnittelee kappaletavarakuljetuksen
- valitsee yhdistelmäajoneuvolle kuljetehtävään soveltuvan reitin.

Opiskelija toimii työssään turvallisesti ja vastuullisesti

Opiskelija

- pukeutuu työtehtävän ja työturvallisuusvaatimusten edellyttämällä tavalla
- tunnistaa työn riskitekijät ja toimii työpaikan ohjeiden sekä työturvallisuusvaatimusten mukaisesti
- tunnistaa omaan tilaansa liittyvät riskit sekä niiden vaikutukset liikenne- ja työturvallisuuteen
- työskentelee turvallisesti ja ergonomisesti

Opiskelija lastaa ja purkaa kappaletavarakuorman

Opiskelija

- tarkistaa kuljetusasiakirjat ja varmistaa mahdollisen lisäohjeistuksen
- käyttää kappaletavarakuljetuksissa kuormaukseen ja purkamiseen tarvittavia lisälaitteita ja välineitä
- varmistaa kuorman ja perävaunun paikallaan pysymisen säädösten edellyttämällä tavalla
- kuormaa kuormatilan kuljetustaloudellisesti parhaan täyttöasteen saavuttamiseksi
- käyttää digitaalisia tiedonkeruujärjestelmiä ja osaa selittää niiden merkityksen tavarankuljetuksessa.

Opiskelija suorittaa kappaletavarakuljetuksen

Opiskelija

- ottaa huomioon yhdistelmäajoneuvon massan ja korkeuden vaikutuksen yhdistelmäajoneuvon käyttäytymiseen
- arvioi olosuhteet alemmalla tieverkolla ajettaessa huomioiden yhdistelmäajoneuvon kokonaismassan
- ajaa sujuvasti ja taloudellisesti erilaisissa liikenneympäristöissä
- noudattaa liikennesääntöjä
- huomioi muun liikenteen ajaen ennakoivasti
- toimii ohjeiden mukaisesti aikataulun- ja ajoreitin osalta
- tiedottaa tai varmistaa asiakkaan tiedonsaannin myös poikkeustilanteesta
- pysäköi yhdistelmäajoneuvon turvalliseen paikkaan
- osaa selvittää milloin, miksi ja missä lepotauko pidetään
- hallitsee ajankäytön työskentelyssään.

Opiskelija tekee yhteistyötä kappaletavarakuljetukseen liittyvien toimijoiden kanssa

Opiskelija

- osaa toimia reklamaatiotilanteissa
- osaa kertoa yrityksen käytänteet kuljetusvahingoissa ja tavarankuljetukseen liittyvät korvausvastuut
- toimii vuorovaikutuksessa asiakkaiden ja muiden kuljettajien sekä työntekijöiden kanssa
- luo myönteistä yrityskuvaa omalla toiminnallaan.

Opiskelija lopettaa kappaletavarakuljetustehtävän

Opiskelija

- tekee tarvittavat ajon lopetustoimet ajoneuvoyhdistelmälle
- varmistaa ajoneuvoyhdistelmän paikallaan pysymisen ja lukitsemisen
- tekee tarvittavat kirjaukset työajasta työvuoron päättyessä
- osaa tehdä vikailmoituksen.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suorittamalla työtehtävän kappaletavarakuljetustehtävässä yhdistelmäajoneuvolla. Työtehtävänä on suunnitella ja toteuttaa kappaletavarakuljetus. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.30. Maatalouden tuotteiden kuljettaminen yhdistelmäajoneuvolla, 35 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija

Opiskelija valmistelee maatalouden kuljetuksen

Opiskelija

- suorittaa CE -luokan ajo-oikeuden
- tarkastaa ajo-oikeuteen liittyvät luvat ja pätevyudet sekä ajoneuvon asiakirjat
- valmistelee ja ottaa käyttöönsä yhdistelmäajoneuvon maatalouden tuotteiden kuljetustehtävään
- varmistaa maatalouden kuljetukseen tarvittavien varusteiden kunnon
- huomioi yhdistelmäajoneuvon, varusteiden ja lisälaitteiden huolto- ja korjaus tarpeen
- varmistaa lastaus- ja purkuohjeistuksen sekä kuljetusasiakirjan sisällön
- käyttää oikein piirturia tai muuta työaikaa valvovaa laitetta
- siirtyy tarkoituksenmukaisinta reittiä kohteeseen
- pysäköi yhdistelmäajoneuvon lastauspaikalle turvallisesti
- selvittää maatalouden tuotteiden määrän toimituspaikoittain
- varmistaa yhdistelmäajoneuvon mitat ja massat
- varmistaa ja huolehtii työympäristön ja yhdistelmäajoneuvon siisteydestä kuljetustehtävänsä aikana
- suunnittelee maatalouden kuljetuksen ja aikataulun
- valitsee yhdistelmäajoneuvolle kuljetusohjeiden mukaan sopivimmat reitit

Opiskelija toimii työssään turvallisesti ja vastuullisesti

Opiskelija

- puukeutuu työtehtävän ja työturvallisuusvaatimusten edellyttämällä tavalla
- tunnistaa työn riskitekijät ja toimii työpaikan ohjeiden sekä työturvallisuusvaatimusten mukaisesti
- tunnistaa omaan tilaansa liittyvät riskit sekä niiden vaikutukset liikenne- ja työturvallisuuteen
- työskentelee turvallisesti ja ergonomisesti

Opiskelija lastaa ja purkaa maatalouden tuotteita

Opiskelija

- varmistaa maaston kantavuuden kuorman lastauksen aikana
- lastaa yhdistelmäajoneuvon maatalouden tuotteilla
- vaihtaa maatalouden kuljetukseen käytetyn yhdistelmäajoneuvon vaihto- tai jalkalavat
- peittää tarvittaessa lastin ja varmistaa sen lainmukaisuuden
- hallitsee lastauksessa ja purkamisessa käytettävän ajan käytön.

Opiskelija suorittaa maatalouden kuljetuksen

Opiskelija

- ottaa huomioon yhdistelmäajoneuvon massan ja korkeuden vaikutuksen
- arvioi olosuhteet alemmalla tieverkolla ajettaessa
- ajaa sujuvasti ja taloudellisesti erilaisissa liikenneympäristöissä
- havainnoi tiestön kuntoa raportoiden siitä
- noudattaa liikennesääntöjä
- huomioi muun liikenteen ajaen ennakoivasti
- tunnistaa muuttuvat olosuhteet ja varautuu niihin
- arvioi ja asentaa ketjutustarpeen ilmetessä ketjut oikein akseleille
- tiedottaa tai varmistaa asiakkaan tiedonsaannin poikkeustilanteesta
- toimii ohjeiden mukaisesti aikataulun ja ajoreitin osalta
- osaa selvittää milloin, miksi ja missä lepotauko pidetään
- pysäköi tarvittaessa yhdistelmäajoneuvon turvalliseen paikkaan
- hallitsee ajankäytön maatalouskuljetustehtävässä.

Opiskelija tekee yhteistyötä maatalouden kuljetukseen liittyvien toimijoiden kanssa

Opiskelija

- osaa toimia reklamaatiotilanteissa
- osaa kertoa yrityksen käytänteet kuljetusvahingoissa ja tavarankuljetukseen liittyvät korvausvastuut
- toimii vuorovaikutuksessa asiakkaiden ja muiden kuljettajien sekä työntekijöiden kanssa
- luo myönteistä yrityskuvaa omalla toiminnallaan.

Opiskelija lopettaa maatalouden kuljetustehtävän

Opiskelija

- tekee ajon lopetustoimet yhdistelmäajoneuvolle
- varmistaa yhdistelmäajoneuvon paikallaan pysymisen ja lukitsemisen
- tekee kirjaukset työajasta työvuoron päättyessä
- osaa tehdä vikailmoituksen.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suorittamalla työtehtävän maatalouden kuljetustehtävässä yhdistelmäajoneuvolla. Työtehtävänä on suunnitella ja toteuttaa maatalouselinkeinoon liittyvä kuljetus. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.31. Raaka-aineiden kuljettaminen, 35 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija valmistele kiertotalouden-, teollisuuden tai energiaraaka-ainekuljetuksen

Opiskelija

- suorittaa CE -luokan ajo-oikeuden
- valmistelee ja ottaa käyttöönsä yhdistelmäajoneuvon kiertotalouden-, teollisuuden tai energiaraaka-ainekuljetustehtävään
- varmistaa yhdistelmäajoneuvon, varusteiden ja lisälaitteiden huolto- ja korjaus tarpeen
- käyttää oikein piirturia tai muuta työaikaa valvovaa laitetta
- siirtyy tarkoituksenmukaisinta reittiä kohteeseen
- pysäköi yhdistelmäajoneuvon lastauspaikalle turvallisesti
- valmistelee yhdistelmäajoneuvon lastausta ja purkua varten
- suunnittelee keräilykuorman lastausjärjestyksen useasta kohteesta kustannustehokkaasti
- varmistaa yhdistelmäajoneuvon mitat ja massat
- huolehtii työympäristön ja ajoneuvon siisteydestä kuljetustehtävänsä aikana
- suunnittelee kiertotalouden-, teollisuuden tai energiaraaka-ainekuljetuksen ja aikataulun
- valitsee kuljetusohjeiden mukaan sopivimmat reitit.

Opiskelija toimii työssään turvallisesti ja vastuullisesti

Opiskelija

- puukeutuu työtehtävän ja työturvallisuusvaatimusten edellyttämällä tavalla
- tunnistaa työn riskitekijät ja toimii työpaikan ohjeiden sekä työturvallisuusvaatimusten mukaisesti
- tunnistaa omaan tilaansa liittyvät riskit sekä niiden vaikutukset liikenne- ja työturvallisuuteen
- työskentelee turvallisesti ja ergonomisesti

Opiskelija lastaa ja purkaa kiertotalouden-, teollisuuden tai energiaraaka-ainekuljetuksen

Opiskelija

- varmistaa maaston kantavuuden kuormanlastaus aikana
- kuormaa yhdistelmäajoneuvon raaka-aineiden kuormaamiseen soveltuvalla työkoneella
- kuormaa yhdistelmäajoneuvon kantavuuden mukaan
- vaihtaa kiertotalouden raaka-ainekuljetukseen käytetyn yhdistelmäajoneuvon vaihto- tai jalkalavat
- peittää lastin ja varmistaa sen lainmukaisuuden
- hallitsee lastauksessa ja purkamisessa käytettävän ajan käytön.

Opiskelija suorittaa kiertotalouden-, teollisuuden tai energiaraaka-ainekuljetuksen

Opiskelija

- ottaa huomioon yhdistelmäajoneuvon massan ja korkeuden vaikutuksen
- arvioi olosuhteet alemmalla tieverkolla ajettaessa huomioiden yhdistelmäajoneuvon kokonaismassan
- ajaa sujuvasti ja taloudellisesti
- noudattaa liikennesääntöjä
- huomioi muun liikenteen ajaen ennakoivasti
- tunnistaa muuttuvat olosuhteet ja varautuu niihin
- ajaa sujuvasti ja taloudellisesti erilaisissa liikenneympäristöissä
- arvioi ja asentaa ketjutustarpeen ilmetessä ketjut oikein akseleille
- toimii ohjeiden mukaisesti aikataulun ja ajoreitin osalta
- selvittää milloin, miksi ja missä lepotauko pidetään
- pysäköi tarvittaessa yhdistelmäajoneuvon turvalliseen paikkaan
- hallitsee ajankäytön kiertotalouden-, teollisuuden tai energiaraaka-ainekuljetuksessa.

Opiskelija tekee yhteistyötä kiertotalouden-, teollisuuden tai energiaraaka-ainekuljetukseen liittyvien toimijoiden kanssa

Opiskelija

- osaa toimia reklamaatiotilanteissa
- osaa kertoa yrityksen käytänteet kuljetusvahingoissa
- toimii vuorovaikutuksessa asiakkaiden ja muiden kuljettajien sekä työntekijöiden kanssa
- luo myönteistä yrityskuvaa omalla toiminnallaan.

Opiskelija lopettaa kiertotalouden-, teollisuuden tai energiaraaka-ainekuljetustehtävän Opiskelija

- tekee ajon lopetustoimet yhdistelmäajoneuvolle
- varmistaa yhdistelmäajoneuvon paikallaan pysymisen ja lukitsemisen
- tekee kirjaukset työajasta työvuoron päättyessä
- osaa tehdä vikailmoitukset.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suorittamalla työtehtävän kiertotalouden, teollisuuden tai energiaraaka-ainekuljetustehtävässä yhdistelmäajoneuvolla. Työtehtävänä on suunnitella ja toteuttaa raaka-ainekuljetus. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.32. Raakapuun kuljettaminen, 35 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija valmisteleo raakapuukuljetuksen

Opiskelija

- suorittaa CE -luokan ajo-oikeuden
- tarkastaa ajo-oikeuteen liittyvät luvat ja pätevyudet sekä yhdistelmäajoneuvon asiakirjat
- valmisteleo ja ottaa käyttöönso yhdistelmäajoneuvon raakapuukuljetustehtävään
- varmistaa raakapuukuljetukseen tarvittavien varusteiden kunnon
- huomioi yhdistelmäajoneuvon, varusteiden ja lisälaitteiden huolto- ja korjaus tarpeen
- käyttää oikein piirturia tai muuta työaikaa valvovaa laitetta
- pysäköi yhdistelmäajoneuvon lastauspaikalle turvallisesti
- selvittää puutavaralajien määrän toimituspaikoittain
- valmisteleo yhdistelmäajoneuvon lastausta ja purkua varten
- varmistaa lastaus- ja purkuohjeistuksen
- suunnittelee keräilykuorman lastausjärjestyksen usealta metsävarastolta kustannustehokkaasti
- varmistaa yhdistelmäajoneuvon mitat ja massat
- huolehtii työympäristön ja yhdistelmäajoneuvon siisteydestä kuljetustehtävänsä aikana
- käyttää kuljetuksen suunnittelussa metsäyhtiön kuljetusohjausjärjestelmää
- suunnittelee metsävarastojen ja toimituspaikkojen aukioloaikojen mukaan raakapuukuljetuksen
- valitsee kuljetusohjeiden mukaan sopivimmat reitit.

Opiskelija toimii työssään turvallisesti ja vastuullisesti

Opiskelija

- pukeutuu työtehtävän ja työturvallisuusvaatimusten edellyttämällä tavalla
- tunnistaa työn riskitekijät ja toimii työpaikan ohjeiden sekä työturvallisuusvaatimusten mukaisesti
- tunnistaa omaan tilaansa liittyvät riskit sekä niiden vaikutukset liikenne- ja työturvallisuuteen
- työskentelee turvallisesti ja ergonomisesti

Opiskelija lastaa ja purkaa raakapuukuorman

Opiskelija

- sijoittelee puutavaran yhdistelmäajoneuvon kantavuuden, puutavaran pituuden ja -laadun mukaan
- suorittaa puutavaran lastaamisen ja purun puutavaranosturilla
- hallitsee kuormainvää'än käytön ja kalibroinnin
- varastoi tarvittaessa puutavaran välivarastoihin
- arvioi metsävarastolle jäävän puutavaran määrän
- suorittaa puutavarakuormaimen kytkemisen ajoneuvoon sekä ajoneuvosta pois
- varmistaa kuljetusohjeen mukaisten puutavaralajien kuormauksen
- vajaan kuorman sijoittelu yhdistelmään ja kuorman vaikutus yhdistelmäajoneuvon käyttäytymiseen ajettaessa metsä- ja maantiellä
- valitsee turvallisen ja asianmukaisen paikan puutavaranostimen jättämiselle

- käyttää sidontalaitteita ja -välineitä oikein lastin kiinnittämisessä
- tekee yhteistyötä muiden metsäkoneen- ja ajoneuvonkuljettajien kanssa
- varmistaa varastoalueen tai metsätien turvallisen liikennöintikelpoisuuden
- poistaa varastoalueelta tai metsätieltä lastauksen aikana pudonneet risut ja muut epäpuhtaudet
- varmistaa yhdistelmäajoneuvon liikennekelpoisuuden kuorman purun jälkeen
- tasoittaa tukijalkojen aiheuttamat painaumat ja käyttää asianmukaisia tukijalkojen alustoja
- suorittaa sähköiset kirjaukset metsäyhtiön kuljetusohjausjärjestelmään
- toimii puutavaran vastaanottopaikalla sääntöjen ja ohjeiden mukaan
- hallitsee ajankäytön lastauksen ja purun aikana.

Opiskelija suorittaa raakapuukuljetuksen

Opiskelija

- ottaa huomioon puutavarakuorman massan ja korkeuden vaikutuksen yhdistelmäajoneuvon käyttäytymiseen
- arvioi olosuhteet metsäautotiellä ajettaessa huomioiden yhdistelmäajoneuvon kokonaismassan
- havainnoi tiestön kuntoa ja raportoi siitä
- tunnistaa muuttuvat olosuhteet ja varautuu niihin
- arvioi ja asentaa ketjutustarpeen ilmetessä ketjut oikein akseleille
- arvioi olosuhteet metsäautotiellä ajettaessa huomioiden yhdistelmäajoneuvon kokonaismassan
- suunnistaa ja valitsee kuljetusohjeiden mukaan sopivimmat reitit
- varmistaa yksityistien käyttöoikeuden raakapuukuljetukseen
- noudattaa liikennesääntöjä
- työskentelee välttämällä työturvallisuuteen liittyviä riskejä aiheuttaa vahinkoa kalustolle ja itselleen
- tiedottaa tai varmistaa asiakkaan tiedonsaannin poikkeustilanteesta
- osaa selvittää milloin, miksi ja missä lepotauko pidetään
- pysäköi tarvittaessa ajoneuvon turvalliseen paikkaan
- hallitsee ajankäytön raakapuukuljetustehtävässä.

Opiskelija tekee yhteistyötä raakapuukuljetukseen liittyvien toimijoiden kanssa

Opiskelija

- osaa toimia reklamaatiotilanteissa
- osaa kertoa yrityksen käytänteet kuljetusvahingoissa
- toimii vuorovaikutuksessa asiakkaiden ja muiden kuljettajien sekä työntekijöiden kanssa
- luo myönteistä yrityskuvaa omalla toiminnallaan.

Opiskelija lopettaa raakapuukuljetustehtävän

Opiskelija

- tekee ajon lopetustoimet yhdistelmäajoneuvolle
- varmistaa yhdistelmäajoneuvon paikallaan pysymisen ja lukitsemisen
- tekee kirjaukset työajasta työvuoron päättyessä
- osaa tehdä vikailmoitukset.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti toimii yhteistyökykyisesti tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suorittamalla työtehtävän raakapuukuljetustehtävässä yhdistelmäajoneuvolla. Työtehtävänä on suunnitella ja toteuttaa raakapuukuljetus. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.33. Rakennuselementtien kuljettaminen, 35 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija valmistele rakennusalan elementtikuljetuksen

Opiskelija

- suorittaa CE -luokan ajo-oikeuden
- tarkastaa ajo-oikeuteen liittyvät luvat ja pätevyudet sekä ajoneuvon asiakirjat
- valmistelee ja ottaa käyttöönsä yhdistelmäajoneuvon rakennusalan elementtikuljetustehtävään
- varmistaa yhdistelmäajoneuvon, varusteiden ja lisälaitteiden huolto- ja korjaus tarpeen
- käyttää oikein piirturia tai muuta työaikaa valvovaa laitetta
- siirtyy tarkoituksenmukaisinta reittiä kohteeseen
- huolehtii työympäristön ja ajoneuvon siisteydestä kuljetustehtävänsä aikana
- pysäköi yhdistelmäajoneuvon lastauspaikalle turvallisesti
- valmistelee yhdistelmäajoneuvon lastausta ja purkua varten
- varmistaa lastaus- ja purkuohjeistuksen
- suunnittelee rakennusalan elementtikuljetukseen ja aikataulun
- valitsee kuljetustehtävään soveltuvan reitin
- suunnistaa ja valitsee kuljetusohjeiden mukaan sopivimmat reitit.

Opiskelija toimii työssään turvallisesti ja vastuullisesti

Opiskelija

- puukeutuu työtehtävän ja työturvallisuusvaatimusten edellyttämällä tavalla
- tunnistaa työn riskitekijät ja toimii työpaikan ohjeiden sekä työturvallisuusvaatimusten mukaisesti
- tunnistaa omaan tilaansa liittyvät riskit sekä niiden vaikutukset liikenne- ja työturvallisuuteen
- työskentelee turvallisesti ja ergonomisesti

Opiskelija lastaa ja purkaa rakennusalan elementtikuljetuksen

Opiskelija

- ohjaa käsimerkkejä käyttäen kuormausta tekevää nosturinkuljettajaa kuormaamisessa
- varmistaa yhdistelmäajoneuvon kantavuuden kuorman massa
- vaihtaa rakennusalan elementtikuljetukseen käytetyn yhdistelmäajoneuvon vaihto- tai jalkalavat
- peittää lastin ja varmistaa sen lainmukaisuuden
- hallitsee lastauksessa ja purkamisessa käytettävän ajan käytön.

Opiskelija suorittaa rakennusalan elementtikuljetuksen

Opiskelija

- ottaa huomioon yhdistelmäajoneuvon massan ja korkeuden vaikutuksen ajoneuvon käyttäytymiseen
- arvioi olosuhteet alemmalla tieverkolla ajettaessa huomioiden yhdistelmäajoneuvon kokonaisuuden
- ajaa sujuvasti ja taloudellisesti erilaisissa liikenneympäristöissä
- noudattaa liikennesääntöjä
- huomioi muun liikenteen ajaen ennakoivasti
- tunnistaa muuttuvat olosuhteet ja varautuu niihin
- tiedottaa tai varmistaa asiakkaan tiedonsaannin poikkeustilanteesta
- toimii ohjeiden mukaisesti aikataulun ja ajoreitin osalta
- pysäköi tarvittaessa ajoneuvon turvalliseen paikkaan
- osaa selvittää milloin, miksi ja missä lepotauko pidetään
- hallitsee ajankäytön rakennusalan elementtikuljetustehtävässä.

Opiskelija tekee yhteistyötä rakennusalan elementtikuljetukseen liittyvien toimijoiden kanssa

Opiskelija

- osaa toimia reklamaatiotilanteissa

- osaa kertoa yrityksen käytänteet kuljetusvahingoissa ja tavarankuljetukseen liittyvät korvausvastuut
- toimii vuorovaikutuksessa asiakkaiden ja muiden kuljettajien sekä työntekijöiden kanssa
- luo myönteistä yrityskuvaa omalla toiminnallaan.

Opiskelija lopettaa rakennusalan elementtikuljetustehtävän

Opiskelija

- tekee ajon lopetustoimet yhdistelmäajoneuvolle
- varmistaa yhdistelmäajoneuvon paikallaan pysymisen ja lukitsemisen
- tekee kirjaukset työajasta ja -vuorosta
- osaa tehdä vikailmoituksen.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suorittamalla rakennusalan elementtikuljetustehtävän yhdistelmäajoneuvolla. Työtehtävänä on suunnitella ja toteuttaa rakennusalan elementtikuljetus. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.34. Työkoneen siirtäminen yhdistelmäajoneuvolla, 25 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija

Opiskelija valmistelee työkoneen siirtokuljetuksen

Opiskelija

- suorittaa CE -luokan ajo-oikeuden
- tarkistaa ajo-oikeuteen liittyvät luvat ja pätevyudet sekä ajoneuvojen asiakirjat
- valmistelee ja ottaa käyttöönsä yhdistelmäajoneuvon työkoneen siirtotehtävään
- huomioi yhdistelmäajoneuvon, varusteiden ja lisälaitteiden huolto- ja korjaus tarpeen
- käyttää piirturia tai muuta työaikaa valvovaa laitetta
- siirtyy tarkoituksenmukaisinta reittiä kohteeseen
- pysäköi yhdistelmäajoneuvon työkoneen lastauspaikalle turvallisesti
- varmistaa työkoneen lastaus- ja purkuohjeistuksen
- varmistaa yhdistelmäajoneuvon mitat ja massat
- huolehtii työympäristön ja yhdistelmäajoneuvon siisteydestä työkoneen siirtotehtävän aikana
- suunnittelee työkoneen siirtokuljetuksen ja aikataulun
- valitsee kuljetustehtävään soveltuvan reitin.

Opiskelija toimii työssään turvallisesti ja vastuullisesti

Opiskelija

- puukeutuu työtehtävän ja työturvallisuusvaatimusten edellyttämällä tavalla
- tunnistaa työn riskitekijät ja toimii työpaikan ohjeiden sekä työturvallisuusvaatimusten mukaisesti
- tunnistaa omaan tilaansa liittyvät riskit sekä niiden vaikutukset liikenne- ja työturvallisuuteen
- työskentelee turvallisesti ja ergonomisesti

Opiskelija suorittaa työkoneen siirtokuljetuksen

Opiskelija

- ottaa huomioon yhdistelmäajoneuvon massan ja korkeuden vaikutuksen ajoneuvon käyttäytymiseen
- arvioi olosuhteet alemmalla tieverkolla ajettaessa
- tunnistaa muuttuvat olosuhteet ja varautuu niihin
- arvioi ja asentaa ketjutustarpeen ilmetessä ketjut akseleille
- ajaa alemman luokan tieosuuksilla rauhallisesti, turvallisilla ajolinjoilla ja taludellisesti
- noudattaa liikennesääntöjä
- ajaa ennakoivasti ja muun liikenteen huomioivasti
- suunnittelee lepotauot ja niiden pitopaikat reitille
- pysäköi tarvittaessa ajoneuvon turvalliseen paikkaan
- hallitsee ajankäytön työkoneen siirtotehtävässä

Opiskelija tekee yhteistyötä työkoneen siirtokuljetukseen liittyvien toimijoiden kanssa

Opiskelija

- osaa kertoa yrityksen käytänteet kuljetusvahingoissa
- toimii vuorovaikutuksessa asiakkaiden ja muiden kuljettajien sekä työntekijöiden kanssa
- luo myönteistä yrityskuvaa omalla toiminnallaan.

Opiskelija lopettaa työkoneen siirtokuljetustehtävän

Opiskelija

- tekee tarvittavat ajon lopetustoimet yhdistelmäajoneuvolle ja siirtokuljetuksessa olevalle työkoneelle
- varmistaa yhdistelmäajoneuvon paikallaan pysymisen ja lukitsemisen
- tekee kirjaukset työajasta
- osaa tehdä vikailmoituksen.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suorittamalla työtehtävän työkoneen siirtokuljetustehtävässä yhdistelmäajoneuvolla. Työtehtävänä on suunnitella ja toteuttaa työkoneen siirtokuljetus. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.35. Yhdyskuntajätteiden kuljettaminen yhdistelmäajoneuvolla, 25 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija

Opiskelija valmistelee yhdyskuntajätekuljetuksen

Opiskelija

- suorittaa CE -luokan ajo-oikeuden
- tarkistaa ajo-oikeuteen liittyvät luvat ja pätevyudet sekä ajoneuvon asiakirjat
- valmistelee ja ottaa käyttöönsä yhdyskuntajätekuljetustehtävään soveltuvan ajoneuvon
- huomioi kuorma-auton, jätteen keräilyyn ja kuljetukseen tarkoitettujen päällilaitteiden huolto- ja korjaus tarpeen
- käyttää piirturia tai muuta työaika- ja valvovaa laitetta
- valmistelee yhdistelmäajoneuvon lastausta ja purkua varten
- varmistaa lastaus- ja purkuohjeistuksen
- huolehtii työympäristön ja yhdistelmäajoneuvon siisteydestä kuljetustehtävän aikana
- käyttää kuljetuksen suunnittelussa jäteyhtiön kuljetusohjausjärjestelmää
- valitsee yhdyskuntajätekuljetustehtävään soveltuvan reitin.

Opiskelija toimii työssään turvallisesti ja vastuullisesti

Opiskelija

- pukeutuu työtehtävän ja työturvallisuusvaatimusten edellyttämällä tavalla
- tunnistaa työn riskitekijät ja toimii työpaikan ohjeiden sekä työturvallisuusvaatimusten mukaisesti
- tunnistaa omaan tilaansa liittyvät riskit sekä niiden vaikutukset liikenne- ja työturvallisuuteen
- työskentelee turvallisesti ja ergonomisesti

Opiskelija suorittaa yhdyskuntajätekuorman keräily tai lastauksen

Opiskelija

- varmistaa piha-alueilla muiden liikkujien turvallisuuden
- tunnistaa jätejakeet
- lastaa yhdistelmäajoneuvon ja huomioi sen kantavuuden
- kerää oikeat jakeet niille tarkoitettuun ajoneuvon tilaan
- kerää oikeat jakeet niille tarkoitettuun ajoneuvon tilaan
- tekee raportin keräilyyn liittyvistä poikkeuksista.

Opiskelija suorittaa yhdyskuntajätekuljetuksen

Opiskelija

- arvioi olosuhteet alemmalla tieverkolla ajettaessa
- ajaa sujuvasti ja taloudellisesti
- noudattaa liikennesääntöjä
- tunnistaa muuttuvat olosuhteet ja varautuu niihin
- toimii ohjeiden mukaisesti aikataulun- ja ajoreitin osalta
- purkaa jätejakeet oikein
- varmistaa asiakkaan tiedonsaannin poikkeustilanteesta
- osaa selvittää milloin, miksi ja missä lepotauko pidetään
- pysäköi tarvittaessa yhdistelmäajoneuvon turvalliseen paikkaan
- hallitsee ajankäytön yhdyskuntajätekuljetustehtävässä.

Opiskelija tekee yhteistyötä yhdyskuntajätekuljetukseen liittyvien toimijoiden kanssa

Opiskelija

- osaa toimia reklamaatiotilanteissa
- osaa kertoa yrityksen käytänteet kuljetusvahingoissa
- toimii vuorovaikutuksessa asiakkaiden ja muiden kuljettajien sekä työntekijöiden kanssa
- luo myönteistä yrityskuvaa omalla toiminnallaan.

Opiskelija lopettaa yhdyskuntajätekuljetustehtävän

Opiskelija

- tekee ajon lopetustoimet yhdistelmäajoneuville
- varmistaa yhdistelmäajoneuvon siisteyden
- varmistaa yhdistelmäajoneuvon paikallaan pysymisen ja lukitsemisen
- tekee kirjaukset työajasta työvuoron päättyessä
- osaa tehdä vikailmoituksen.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suorittamalla työtehtävän yhdyskuntajätekuljetustehtävässä yhdistelmäajoneuvolla. Työtehtävänä on suunnitella ja toteuttaa yhdyskuntajätekuljetus. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.36. Tavarantoimitus ja säilyttäminen, 30 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija vastaanottaa saapuvan tavarantoimituksen

Opiskelija

- suunnittelee saapuvan lähetyksen turvallisen vastaanoton
- tarkistaa saapuvaan lähetyksen sisältämät tavaroihin liittyvät asiakirjat
- varmistaa ohjeistuksen mukaisen paikan saapuvalla tavaralla
- laskee saapuvan tavarantoimituksen yksiköt oikein

- tunnistaa kuljetuspakkaukset sekä kuljetus- ja varastointiyksiköt
- vertaa saapuvaa lähetystä dokumentteihin ja ostotilaukseen
- tekee jälkitoimituksen
- tekee muistutuksen rahtikirjaan havaittavissa olevasta vauriosta
- toimii vuorovaikutustilanteissa asiakkaiden kanssa

Opiskelija käsittelee saapuvan tavarán

Opiskelija

- käyttää tarvittavia laitteita ja työvälineitä tavarán siirtämisessä ja käsittelyssä
- käsittelee saapuvaa tavaraa turvallisesti
- syöttää saapumistiedon päivityksen järjestelmään
- tietää puutteellisen tai väärán toimituksen aiheuttamat toimenpiteet
- tunnistaa ja merkitsee määrápoikkeamat järjestelmään
- osaa toimia piilevän vaurion suhteen

Opiskelija sijoittaa tavarán turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti

Opiskelija

- valitsee varastointivaatimusten mukaisen säilytyspaikan tuotteille
- hyllyttää ja pinoaa tavaroita
- tulkitsee hyllykuormitustaulukon tiedot
- tietää kuormalavahyllystön rakenteen
- osaa tunnistaa kuormalavahyllystön vauriot
- tietää kuormalavahyllystön vaurioluokituksen perusteet
- toimii oikein havaitessaan vaurioita
- kirjaa ylös ja raportoi vaurioista
- työskentelee turvallisesti ja ergonomisesti

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä tekemällä vastaanottoon ja säilyttämiseen liittyviä työtehtäviä varastotyöympäristössä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.37. Tavarankeräily ja pakkaaminen, 30 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija valmistelelee tavarankeräilyä

Opiskelija

- järjesteele keräilydokumentit
- suunnittelee keräilyn
- varmistaa keräilyssä käyttämiensä laitteiden ja työvälineiden kunnan ennen käyttöönottoa
- noudattaa työturvallisuusohjeita ja pukeutuu työturvallisuusvaatimusten mukaisesti
- informoi esimiestä käyttämiensä laitteiden ja työvälineiden puutteista tai vioista

Opiskelija aloittaa tavaran keräilyn

Opiskelija

- käyttää keräilyssä tarvittavia lähetykohtaisia peruslaitteita ja työvälineitä
- käyttää keräilydokumentteja
- suorittaa keräilyn tavarankäsittelylaitteilla tai trukilla
- työskentelee yhteistyössä asiakkaiden ja työpaikan muiden henkilöiden kanssa
- välttää hävikin syntymistä työssään
- noudattaa työturvallisuusohjeita
- suorittaa keräilyn

Opiskelija pakkaa tavaran

Opiskelija

- hallitsee oikeanlaisen pakkaustavan
- käyttää oikeita pakkaus- ja kuljetusmerkintöjä
- lajittelee jätteet

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa osaamisensa näytössä tunnistamalla pakkausmerkintöjä, käsittelemällä tavaraa säilytyksessä ja keräilyssä ja sijoittamalla tavarat varastoon. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.38. Inventointi, 10 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija valmistelee inventoinnin

Opiskelija

- järjestelee inventointidokumentit
- suunnittelee inventoinnin
- varmistaa inventoinnissa käyttämiensä laitteiden ja työvälineiden kunnon ennen käyttöönottoa
- kertoo, miksi inventoidaan
- selvittää yrityksen käyttämän inventointimenetelmän
- hakee tuotteen nimiketiedon perusteella järjestelmästä
- varmistaa toimitusaikaa, tilausmääriä, erityisen kuljetuksen tarvetta sekä hinta- ja alennustietoa koskevat tiedot
- tarkastelee varaston valvonnan ja ohjauksen raportteja
- arvioi varaston näkökulmasta poistuvien tuotteiden, tuotteiden kierto nopeuksien ja inventoinnin vaikutusta varaston arvoon

Opiskelija inventoi tavaran

Opiskelija

- hakee tuotteen järjestelmästä nimiketiedon perusteella
- käyttää tarvittavia apuvälineitä ja laitteita inventoinnin tekemiseen
- etsii tuotteen saldon järjestelmästä
- selvittää tuotteen historiatiedon järjestelmässä olevan tiedon avulla
- selvittää tuotteen tulossa olevat ja poistumisesta kertovat tilaustiedot
- tekee tarvittavat toimenpiteet tuotteen saldon korjaamiseksi
- arvioi tuotteen saldokorjauksen vaikutusta varaston arvoon

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti toimii yhteistyökykyisesti tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä tekemällä inventointiin liittyviä työtehtäviä varastotyöympäristössä. Siltä osin kuin tutkinon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.39. Kuormalavahyllyn tarkistaminen, 10 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija aloittaa kuormalavahyllyjen tarkastuksen ja havainnoinnin

Opiskelija

- havainnoi ja luokittelee hyllyn mahdollisen vaurion ja tulkitsee niiden syntymisen syitä

- selvittää tärkeimpien kuormalavahyllystöjen tarkastamisen periaatteet sekä mitkä toimenpiteet kuormalavahyllystössä vaikuttavat ja millä tavalla hyllystön turvallisuuteen
- tulkitsee kuormituskylltien tietoja
- selvittää standardin SFS-EN 15635 mukaiset vauriotasot ja osaa perustella vaurioluokituksia sekä rajaa ja merkkää työohjeiden mukaan työskentelyalueen
- käyttää kuormalavahyllytarkastamiseen käytettäviä työkaluja sekä kykenee osoittamaan myös muita välineitä, joita voidaan käyttää tarkastamisen apuvälineinä
- selvittää kuormalavahyllystöjen osalta vastuulliset osapuolet ja selvittää, miten vastuut jakautuvat.

Opiskelija raportoi vauriot

Opiskelija

- varmistaa kuormalavahyllystön rakenteet sekä raportoi toimintahäiriöistä, vioista ja puutteista
- suorittaa kuormalavahyllytarkastuksen sekä dokumentoi tarkastuksen suunnitelmallisesti ja järjestelmällisesti
- tekee sovelluksia tai tietokoneohjelmia hyödyntäen kuormalavahyllytarkastuksesta dokumentin.
- kokeilee ja varmistaa tavarankäsittelylaitteiden toimivuuden ja turvallisuuden ennen käyttöönottoa
- työskentelee ergonomisesti

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä tarkastaa kuormalavaturvallisuuden varasto- tai terminaaliympäristössä. Siltä osin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.40. Tavarán lähettáminen, 20 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija valmistee tavarán lähetyksen

Opiskelija

- järjestee lähtevään tavararaan liittyvät asiakirjat

- suunnittelee lähtevän tavarankäytön lähteyksen
- varmistaa käyttämiensä laitteiden ja työvälineiden kunnon ennen käyttöönottoa
- puukeutuu työturvallisuusvaatimuksen mukaiseen työasuun

Opiskelija lähettää lähtevän tavarankäytön

Opiskelija

- käyttää lähettämiseksi peruslaitteita ja työvälineitä
- suorittaa lähtevän tavarankäytön käsittelyn tavarankäsittelylaitteilla tai trukilla
- hallitsee tavarankäytön käsittelyn
- varmistaa pakkausmerkinnät käsitellessään lähtevää tavaraa
- työskentelee yhteistyössä asiakkaiden ja työpaikan muiden henkilöiden kanssa
- tekee kirjaukset järjestelmään
- laatii rahtikirjan tai lähetysasiakirjan
- tietää yleiset rahditusperusteet
- valitsee työnantajan ohjeiden mukaisesti rahtikuljetuksen
- välttää hävikin syntymistä työssään
- selvittää lähettäjän vastuut ja velvollisuudet kuormauksessa
- noudattaa työturvallisuusohjeita
- lajittelee jätteet
- työskentelee turvallisesti ja ergonomisesti

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti toimii yhteistyökykyisesti tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä tekemällä lähettämiseen liittyviä työtehtäviä varastotyöympäristössä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.41. Luvanvaraisten tavaroiden varastointi, 10 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tunnistaa luvanvaraiset tuotteet varastoinnissa

Opiskelija

- tunnistaa elintarvike-, lääke- tai tullivarastoissa varastoitavat tuotteet
- noudattaa työturvallisuusohjeita ja pukeutuu työturvallisuusvaatimusten mukaisesti

Opiskelija käsittelee ja varastoi luvanvaraisia tuotteita

Opiskelija

- tunnistaa luvanvaraisten aineiden varastointiin liittyvät dokumentit ja asiakirjat
- tuntee säilytysolosuhdevaatimukset
- tuntee luvanvaraisten tavaroiden varastointiin ja käsittelyyn liittyvän lainsäädännön
- työskentelee yhteistyössä asiakkaiden ja työpaikan muiden henkilöiden kanssa

Opiskelija pakkaa ja lähettää luvanvaraisia tuotteita

Opiskelija

- tunnistaa pakkausmerkinnät lähetyksessä
- pakkaa luvanvaraisia tuotteita oikean pakkaustavan mukaisesti
- lähettää luvanvaraisia tuotteita
- tuntee pakkauksessa ja lähetyksessä käytettävät dokumentit ja asiakirjat
- työskentelee ergonomisesti ja turvallisesti

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa osaamisensa näytössä tunnistamalla pakkausmerkintöjä, käsittelemällä tavaraa säilytyksessä ja keräilyssä ja sijoittamalla tavarat varastoon. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.42. Varaston osto- ja myyntitoiminnoissa työskentely, 20 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tietää yrityksen keskeisimpiä nimike- ja tuotevalikoimia

Opiskelija

- selvittää yrityksen keskeisimmät tuoteryhmät
- esittelee itsevalitsemansa tuotteen ja kertoo sen varastoinnista
- käyttää yrityksen tavarantoimittajien tuotesivustoja, -hinnastoja ja -luetteloita
- toimii yrityksen sekä alan ohjeiden ja laatuvaatimusten mukaisesti.
- työskentelee turvallisesti ja ergonomisesti

Opiskelija tekee osto- ja myyntitapahtumaan liittyviä toimintoja

Opiskelija

- selvittää yrityksen täydennysmenetelmiä
- tiedostaa ostotapahtuman ajoituksen ja tilausmäärien merkityksen varastolle
- tekee tilauksen havaitsemansa ostoimpulssin johdosta
- tekee varastotyötä yhteistyössä yrityksen markkinoinnin kanssa
- seuraa ja tulkitsee osto- ja myyntitapahtumia
- tietää hinnoittelun ja alennusten vaikutuksen yrityksen kannattavuuteen
- selvittää erilaisten toimituslausekkeiden merkityksen varaston toimintaan

Opiskelija palvelee asiakkaita

Opiskelija

- palvelee asiakkaita hyvän asiakaspalvelun mukaisesti
- palvelee yrityksen sisäisiä ja ulkoisia asiakkaita heidän tarpeensa tunnistuen
- noudattaa työssään yrityksen asiakaspalvelun ohjeita ja laatuvaatimuksia

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä tekemällä osto- tai myyntitapahtumaan liittyviä työtehtäviä varastotyöympäristössä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.43. Terminaalissa toimiminen, 25 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija valmistelee terminaalityössä tarvittavat koneet ja laitteet

Opiskelija

- tarkistaa työtehtävässä käytettävän tavarankäsittelylaitteen tai trukin toimintakunnon ja turvallisuuden ennen käyttöönottoa
- osaa käyttää terminaaleissa olevia koneita ja laitteita sekä osaa päivittääiset huoltotoimenpiteet
- arvioi työkoneessa ilmenneiden vikojen ja puutteiden vaikutuksen vahinkoriskiä työkoneen käyttöönotossa ja suoritettavassa työtehtävässä
- tuntee lainsäädännön velvoittamat vastuut ja velvollisuudet tavarankäsittelylaitteen tai trukin käytön osalta

Opiskelija toimii työssään turvallisesti ja vastuullisesti

Opiskelija

- puukeutuu työtehtävän ja työturvallisuusvaatimusten edellyttämällä tavalla käyttäen työtehtävässä tarvittavia suojaimia
- tunnistaa työn riskitekijät ja toimii työpaikan ohjeiden sekä työturvallisuusvaatimusten mukaisesti
- tunnistaa omaan tilaansa liittyvät riskit sekä niiden vaikutukset työturvallisuuteen
- työskentelee turvallisesti ja ergonomisesti
- huolehtii työskentelyalueen siisteydestä ja puhtaudesta.

Opiskelija aloittaa terminaalityötehtävän

Opiskelija

- suunnittelee saamansa työtehtävän annetun ennakkotiedon mukaisesti
- varmistaa saapuvan tavarantoikean sijoittelun terminaalissa
- huomioi olosuhteiden ja kelin vaikutuksen työskentelyyn sisä- ja ulkotiloissa
- varmistaa lastattavan ajoneuvon paikallaan pysymisen
- tarkistaa tavarankäsittelylaitteen tai trukin nosto- ja siirtokapasiteetin kuormituskyllin mukaisesti.

Opiskelija suorittaa terminaalityötehtävän

Opiskelija

- tekee tarvittavat luennat lähetyksiin järjestelmään kuuluvilla laitteilla terminaalin eri toiminnoissa
- selvittää toiminnanohjausjärjestelmästä toimitusten tiedot
- tunnistaa tavarahan kiinnitetyt pakkaus- ja käsittelymerkinnät ja toimii niiden mukaan
- tulkitsee kuljetusasiakirjan ja osoitekortin sisällön
- tietää toimituslausekkeiden merkityksen omassa työtehtävässään
- osaa tehdä tavaranto vaurioitumisesta, vähenemisestä tai katoamisesta kirjallisen muistutuksen tiekuljetussopimuslain mukaisesti
- laskee lähetykselle rahduspainon ja tuntee käsiteltävät kuljetusyksiköt
- tekee rahduspainomuutokset
- merkitsee pakkaamansa lähetykset ja kuljetusyksiköt
- siirtää tavaranto oikealle lähtöalueelle tai muuhun jatkokäsittelypaikkaan
- kerää lähetykset ja kuljetusyksiköt lastausjärjestyksen mukaisesti lähtöalueella
- sijoittelee lähetykset ja kuljetusyksiköt kuormatilaan turvallisesti ja oikeassa järjestyksessä sekä välittää tiedon kuljettajalle
- käyttää laiturisiltaa turvallisesti
- toimii lastatessaan ajoneuvoa kuormatekijälle kuuluvien vastuiden ja velvollisuuksien mukaisesti kuormaustehtävässä
- kiinnittää kuorman, kuorman kiinnityksen periaatteiden mukaisesti
- käyttää kuormansidonta- ja tuentavälineitä oikein
- määrittelee kuormatilakohtaisesti kantavuuden sekä tietää muut tärkeät massat ja mitat lastausvaiheessa.
- tietää kuljetusten aikataulutuksen ja terminaaliverkoston yhteistoiminnan merkityksen suhteessa palvelulupaukseen

- toimii vuorovaikutuksessa erilaisissa asiakaspalvelutilanteissa
- työskentelee yhteistyössä muiden alueen toimijoiden ja asiakkaiden kanssa
- toimii työskentelyn päättyessä ohjeiden ja määräysten mukaisesti.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä työpaikalla käytännön työtehtävissä tavaraterminaalissa. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.44. Vaarallisten aineiden käsitteleminen, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija ottaa vastaan vaarallisia aineita

Opiskelija

- tunnistaa saapuvan lähetyksen vaarallisen aineen perustuen sen merkintöihin ja asiakirjoihin
- purkaa vaarallisia aineita sisältävän lähetyksen turvallisesti noudattaen asetuksia ja määräyksiä
- selvittää tavaran vastaanottajan ja kuorman purkajan vastuut ja velvollisuudet
- selvittää vaarallisten aineiden vastaanottoa koskevat määräykset
- sijoittaa vaaralliset aineet vastaanotossa niille määritellyille paikoille ja tietää vaarallisten aineiden sijoittelua koskevat määräykset
- siirtää saapuneen vaarallisen aineen sille määritellylle paikalle.

Opiskelija käsittelee vaarallisia aineita varastossa

Opiskelija

- etsii vaarallisten aineiden varastointia koskevat määräykset ja asetukset käyttäen eri tietolähteitä
- selvittää vaarallisten aineiden asiakirjoja koskevat määräykset ja lait
- tuntee vaarallisen aineen käyttöturvallisuustiedotteen ja siitä säädetyt määräykset
- etsii käyttöturvallisuustiedotteesta varastointia ja käsittelyä koskevat määräykset
- varastoi vaarallisen aineen sille varatulle varastointipaikalle
- selvittää vaarallisten aineiden varastoinnissa käytettävästä kalustosta ja laitteistosta säädetyt määräykset
- selvittää kemikaalien varastointia valvovat viranomaiset ja työpaikan vaarallisten aineiden ja kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin vastuuhenkilöt
- toimia onnettomuustilanteessa käyttäen oikeita pelastusvälineitä ja suojavälineitä.

Opiskelija suorittaa vaarallisten aineiden lastauksen ja lähetyksen

Opiskelija

- valmistele vaarallisia aineita sisältävän lähetyksen noudattaen pakkaamisesta ja lähettämisestä annettuja määräyksiä
- määrittää vaaralliselle aineelle määräjksen mukaisesti oikean luokan
- valmistele asiakirjat ja varmista kollin merkintöjen oikeellisuuden
- noudattaa vaarallisten aineiden yhteenkuormauksesta annettuja määräyksiä
- selvittää rajoitetussa määrin pakkaamisen periaatteen ja osaa määrittellä aineen mahdollisen rajoitetun määrän käyttöturvallisuustiedotteesta
- etsii käyttöturvallisuustiedotteesta mitä määräyksiä aineesta on annettu kuljetuksessa kuljetusmuodoittain
- selvittää vaarallisten aineiden lastauksessa huomioon otettavat asiat

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käsittelemällä vaarallisiksi luokiteltuja aineita varasto- ja/tai terminaaliympäristössä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.45. Tavarankuljetus, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija valmistelee tavarankuljetuksen

Opiskelija

- suorittaa B-ajokorttiluokan ajo-oikeuden
- esittää ajo-oikeuteen liittyvät luvat ja pätevyudet
- tekee lähtötarkastuksen käyttämäänsä ajoneuvon
- varmistaa ajoneuvon tieliikennekelpoisuuden
- paikantaa mahdolliset viat ja tekee vikailmoituksen
- varmistaa ajoneuvon tarvitseman käyttövoiman riittävyyden työtehtävän aikana
- suorittaa kuljettajalle kuuluvat päivittäiset huoltotoimet
- tarkastaa ja valmistelee kuormatilan
- tarkastaa ajoneuvon asiapaperit
- selvittää ajoneuvon kantavuuden ja kuormituskyvyn
- varmistaa kuormauksessa vaarallisten aineiden vapaarajan
- kuormaa ajoneuvon purkujärjestyksen mukaan
- varmistaa kuorman säädösten mukaisen kiinnityksen
- ylläpitää ajoneuvon ja työympäristön siisteyttä.

Opiskelija suorittaa kuljetustehtävän

Opiskelija

- suunnittelee kuljetustehtävään soveltuvan reitin
- suunnittelee tavarankuljetuksen ja aikataulun
- käyttää kuljetusasiakirjoja ja tekee tarvittaessa sähköiset kirjaukset
- käyttää tarvittaessa tavarankuljetuksissa kuormaukseen tarvittavia lisälaitetta ja välinettä
- noudattaa liikennesääntöjä sekä olosuhteiden edellyttämää huolellisuutta ja varovaisuutta
- ennakoii toisten tienkäyttäjien toiminnan vaaran ja vahingon välttämiseksi ja turvallisen liikenteen edistämiseksi
- ajaa taloudellisesti ja ennakoivasti vaaratilanteita välttäen
- tunnistaa muuttuvat olosuhteet ja varautuu niihin
- toimii asiakkaan kanssa vuorovaikutustilanteessa
- informoi asiakasta työtehtävän edellyttämällä tavalla
- toimi asiakassuhteita vaarantamatta
- käyttää ajoneuvossaan olevia kuljettajaa avustavia järjestelmiä turvallisesti ja tunnistaa niihin mahdollisesti liittyvät riskit ja erityispiirteet.
- työskentelee turvallisesti ja ergonomisesti

Opiskelija lopettaa kuljetustehtävän

Opiskelija

- pysäköi ajoneuvon turvallisesti tarkoituksen mukaiseen paikkaan
- pysäköitäessä varmistaa ajoneuvon paikallaan pysymisen ja lukitsee ajoneuvon
- raportoi ajoneuvossa mahdollisesti ilmenneistä vioista
- huolehtii ajoneuvon kunnosta ja siisteydestä.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suorittaen tavarankuljetukseen tarkoitettuun ajoneuvoon lähtötarkastuksen, kuormaamisen sekä kuljetustehtävän. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.46. Liikennöinti ja turvallinen työskenteleminen lentoasemalla, 35 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija valmistautuu lentoasemalla työskentelyyn

Opiskelija

- esittää lentoasemalla työskentelyyn vaadittavat voimassa olevat kulkuluvat
- osaa toimia lentoaseman turvalvotulla alueella
- on selvillä kenttäalueen turvajärjestelyiden periaatteista ja infrastruktuurista
- työskentelee lentoaseman toimintakäsikirjan ohjeiden mukaan
- toimii viranomais määräysten mukaisesti
- työskentelee työsuojelumääräysten ja -ohjeiden mukaan
- työskentelee vastuullisesti
- pukeutuu työtehtävän edellyttämällä tavalla käyttäen tarvittavia suojaimia
- noudattaa ympäristönsuojelun ja lentoaseman jätehuollon ohjeita
- kehittää omaa osaamistaan ja taitojaan
- on selvillä pääpiirteittäin lentoaseman laatutekijöistä
- osaa toimia työtehtävää koskevan lentoaseman pelastussuunnitelman mukaisesti

Opiskelija työskentelee lentoasemalla

Opiskelija

- liikkuu lentoasemalla kulkulupansa sallimilla alueilla
- huomioi turvallisuusvaatimukset turvallisuudelle
- huomioi turvaetäisyydet lentokoneisiin ja työlaitteisiin
- huomioi inhimillisten tekijöiden vaikutukset työskentelyynsä
- kiinnittää huomiota työvälineidensä kuntoon ja vie vialliset huoltoon
- hallitsee työtehtävässään tietoonsa tullessiin henkilö-, liike- ja ammattisalaisuuksiin liittyvän vaihtelovollisuuden

Opiskelija työskentelee kuljetustehtävissä

Opiskelija

- suorittaa B ja C luokan ajo-oikeuden
- käyttää työssään tarvittavia kuljetusasiakirjoja
- tulkitsee ilmailualan yleisempiä pakkausten ja kuljetusyksiköiden merkintöjä
- käyttää yleisimpiä kuormankäsittelylaitteita
- suorittaa annetun kuljetustehtävän turvallisesti ja taloudellisesti
- käsittelee ja kuljettaa ajoneuvoa tiellä säädösten ja määräysten mukaan

Opiskelija tekee yhteistyötä lentoaseman toimijoiden ja asiakkaiden kanssa

Opiskelija

- toimii vuorovaikutuksessa asiakkaiden ja muiden työntekijöiden kanssa
- neuvoo ja opastaa asiakkaita
- käyttää digitaalipalveluja ja -järjestelmiä
- luo myönteistä yrityskuvaa omalla toiminnallaan
- osaa neuvoa tai opastaa asiakkaan infopisteelle englannin kielellä
- käyttäytyy asiallisesti ja ammattimaisesti
- osaa selvittää lentokentän organisaation pääpiirteittäin
- toimii yhteistyössä lentoasemalla toimivien yritysten kanssa
- on selvillä oman työnsä vaikutuksista sidosryhmien toimintaan

Opiskelija huomioi sääolosuhteiden vaikutuksen työskentelyyn

Opiskelija

- osaa ennakoida säätyypin muutoksen ja sen vaikutuksen työtehtäviin
- huomioi henkilökohtaisessa pukeutumisessa sään vaikutuksen
- huomioi sään vaikutuksen omaan toimintaansa
- ylläpitää omaa fyysistä kuntoaan työtehtävien edellyttämässä laajuudessa

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä todellisessa työympäristössä tavanomaisten ja monipuolisten työtehtävien yhteydessä. Suorittaa kuorman kuljetustehtävän säädösten ja kuljetettavan tavaran vaatimusten mukaisesti taloudellisesti ja tarkoituksenmukaista reittiä käyttäen aidossa lentokenttäympäristössä tai vastaavissa olosuhteissa. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.47. Lentoasema-alueen kunnossapitäminen, 30 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija valmistele kunnossapitoajoneuvon työtehtävään

Opiskelija

- suorittaa B ja C -luokan ajo-oikeuden
- esittää ajo-oikeuteen liittyvät asiakirjat, luvat ja pätevyudet
- tekee teknisen lähtötarkastuksen käyttämäänsä ajoneuvoon varmistaen sen tieliikennekelpoisen kunnan
- varmistaa ajoneuvon tarvitseman käyttövoiman mukaisen tankkauksen tai latauksen työpäivän/työtehtävän aikana
- paikantaa mahdolliset viat ja ilmoittaa niistä ohjeiden mukaisesti
- suorittaa kuljettajalle kuuluvat päivittäiset huoltotoimet
- paikantaa mahdolliset viat ja ilmoittaa niistä ohjeiden mukaisesti
- varustaa ajoneuvon työtehtävän vaatimalla laitteistolla

Opiskelija valmistelee kunnossapidon työtehtävän

Opiskelija

- varmistaa kunnossapidon vuoronvaihtoon liittyvät asiat
- suorittaa viikko-ohjelman mukaiset tarkastukset
- huomioi sään vaikutuksen kunnossapidon toimenpiteille
- huomioi valmiuden työskentelyä haittaavasta näkyvyydestä
- arvio kiitotien kitkan merkityksen lentoturvallisuudelle
- esittää voimassa olevan ajo- ja kulkuluvan kunnossapitoalueelle

Opiskelija työskentelee kunnossapidon työtehtävissä

Opiskelija

- suorittaa kunnossapitotehtävää lentoaseman kunnossapitomääräysten mukaisesti osana ryhmää
- varmistaa lentoaseman lennonvarmistuslaitteiden kunnossapitoa koskevat turvallisuusmääräykset
- käyttää ohjeiden mukaan olosuhteiden edellyttämää kunnossapitokalustoa
- varmistaa yhteistoimintakentällä ilmavoimien ohjeistuksen
- käyttää ohjeiden mukaan ilmavoimien lentoliikennealueen erikoisvarusteita
- selvittää maaradion käytön ja käyttää kirjaimia selkeyttäviä apusanoja
- suorittaa koneellista lumen aurausta ja liukkauden torjuntatoimenpiteitä työkoneella tai kuorma-autolla
- selvittää lennonvarmistuslaitteisiin liittyvän kesäkunnossapitotoimenpiteen
- suorittaa nurmikoneleikkausta, vesakon raivausta, turva-aitojen korjausta, pikipaikkausta tai muita kesäkunnossapitotehtäviä
- vaihtaa tehtävän edellyttämän työlaitteen

Opiskelija on tietoinen lentoasemakiinteistön huollon toimenpiteistä

Opiskelija

- osaa selvittää kiinteistön valvonnan periaatteet
- osaa selvittää vikailmoituksen aiheuttamat toimenpiteet

Opiskelija huoltaa kunnossapidon ajoneuvoa

Opiskelija

- sijoittaa ajoneuvon työskentelyyn soveltuvaan ja työturvalliseen tilaan
- varmistaa ajoneuvon liikkumattomuuden työn aikana
- tulkitsee ajoneuvopäätteen antaman informaation oikein
- osallistuu kaluston huoltamiseen huolto-ohjelman mukaan
- työskentelee ohjeiden mukaan
- lajittelee ja sijoittaa ongelmajätteet ohjeiden mukaisesti
- huolehtii työympäristön siisteydestä

Opiskelija suorittaa ajonlopetus toimet

Opiskelija

- huolehtii ajoneuvon tai työkoneen kunnosta ja siisteydestä
- ohjeistaa työvuoron päättyessä seuraavan kuljettajan tai työnjohdon
- raportoi ajoneuvossa mahdollisesti ilmenneistä vioista
- huolehtii käyttövoiman riittävydestä ajoneuvon seuraavaan työtehtävään
- jättää ajoneuvon turvalliseen paikkaan varmistaen sen paikallaan pysymisen.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa osaamisen näytössä lentoasemalla kunnossapidon työtehtävissä tyypillisillä kunnossapidon työkoneilla ja kuorma-autoilla. Opiskelijan tulee hallita talvi- ja kesäkunnossapidon perusteet. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.48. Pelastustehtävissä toimiminen, 5 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija valmistautuu pelastustoimeen liittyvään tehtävään

Opiskelija

- hallitsee ensiavun antamisen perusteet tavallisissa ensiapua vaativissa tilanteissa
- tunnistaa vaaratilanteet ja estää lisävahinkojen syntymisen
- arvioi omaa kykyään toimia työtaturma- ja liikennevahinkotilanteessa
- tuntee työpaikan ilmoituskäytänteet läheltä piti- tai vaaratilanteissa
- valmistelee tulityöpisteen työskentelyvalmiiksi
- suojaa tulityötä suorittaessaan ympäristön syntyvältä kipinöiltä tai liekeiltä tai muulta lämpöä ja palovaaraa aiheuttavalta toimenpiteeltä
- hallitsee suojaus- ja alkusammutuksen
- varmistaa lentoasemalla käytettävien sammutusjärjestelmien kunnon
- selvittää lentoasemalla käytettävien pelastusajoneuvojen tyypit ja valmiudet
- selvittää pelastuskaluston viikkotarkastuksen merkityksen pelastustoiminnalle

Opiskelija osaa suorittaa lentoasemien pelastustoimeen liittyvää tehtävää

Opiskelija

- selvittää johtovastuut pelastustehtävissä
- osaa suorittaa määräysten mukaan lentoaseman pelastustoimia
- arvioi omia fyysisiä ja henkisiä voimavarojaan pelastustehtäviin
- toimii työryhmän jäsenenä ja ottaa työskentelyssään huomioon työmaan muut työntekijät

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa lentoasema-alueen työympäristössä työtehtävien yhteydessä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin. Ammatillinen osaaminen tunnustetaan, mikäli opiskelijalla on ilmailuviranomaisen hyväksymä lentoasemien pelastushenkilöstön peruskurssi voimassa.

2.49. Inhimillisten tekijöiden vaikutuksen huomioiminen, 5 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija huomioi inhimillisten tekijöiden vaikutuksen aloittaessaan työtehtävän

Opiskelija

- arvioi yleisesti suorituskyykyynsä vaikuttavia tekijöitä
- analysoi yleisesti työskentelyyn liittyvien omasta toiminnasta aiheutuvien virheiden riskistä

Opiskelija arvioi työtehtävän suorittamisen vaativien omaan tilaan liittyvien tekijöiden vaikutuksen

Opiskelija

- varmistaa ja arvioi kykynsä tehdä aisteihin liittyviä havaintoja
- arvioi kykyään toimia suljetussa tilassa
- arvioi kykyä toimia työtehtävään liittyvän aikataulun mukaisesti
- arvioi omaa stressitilaansa
- arvioi työskentelyyn liittyviä vaaratilanteita
- varmistaa fyysisen tilan soveltuvuudesta työskentelyyn
- varmistaa työkykyisyytensä työtehtävän hoitamiseksi.

Opiskelija viestii tarvittaessa työtehtävän suorittamiseen liittyvistä huolta aiheuttavista asioista esihenkilölle

Opiskelija

- kertoo tarvittaessa havaitsemistaan vaaratekijöistä, työskentelyä haittaavista tekijöistä sekä oman työkykynsä heikentymisestä

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä toimien työtehtävässä ottaen työskentelyssään huomioon inhimilliset tekijät. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.50. Liikennealueen kunnossapitäminen, 25 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija valmistelee liikennealueen kunnossapitotehtävän

Opiskelija

- esittää voimassa olevan ajo- ja kulkuluvan lentoliikennealueelle

- suorittaa maaradioliikennekoulutuksen
- valmistelee ajoneuvokaluston lumenpoistoa varten
- tekee teknisen lähtötarkastuksen käyttämäänsä ajoneuvoon varmistaen sen liikennekelpoisuuden

Opiskelija aloittaa liikennealueen kunnossapito tehtävän

Opiskelija

- pyytää ajoluvan liikennealueelle
- selvittää mitä vaaditaan ajoneuvoilta, jotta niitä saa käyttää liikennealueella
- kytkee auran kuorma-autoon
- liittää harjakoneen ajoneuvoon

Opiskelija työskentelee liikennealueella

Opiskelija

- toimii lennonjohdon määräysten mukaan ja seuraa ilmailuradioliikennettä
- suorittaa koneellista lumenaurasta ryhmän jäsenenä
- suorittaa auraharjapuhaltimella kunnossapito toimenpiteissä
- osallistuu lumenpoistoon liikennealueen opasteista
- selvittää kitkan mittauksen merkityksen lentoturvallisuudelle
- osaa selvittää kemikaalien käytön liukkauden torjunnassa
- suorittaa keskeisiä kesäkunnossapidon tehtäviä
- suorittaa työryhmän jäsenenä kunnossapitotehtävät lennonvarmistuslaitteiden ympärillä

Opiskelija lopettaa työskentelyn liikennealueella

Opiskelija

- suorittaa liikennealueen työskentelyyn liittyvät toiminnot
- pysäköi ajoneuvon ohjeiden mukaiselle paikalle
- tekee työvuoron päättymiseen liittyvät tehtävät
- tekee tarvittavat ajonlopetustoimet ajoneuvolle
- tekee tarvittavat vikailmoitukset tai muutositmoitukset.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä lentoasemalla kunnossapidon työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.51. Ilma-aluksen kuormaaminen, 10 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija valmistautuu ilma-aluksen kuormaamistehtävään

Opiskelija

- pukeutuu työtehtävien edellyttämällä tavalla

- käyttää henkilökohtaisia suojavälineitä
- varmistaa työvälineiden ja materiaalien turvallisuuden sekä poistaa ja vie huoltoon vialliset työvälineet
- pitää huolta omasta fyysisestä kunnostaan ja tietää sen merkityksen työssään
- esittää lentokentän kulkuluvan ja hallitsee omat kulkuoikeutensa
- suorittaa vaarallisten aineiden ilmakuljetuksen eli DGR-luvan
- käsittää massakeskipisteen merkityksen ja kippivaaran lentokonetta lastatessa ja purettaessa
- tulkitsee lähtevän lennon kuormausohjeen
- tulkitsee kuormasähkeen tietoja ja toimii niiden mukaisesti

Opiskelija kuormaa ja purkaa ilma-aluksen

Opiskelija

- noudattaa työturvallisuusohjeita ja vastaa toimintansa turvallisuudesta
- noudattaa turvaetäisyyksiä koneella toimiessaan
- huomioi erityisesti työergonomian ja nostotekniikat työskennellessään koneen lastiruumassa
- selvittää lentoaseman informaatiojärjestelmistä lentojen saapumiset ja lähdöt sekä koneen seisontapaikan sijainnin
- avaa ja sulkee eri lentokonetyyppien ruumien luukut
- suoriutuu keskeisistä ilma-alusten kuormaamisen tehtävistä vastuullisesti ja turvallisesti
- suorittaa itsenäisesti ryhmän jäsenenä kuorman purku- ja lastaustehtäviä kuormausohjeiden ja viranomaismääräysten mukaisesti
- erottelee kuormasta posti- ja rahtilähettykset sekä matkatavarat
- erottelee matkatavaroista jatkolento-, priority (business) ja toiselle lennolle kirjatut matkatavarat
- lajittelee ja kohdentaa eri matkatavara- ja rahtityypit sekä niihin liittyvät asiakirjat sekä noudattaa niitä koskevia varo-, viranomais- ja merkintämääräyksiä
- käsittelee erikoismatkatavaroita oikeaoppisesti
- varmistaa kuorman vaatimusten mukaisesti oikeilla välineillä ja toimintatavoilla
- huolehtii saapuvan matkatavaran jatkokäsittelystä ja käyttää terminaalin matkatavarakuljettimia
- tunnistaa erilaiset kuormaustavat, muun muassa irtotavaran ja kontit
- palauttaa käyttämänsä varusteet

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti toimii yhteistyökykyisesti tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä tekemällä ilma-aluksen kuormaus- ja purkutehtäviä työryhmän jäsenenä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.52. Lentoaseman turvatarkastuksen työtehtävissä toimiminen, 10 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija valmistautuu turvatarkastukseen liittyvään tehtävään
Opiskelija

- toimii turvatarkastusta säätelevän lainsäädännön mukaisesti
- havainnoi työympäristöään ja raportoi poikkeamista
- Pukeutuu ja varustautuu tehtävän edellyttämällä tavalla

Opiskelija suorittaa lentoasemien turvatarkastukseen liittyvät tehtävät

Opiskelija

- kertoo tarkastettavalle tarkastusmenettelystä sekä opastaa ja ohjaa häntä tarkastusprosessin aikana
- ottaa huomioon eri kulttuurien väliset erot ja niiden vaikutuksen toimintaansa
- suorittaa matkustajan tai muutoin kentällä oleskelevan henkilön turvatarkastuksen työryhmän jäsenenä voimassa olevien määräysten mukaisesti
- käyttää yleisimpiä turvatarkastuksissa käytössä olevia teknisiä laitteita ja apuvälineitä työryhmän jäsenenä
- tunnistaa kielletyt esineet ja aineet läpivalaisulaitteen avulla ja toimii löydöksen edellyttämällä tavalla
- toimii osana työryhmää ja noudattaa työaikoja, työyhteisön arvoja, sovittuja sääntöjä, työohjeita ja sopimuksia
- pitää työympäristön siistinä ja järjestyksessä

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa lentoaseman turvatarkastuksen työtehtävien yhteydessä. Siltä osin kuin tutkinon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.53. Maapalvelutehtävissä toimiminen, 35 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija valmistautuu maapalvelun työtehtäviin

Opiskelija

- pukeutuu työtehtävien edellyttämällä tavalla

- käyttää henkilökohtaisia suojavälineitä
- pitää huolta omasta fyysisestä kunnostaan ja tietää sen merkityksen työssään
- esittää lentokentän kulkuluvan ja hallitsee omat kulkuoikeutensa
- suorittaa vaarallisten aineiden ilmakuljetuksen eli DGR-luvan
- tunnistaa eri manuaalien merkityksen ja työskentelee niiden mukaisesti
- hallitsee lentoasemapaalveluissa tarvittavan englanninkielisen sanaston
- hallitsee ja osaa käyttää ilmailuaakkosia
- tekee teknisen lähtötarkastuksen käyttämäänsä ajoneuvoon
- varmistaa käyttämänsä ajoneuvon liikennekelpoisuuden
- arvioi oman ramp-työskentelynsä vaikutukset liikennetoimiston ja matkustajapalvelun prosesseihin
- arvioi oman työnsä vaikutuksen muihin sidosryhmiin
- käsittää massakeskipisteen merkityksen ja kippivaaran lentokonetta lastatessa ja purettaessa
- osaa tulkita saapuvan lennon sähköet
- osaa tulkita lähtevän lennon kuormausohjeen

Opiskelija työskentelee ja tekee lopetustoimet maapalvelun työtehtävissä

Opiskelija

- noudattaa työturvallisuusohjeita ja vastaa toimintansa turvallisuudesta
- noudattaa turvallisuusmääräyksiä ja turvaetäisyyksiä koneella toimiessaan
- hallitsee eri konetyyppien rullaavan ja paikallaan käyvän lentokoneen vaara-alueiden erot
- huomioi työergonomian työskennellessään
- havaitsee ja tunnistaa työhönsä liittyvät vaarat ja ilmoittaa niistä sekä valitsee oikeat toimintatavat
- tiedostaa nopeatempoisen ja vaihtelevan työryhmin mukanaan tuomat
- tunnistaa ja huomioi inhimillisten tekijöiden vaikutuksen riskeihin ja turvallisuuteen
- selvittää lentoaseman informaatiojärjestelmistä lentojen saapumiset ja lähdöt sekä koneen seisontapaikan sijainnin
- osallistuu lentokoneen telakointiin työryhmän jäsenenä oikeita ja turvallisia työtapoja noudattaen
- avaa ja sulkee lentokoneen ruumaan luukut
- hallitsee konetyyppi- ja lentoyhtiökohtaiset ruuman numeroinnit
- erottelee erilaiset matkatavarat, posti- ja rahtilähettykset sekä hallitsee niiden oikeaoppisen käsittelyn
- käsittelee erikoismatkatavaroita oikeaoppisesti sekä varmistaa kuorman vaatimusten mukaisesti oikeilla välineillä ja toimintatavoilla
- suorittaa lentokoneen kuormauksen ja kuorman purkamisen työryhmän jäsenenä
- osaa kertoa jäätymisen ehkäisyyn ja jään sekä lumen poistoon liittyvät toimenpiteet
- hallitsee tankkausalueen turvamääräykset sekä osaa kertoa lentokoneen tankkaamiseen liittyvät turvallisuusasiat
- osaa kertoa lentokoneen työntämisen ja siirron periaatteet
- osaa lentokoneen opastamiseen käytettävät menetelmät, merkit ja asematasomerkinnät
- osaa kertoa koneen lähettämiseen liittyvät periaatteet ja protokollan ja toimii niiden mukaisesti
- palauttaa käyttämänsä varusteet.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä tekemällä maapalvelutyötehtäviä monipuolisesti työryhmän jäsenenä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.54. Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 5 osp (101040)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- tunnistaa työpaikalla työssäoppimiseen tai ammattiosaamisen näyttöön sopivat työtehtävät ja selvittää niiden arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit
- neuvotella työyhteisössä työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näyttöjen toteuttamisesta
- valmistella yhteistyössä opettajan ja työpaikkaohjaajan kanssa työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näytön suunnitelmia
- perehdyttää muita opiskelijoita työpaikalla tai oppilaitoksissa tehtäviin töihin, toimintatapoihin ja sääntöihin
- esitellä alansa työ- ja koulutusmahdollisuuksia esimerkiksi työelämään tutustumisjaksolla oleville opiskelijoille
- käydä ohjauskeskusteluja, kehittää toimintaansa palautteen perusteella ja sovitella näkemyseroja
- toimia erilaisten oppijoiden ja työtovereiden kanssa
- vastaanottaa ja antaa kehittävää palautetta
- itsearvioida työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näyttöään ennalta sovitujen arvioinnin kohteiden ja arviointikriteereiden mukaan
- arvioida työhönsä liittyvät työturvallisuusriskit sekä hän osaa toimia ja ohjata myös muita toimimaan työturvallisuusohjeiden mukaisesti.

Arviointi

Työprosessin hallinta

Oman työn suunnittelu ja suunnitelmien tekeminen	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • valmistelee ohjattuna työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näytön suunnitelmia
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> • valmistelee annettujen ohjeiden mukaan työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näytön suunnitelmia
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> • valmistelee itsenäisesti ja aloitteellisesti työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näyttöjen suunnitelmaa

Työn kokonaisuuden hallinta	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • tarvitsee ajoittaista ohjausta
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> • tekee annetut tehtävät omatoimisesti
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> • etenee työssään sujuvasti sovittaen työnsä työympäristön muuhun toimintaan

Työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta

Opiskelijan ohjaaminen	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • perehdyttää ohjattuna muita opiskelijoita
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> • perehdyttää ohjeiden mukaisesti muita opiskelijoita ja käy ohjauskeskusteluja
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> • perehdyttää muita opiskelijoita, toimii joustavasti erilaisten ihmisten kanssa ja sovittelee näkemyseroja

Opiskelijan arviointi	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> vastaanottaa ja antaa ohjattuna palautetta työtehtävistä sekä itsearvioi ohjattuna työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näytöt sovittujen arvioinnin kohteiden ja kriteereiden mukaan
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> vastaanottaa ja antaa palautetta työtehtävistä ja itsearvioi työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näytöt sovittujen arvioinnin kohteiden ja kriteereiden mukaan
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> käy rakentavia palautekeskusteluja sekä itsearvioi työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näytöt ennalta sovittujen arvioinnin kohteiden ja kriteereiden mukaan

Työn perustana olevan tiedon hallinta

Oman alan työelämän ja ammatillisen koulutuksen tunteminen	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> esittelee joitakin alansa työ- ja koulutusmahdollisuuksia
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> esittelee alansa työ- ja koulutusmahdollisuuksia
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> esittelee itsenäisesti ja monipuolisesti alansa työ- ja koulutusmahdollisuuksia

Opetussuunnitelmien tunteminen	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa ohjattuna työssäoppimisjaksolla opiskeltavat asiat ja ammattiosaamisen näytöillä arvioitavan osaamisen
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa ohjeiden mukaisesti työssäoppimisjaksolla opiskeltavat asiat ja ammattiosaamisen näytöillä arvioitavan osaamisen
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa itsenäisesti työssäoppimisjaksolla opiskeltavat asiat ja ammattiosaamisen näytöillä arvioitavan osaamisen

Elinikäisen oppimisen avaintaidot

Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> arvioi työhönsä liittyvät työturvallisuusriskit sekä toimii työturvallisuusohjeiden mukaisesti
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> arvioi työhönsä liittyvät työturvallisuusriskit sekä toimii työturvallisuusohjeiden mukaisesti
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> arvioi työhönsä liittyvät työturvallisuusriskit sekä toimii ja ohjaa myös muita toimimaan työturvallisuusohjeiden mukaisesti

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa osaamisensa tekemällä suunnitelman ammattiosaamisen näytöstä tai työssäoppimisesta. Hän perehtyy työyhteisön toimintaan, työtehtäviin, työkuultuuriin ja sääntöihin sekä arvioi työyhteisön työturvallisuusriskit ja työergonomiakysymykset oman työn osalta. Opiskelija kartoittaa mahdollisuudet toteuttaa työssäoppimista ja ammattiosaamisen näyttöjä työpaikalla. Opiskelija analysoi oman työssäoppimisensa ja ammattiosaamisen näyttönsä arvioinnit.

Ammattiosaamisen näyttö toteutetaan pääsääntöisesti jonkin muun ammattiosaamisen näytön yhteydessä.

Ammattiosaamisen näyttöä voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/työkohteessa tai koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

2.55. Yritystoiminnan suunnittelu, 15 osp (101050)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- arvioida oman osaamisensa tuotteistamista tai markkinoilla olevaa liiketoimintamahdollisuutta
- selvittää perustettavan yrityksen liiketoimintaympäristöä ja kilpailutilannetta
- esittää liikeidean ja yritysmuodon
- laatia yritykselle liiketoimintasuunnitelman
- laatia yrityksen perustamiseen liittyvät asiakirjat.

Arviointi

Työprosessien hallinta

Oman työn suunnittelu ja suunnitelmien tekeminen	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • kartoittaa opastettuna yritystoiminnan suunnittelun ja toteutuksen eri vaiheet
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> • kartoittaa yritystoiminnan suunnittelun ja toteutuksen eri vaiheet ja toimii oma-aloitteisesti ja vastuullisesti
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> • kartoittaa yritystoiminnan suunnittelun ja toteutuksen eri vaiheet innovatiivisesti ja toimii oma-aloitteisesti ja vastuullisesti

Työn kokonaisuuden hallinta	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • etenee opastettuna työssään järjestelmällisesti
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> • etenee työssään järjestelmällisesti
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> • etenee työssään järjestelmällisesti ja sujuvasti

Laadukas toiminta	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toimii työnsä asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti ja muuttaa omaa toimintaansa annetun palautteen perusteella
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toimii asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti ja arvioi omaa toimintaansa niiden saavuttamisessa
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toimii asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti ja kehittää omaa toimintaansa niiden saavuttamiseksi.

Työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta

Tieto- ja viestintätekniiikan käyttäminen	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää ohjeistettuna suunnittelussaan tieto- ja viestintätekniiikkaa toimien tietoturvan periaatteiden mukaisesti
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää suunnittelussaan tieto- ja viestintätekniiikkaa toimien tietoturvan periaatteiden mukaisesti
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää suunnittelussaan itsenäisesti ja sujuvasti tieto- ja viestintätekniiikkaa toimien tietoturvan periaatteiden mukaisesti

Liiketoimintaympäristön selvittäminen	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi miten omaa osaamista voidaan tuotteistaa tai millaisia liiketoimintamahdollisuuksia markkinoilta on löydettävissä, tarviton ajoittain tukea ja ohjausta • kartoittaa alalla toimivia yrityksiä ja asiakkaita tarviton ajoittain ohjausta • arvioi kartoituksen pohjalta oman suunnitelmansa toteutusmahdollisuuksia ottaen huomioon toimialan lainsäädännön ja kilpailulain pääsisällön tarviton ajoittain ohjausta • esittää suunnittelemaalleen asiakasryhmälle tuotteen tai palvelun kuvaamalla sen tuottamia asiakashyötyjä tarviton ajoittain ohjausta
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi miten omaa osaamista voidaan tuotteistaa tai millaisia liiketoimintamahdollisuuksia markkinoilta on löydettävissä • kartoittaa alalla toimivia yrityksiä ja asiakkaita • arvioi kartoituksen pohjalta oman suunnitelmansa toteutusmahdollisuuksia ottaen huomioon toimialan lainsäädännön ja kilpailulain pääsisällön • esittää tuotteen tai palvelun suunnittelemaalleen asiakasryhmälle kuvaamalla sen tuottamia asiakashyötyjä
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi itsenäisesti miten omaa osaamista voidaan tuotteistaa tai millaisia innovatiivisia liiketoimintamahdollisuuksia markkinoilta on löydettävissä • kartoittaa itsenäisesti ja laaja-alaisesti alalla toimivia yrityksiä • arvioi kriittisesti kartoituksen pohjalta oman suunnitelmansa toteutusmahdollisuuksia ottaen huomioon toimialan lainsäädännön ja kilpailulain pääsisällön • esittää tuotteen tai palvelun suunnittelemaalleen asiakasryhmälle kuvaamalla kattavasti sen tuottamia asiakashyötyjä

Yrityksen perustaminen	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • valitsee ohjeistettuna yritykselle yritysmuodon • laatii yrityksen perustamisasiakirjat tarviton jonkin verran ohjausta
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> • valitsee yritykselle yritysmuodon • laatii yrityksen perustamisasiakirjat
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> • valitsee itsenäisesti ja perustellen yritykselle yritysmuodon • laatii itsenäisesti yrityksen perustamisasiakirjat

Liiketoimintasuunnitelman laatiminen	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • selvittää markkinoiden ja kilpailutilanteen kehitysnäkymiä tarviton jonkin verran ohjausta • esittää suunnitelman eri toimintojen (kuten myynti, markkinointi, tuotanto, ostot, logistiikka, teknologiset ratkaisut sisältäen tieto- ja viestintäteknologian, kirjanpito) hallinnoinnista ja resursoinnista tarviton jonkin verran ohjausta • laatii budjetin ja rahoitussuunnitelman tarviton ajoittain ohjausta • tekee yrityksen riskienhallinta-analyysin ja turvallisuussuunnitelman tarviton jonkin verran ohjausta
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> • selvittää markkinoiden ja kilpailutilanteen kehitysnäkymiä • esittää suunnitelman eri toimintojen (kuten myynti, markkinointi, tuotanto, ostot, logistiikka, teknologiset ratkaisut sisältäen tieto- ja viestintäteknologian, kirjanpito) hallinnoinnista ja resursoinnista • laatii budjetin ja rahoitussuunnitelman tiedostaen yrittäjän vastuun • tekee yrityksen riskienhallinta-analyysin ja turvallisuussuunnitelman
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> • selvittää itsenäisesti ja laaja-alaisesti markkinoiden ja kilpailutilanteen kehitysnäkymiä • esittää realistisen ja perustellun suunnitelman eri toimintojen (kuten myynti, markkinointi, tuotanto, ostot, logistiikka, teknologiset ratkaisut sisältäen tieto- ja viestintäteknologian, kirjanpito) hallinnoinnista ja resursoinnista • laatii budjetin ja rahoitussuunnitelman itsenäisesti tiedostaen yrittäjän vastuun • tekee itsenäisesti yrityksen riskienhallinta-analyysin ja turvallisuussuunnitelman.

Työn perustana olevan tiedon hallinta

Yritysmuodon valinta sekä tiedon hankinta liittyen yrityksen perustamiseen ja lopettamiseen	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • hakee ohjattuna tietoa yrityksen perustamiseen ja lopettamiseen sekä valitulla toimialalla toimimiseen liittyvistä säädöksistä ja asiakirjoista
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> • hakee tietoa yrityksen perustamiseen ja lopettamiseen sekä valitulla toimialalla toimimiseen liittyvistä säädöksistä ja asiakirjoista
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> • hakee itsenäisesti ja laaja-alaisesti tietoa yrityksen perustamiseen ja lopettamiseen sekä valitulla toimialalla toimimiseen liittyvistä säädöksistä ja asiakirjoista

Liiketoimintasuunnitelman laatiminen	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • hankkii ohjattuna yrityksensä liiketoiminnan eri osa-alueiden suunnittelussa tarvittavaa tietoa • hankkii ohjattuna tietoa yrityksensä perustamista ja toimintaa tukevista palveluista mm. tilitoimiston palvelut.
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> • hankkii yrityksensä liiketoiminnan eri osa-alueiden suunnittelussa tarvittavaa tietoa • hankkii tietoa yrityksensä perustamista ja toimintaa tukevista palveluista mm. tilitoimiston palvelut.
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> • hankkii itsenäisesti ja laaja-alaisesti yrityksensä liiketoiminnan eri osa-alueiden suunnittelussa tarvittavaa tietoa • hankkii laaja-alaisesti tietoa yrityksensä perustamista ja toimintaa tukevista palveluista mm. tilitoimiston palvelut.

Elinikäisen oppimisen avaintaidot

Oppiminen ja ongelmanratkaisu	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • tekee ohjattuna päätöksiä • arvioi opastettuna omaa toimintaansa ja työnsä etenemistä
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> • tekee valintoja ja päätöksiä • arvioi omaa toimintaansa ja työnsä etenemistä
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> • tekee perusteltuja ehdotuksia, valintoja ja päätöksiä yrityksen toiminnan kehittämiseksi • arvioi oma-aloitteisesti omaa toimintaansa ja työnsä sekä yritystoiminnan etenemistä

Vuorovaikutus ja yhteistyö	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • neuvottelee opastettuna yhteistyöstä sidosryhmien kanssa
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> • neuvottelee yhteistyöstä sidosryhmien kanssa
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> • neuvottelee innovatiivisesti yhteistyöstä sidosryhmien kanssa

Ammattietiikka	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa ohjattuna yritystoiminnan suunnittelussa kaikkia kestävän kehityksen osa-alueiden arvoja
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa yritystoiminnan suunnittelussa kaikkia kestävän kehityksen osa-alueiden arvoja
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa yritystoiminnan suunnittelussa kaikkia kestävän kehityksen osa-alueiden arvoja ja perustelee niiden merkityksen yritystoiminnalle

Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää pääsääntöisesti turvallisia, sopivasti kuormittavia ja vaihtelevia työmenetelmiä ottaen huomioon ergonomian.
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää turvallisia, sopivasti kuormittavia ja vaihtelevia työmenetelmiä ottaen huomioon ergonomian.
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää turvallisia, sopivasti kuormittavia ja vaihtelevia työmenetelmiä ottaen huomioon ergonomian. Toimii oma-aloitteisesti työturvallisuuden ja ergonomian parantamiseksi omassa työpisteessään.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa suunnittelemalla yrityksen perustamiseen ja toimintaan liittyvät tehtävät. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä tai tutkintotilaisuutta voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/ työkohteessa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

2.56. Yrityksessä toimiminen, 15 osp (101052)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- arvioida oman alan tarjontaa ja uusien asiakkaiden löytymistä tuotteistamisen lähtökohdista
- täsmentää taloudellisesti kannattavan liikeidean ja kehittää toiminta-ajatuksen
- suunnitella yrityksen toimintaa tavoitteellisesti ja asiakaslähtöisesti
- tehdä yrityksen toimintaan liittyviä työtehtäviä
- hankkia yhteistyökumppaneita ja rakentaa liiketoiminnan edellyttämiä verkostoja
- esitellä yrityksen toimintaa erilaisissa tilanteissa
- käyttää toiminnassaan apuna tieto- ja viestintätekniikkaa
- toimia yrityksessä osana ryhmää, mutta kykenee myös itsenäiseen toimintaan ja päätöksentekoon
- arvioida yrityksen kehittämistarpeita.

Arviointi

Työprosessin hallinta

Oman työn suunnittelu	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • osallistuu yrityksen toiminnan suunnitteluun ja toimii ryhmän jäsenenä vastaten omista töistään
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee yrityksen toimintaa ja toimii ryhmän jäsenenä oma-aloitteisesti ja vastuullisesti vastaten omista töistään
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee yrityksen toimintaa innovatiivisesti ja toimii ryhmän jäsenenä oma-aloitteisesti, vastuullisesti ja kannustavasti vastaten omista töistään

Työn kokonaisuuden hallinta	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • etenee opastettuna työssään järjestelmällisesti
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> • etenee työssään järjestelmällisesti ja sujuvasti
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> • etenee työssään järjestelmällisesti ja sujuvasti sovittaen työnsä ryhmän toimintaan

Ajankäytön hallinta	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee eri tehtäviin kuluvaan aikaan tarvitun siihen jonkin verran ohjausta ja seuraa omaa ajankäyttöään
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee eri tehtäviin kuluvaan aikaan ja seuraa omaa ajankäyttöään
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee eri tehtäviin kuluvaan ajan ottaen huomioon tehokkaan ajanhallinnan ja seuraa omaa ajankäyttöään

Laadukas ja kustannustietoinen toiminta	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toimii työille asetettujen laatu- ja kustannustavoitteiden mukaisesti ja muuttaa omaa toimintaansa annetun palautteen perusteella • toimii palveluhenkisesti
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toimii yhdessä asetettujen laatu- ja kustannustavoitteiden mukaisesti ja arvioi omaa toimintaansa niiden saavuttamisessa • toimii palveluhenkisesti ja asiakastyytyväisyyttä edistävasti
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toimii yhdessä asetettujen laatu- ja kustannustavoitteiden mukaisesti ja kehittää omaa toimintaansa niiden saavuttamiseksi • toimii palveluhenkisesti ja varmistaen asiakastyytyväisyyden.

Työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta

Tieto- ja viestintäteknikan käyttäminen	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää ohjeistettuna tieto- ja viestintäteknikkaa toimien tietoturvan periaatteiden mukaisesti
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää tieto- ja viestintäteknikkaa toimien tietoturvan periaatteiden mukaisesti
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää itsenäisesti ja sujuvasti tieto- ja viestintäteknikkaa toimien tietoturvan periaatteiden mukaisesti

Liiketoimintaympäristön selvittäminen	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi ryhmän jäsenenä hankkimansa tiedon pohjalta uudet asiakasryhmät ja näille toteutettavat tuotteet ja palvelut tarvitun ajoittain ohjausta
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi ryhmän jäsenenä hankkimansa tiedon pohjalta uudet asiakasryhmät ja näille toteutettavat tuotteet ja palvelut
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi ryhmän jäsenenä ja itsenäisesti sekä ennakkoluulottomasti hankkimansa tiedon pohjalta uudet asiakasryhmät ja näille toteutettavat tuotteet ja palvelut

Liikeidean täsmentäminen	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> määrittelee ryhmän jäsenenä taloudellisesti kannattavan liikeidean ja toiminta-ajatuksen taruiten jonkin verran ohjausta
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> määrittelee ryhmän jäsenenä taloudellisesti kannattavan liikeidean ja toiminta-ajatuksen
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> määrittelee itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä taloudellisesti kannattavan liikeidean ja toiminta-ajatuksen

Yrityksen toiminnan suunnittelu	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> laatii ohjatusti yrityksen perustoiminnoille tavoitteet ja niille asiakaslähtöisen suunnitelman, jossa kertoo, millaisilla toimenpiteillä tavoitteisiin päästään
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> laatii yrityksen perustoiminnoille tavoitteet ja niille asiakaslähtöisen suunnitelman, jossa kertoo, millaisilla toimenpiteillä tavoitteisiin päästään
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> laatii itsenäisesti ja perustellen yrityksen perustoiminnoille tavoitteet ja niille asiakaslähtöisen suunnitelman, jossa kertoo, millaisilla toimenpiteillä tavoitteisiin päästään

Yhteistyökumppaneiden hankkiminen	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> määrittelee ryhmän jäsenenä yhteistyökumppanit ja sopii yhteistyön muodosta sekä solmii tarvittaessa sopimuksia taruiten sopimusten laatimisessa ohjausta
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> määrittelee ryhmän jäsenenä yhteistyökumppanit ja sopii yhteistyön muodosta sekä solmii tarvittaessa sopimuksia
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> määrittelee ryhmän jäsenenä innovatiivisesti ja laaja-alaisesti yhteistyökumppanit ja sopii yhteistyön muodosta sekä solmii tarvittaessa sopimuksia

Yrityksen työtehtävien tekeminen	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> hoitaa itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä joitakin yrityksen toimintaan liittyvistä työtehtävistä, kuten materiaalihankinnat, tuotteiden valmistaminen ja markkinointi, myynti ja jakelu
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> hoitaa itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä yrityksen toimintaan liittyviä työtehtäviä, kuten materiaalihankinnat, tuotteiden valmistaminen ja markkinointi, myynti ja jakelu
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> hoitaa itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä yrityksen toimintaan liittyviä työtehtäviä, kuten materiaalihankinnat, tuotteiden valmistaminen ja markkinointi, myynti ja jakelu osoittaen toiminnassa joustavuutta ja hyvää ajankäytön hallintaa

Yrityksen toiminnan esittely	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> osallistuu joihinkin yrityksen tuotteiden tai palvelujen esittelytilaisuuksiin (myynti- ja markkinointi, yhteistyökumppaneiden hankkiminen, kirjanpito- ja palveluiden hankkiminen, rahoittajatapaamiset, logistiikka)
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> esittelee yritystä ja sen tuotteita tai palveluja (myynti- ja markkinointi, yhteistyökumppaneiden hankkiminen, kirjanpito- ja palveluiden hankkiminen, rahoittajatapaamiset, logistiikka)
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> esittelee yritystä ja sen tuotteita tai palveluja vakuuttavasti erilaiset asiakasryhmät huomioiden (myynti- ja markkinointi, yhteistyökumppaneiden hankkiminen, kirjanpito- ja palveluiden hankkiminen, rahoittajatapaamiset, logistiikka)

Liiketoiminnan kehittäminen	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> seuraa ohjatusti liiketoimintaympäristön ja asiakastarpeiden muuttumista, jonka pohjalta arvioi liiketoiminnan kehittämistarpeita
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> seuraa liiketoimintaympäristön ja asiakastarpeiden muuttumista, jonka pohjalta arvioi liiketoiminnan kehittämistarpeita
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> seuraa laaja-alaisesti liiketoimintaympäristön ja asiakastarpeiden muuttumista, jonka pohjalta arvioi liiketoiminnan kehittämistä ja toimii luovasti

Yrityksen lopettaminen	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> laatii ohjatusti yrityksen lopettamisasiakirjat
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> laatii yrityksen lopettamisasiakirjat
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> laatii yrityksen lopettamisasiakirjat ja on arvioinut yrityksen lopettamisen yhteydessä myös yrityksen myynnin mahdollisuuksia.

Työn perustana olevan tiedon hallinta

Liiketoimintaympäristön selvittäminen	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> hankkii tietoa alalla toimivien kilpailevien yritysten tarjonnasta ja asiakkaista tarvitien ajoittain ohjausta
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> hankkii tietoa alalla toimivien kilpailevien yritysten tarjonnasta ja asiakkaista
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> hankkii tietoa itsenäisesti ja laaja-alaisesti alalla toimivien kilpailevien yritysten tarjonnasta ja asiakkaista

Liikeidean täsmentäminen ja yrityksen toiminnan suunnittelu	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • hakee ohjatusti tietoa yrityksen perustamiseen ja valitulla toimialalla toimimiseen liittyvistä säädöksistä • hankkii ohjatusti yrityksensä liiketoiminnan eri osa-alueiden suunnittelussa tarvittavaa tietoa
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> • hakee tietoa yrityksen perustamiseen ja valitulla toimialalla toimimiseen liittyvistä säädöksistä • hankkii yrityksensä liiketoiminnan eri osa-alueiden suunnittelussa tarvittavaa tietoa
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> • hakee itsenäisesti ja laaja-alaisesti tietoa yrityksen perustamiseen ja valitulla toimialalla toimimiseen liittyvistä säädöksistä • hankkii itsenäisesti ja laaja-alaisesti yrityksensä liiketoiminnan eri osa-alueiden suunnittelussa tarvittavaa tietoa

Yrityksen työtehtävien tekeminen	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • hankkii ohjatusti tietoa erilaisista tarvittavista teknologisista tai muista tuotantoon liittyvistä ratkaisuista sekä tukitehtävistä
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> • hankkii tietoa erilaisista tarvittavista teknologisista tai muista tuotantoon liittyvistä ratkaisuista sekä tukitehtävistä
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> • hankkii innovatiivisesti ja ennakkoluulottomasti tietoa erilaisista tarvittavista teknologisista tai muista tuotantoon liittyvistä ratkaisuista sekä tukitehtävistä.

Elinikäisen oppimisen avaintaidot

Oppiminen ja ongelmanratkaisu	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • ratkaisee asiakaslähtöisesti yrityksen toimintaa liittyviä ongelmatilanteita tarpeen jonkin verran tukea
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> • ratkaisee asiakaslähtöisesti yrityksen toimintaa liittyviä ongelmatilanteita
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> • ratkaisee asiakaslähtöisesti yrityksen toimintaa liittyviä ongelmatilanteita varmistaen aina asiakastytyvyyden

Vuorovaikutus ja yhteistyö	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • osallistuu ryhmän valintojen ja päätösten valmisteluun • arvioi ohjattuna omaa toimintaansa ja työnsä etenemistä • osallistuu yhteistyöneuvotteluihin ryhmän jäsenten ja sidosryhmien kanssa
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> • tekee ryhmässä ehdotuksia, valintoja ja päätöksiä • arvioi omaa toimintaansa ja työnsä etenemistä • neuvottelee yhteistyöstä ryhmän jäsenten kanssa ja osallistuu yhteistyöneuvotteluihin sidosryhmien kanssa
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> • tekee ryhmässä perusteltuja ehdotuksia, valintoja ja päätöksiä yrityksen toiminnan kehittämiseksi • arvioi omaa toimintaansa ja työnsä sekä yritystoiminnan etenemistä • neuvottelee yhteistyöstä ryhmän jäsenten ja sidosryhmien kanssa

Ammattietiikka	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> noudattaa ohjattuna yritystoiminnassa kaikkia kestävän kehityksen osa-alueiden arvoja
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> noudattaa yritystoiminnassa kaikkia kestävän kehityksen osa-alueiden arvoja
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> noudattaa yritystoiminnassa kaikkia kestävän kehityksen osa-alueiden arvoja ja perustelee niiden merkityksen yritystoiminnalle

Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> noudattaa alansa työturvallisuusohjeita omassa toiminnassaan ja huolehtii asiakkaiden turvallisuudesta annettujen ohjeiden mukaisesti varmistaa opastettuna oman, työtovereiden ja asiakkaiden turvallisuuden tutuissa tilanteissa.
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> toimii työssään ja siihen liittyvissä asiakaspalvelutilanteissa alan työturvallisuusohjeita noudattaen ja ennakoii mahdollisia työturvallisuusriskejä ja vaaratilanteita varmistaa ohjeiden mukaan oman, työtovereiden ja asiakkaiden turvallisuuden eri tilanteissa.
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> toimii työssään ja siihen liittyvissä asiakaspalvelutilanteissa alansa työturvallisuusohjeita noudattaen ja tekee realistisia esityksiä alansa työturvallisuuden kehittämiseksi varmistaa oman, työtovereiden ja asiakkaiden turvallisuuden eri tilanteissa opastaa muita toimimaan terveellisesti ja turvallisesti toimiessaan ryhmän jäsenenä.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä toimimalla yhteistyössä ryhmän, yhteistyöyrityksen ja eri toimijoiden kanssa esim. omassa yrityksessä, harjoitusyrityksessä tai vastaavassa. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava ammattitaito vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/työkohteessa tai koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

2.57. Ilmastovastuullinen toiminta, 15 osp (103931)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija

- ymmärtää ilmastomuutoksen ilmiönä ja ihmisen toiminnan vaikutuksen siihen sekä ratkaisujen tarpeen
- selvittää keinoja, joilla ilmastomuutosta voidaan hillitä ja siihen voidaan sopeutua toimialalla
- selvittää organisaation toiminnan, tuotteen tai palvelun ilmastovaikutuksia
- ehdottaa ja ideoi käytännön ratkaisuja ilmastomuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen
- viestii ilmastoratkaisuista työyhteisössään

- organisoii toimintaa, joilla kehitetään ilmastotietoisuutta ja -asioita työyhteisössä
- kannustaa omalla toiminnallaan muita ilmastovastuuseen.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä toimimalla ilmastovastuullisena toimijana. Osaaminen voidaan osoittaa organisaation, työyhteisön, hankinnan, prosessin, tuotteen tai palvelun, oppilaitoksen tai muun vastaavan ilmastotoiminnan tehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.58. Huippuosaajana toimiminen, 15 osp (101051)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- työskennellä alan huippuosaamista vaativissa tehtävissä
- hallita alan työt ja työtehtäväkokonaisuudet sekä laajan materiaalivalikoiman
- huomioida huipputuotannon, -tuotteen tai -palvelun laatuvaatimukset
- ratkoa ongelmia ja sopeutua muutoksiin
- varmistaa työturvallisuusmääräyksien ja -ohjeiden toteutumisen
- kommunikoida asiakkaan kanssa äidinkielellään ja vähintään yhdellä itselleen vieraalla kielellä
- arvioida ja uudistaa omaa osaamistaan
- mitoittaa omat henkiset voimavaransa työtehtävän mukaan
- kehittää työtä ja työympäristöä
- toimia alan verkostoissa
- osallistua työyhteisön kehittämiseen.

Arviointi

Työprosessien hallinta

Työn suunnittelu	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • asettaa tavoitteensa ja suunnittelee oman työnsä ja aikataulun realistiseksi ja toteuttamiskelpoiseksi huomioiden korkeat laatuvaatimukset
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> • asettaa tavoitteensa ja suunnittelee oman työnsä ja aikataulun realistiseksi ja toteuttamiskelpoiseksi muuttuvissa olosuhteissa huomioiden korkeat laatuvaatimukset
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> • asettaa tavoitteensa ja suunnittelee oman työnsä itsenäisesti ja aikataulun realistiseksi ja vaiheiltaan toteuttamiskelpoiseksi muuttuvissa olosuhteissa huomioiden korkeat laatuvaatimukset ja kykenee tarvittaessa muuttamaan suunnitelmaa

Työn arviointi	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi työnsä onnistumista ja omaa osaamistaan
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi realistisesti työnsä onnistumista ja omaa osaamistaan sekä perustelee arviotaan
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi realistisesti työnsä onnistumista ja omaa osaamistaan sekä perustelee arviotaan ja määrittelee kehittämistarpeitaan

Toimiminen työssä ja työyhteisössä	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toimii työssään työyhteisön työhyvinvointia edistävästi sekä kehittää työympäristöään yhdessä muiden kanssa.
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> • pyrkii aktiivisesti edistämään työyhteisön työhyvinvointia sekä kehittämään työympäristöään yhdessä muiden kanssa.
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> • osallistuu työyhteisön työhyvinvoinnin kehittämiseen sekä tukee yhdessä muiden kanssa työympäristön kehittymistä huippuosaamisen vaatimalle tasolle.

Työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta

Työtehtävään ja työympäristöön soveltuvan työmenetelmän ja työvälineiden sekä materiaalin valinta ja käyttö	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää omatoimisesti työmenetelmiä, työvälineitä ja materiaaleja • työskentelee huolellisesti
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> • valitsee omatoimisesti työmenetelmät, työvälineet ja materiaalit sekä käyttää niitä muuttuvissa tilanteissa • työskentelee huolellisesti ja rauhallisesti sekä luovasti ja innovatiivisesti
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> • valitsee rohkeasti uusiakin työmenetelmiä, työvälineitä ja materiaaleja sekä käyttää niitä sujuvasti muuttuvissa tilanteissa • työskentelee järjestelmällisesti, tarkasti ja varmasti sekä luovasti ja innovatiivisesti

Laadukas ja kestävä kehityksen mukainen toiminta	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toimii yrityksen tai organisaation laatu- ja kestävä kehityksen tavoitteiden mukaisesti • kehittää osaamistaan ja työtapojaan
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toimii aktiivisesti yrityksen tai organisaation laatu- ja kestävä kehityksen tavoitteiden mukaisesti ja havaitsee kehittämiskohteita • kehittää aktiivisesti osaamistaan ja työtapojaan
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toimii sitoutuneesti yrityksen tai organisaation laatu- ja kestävä kehityksen tavoitteiden mukaisesti sekä kehittää toimintamalleja näiden tavoitteiden aikaansaamiseksi • kehittää aktiivisesti osaamistaan ja työtapojaan haastavien työtehtävien tasolle

Kustannustehokas ja tulokellinen toiminta	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toimii aika- ja muut käytettävissä olevat resurssit huomioiden kustannustehokkaasti ja tulokellisesti • havaitsee poikkeamia • toimii työssään edistään pysyviä asiakassuhteita • sopeutuu muutokseen ja työskentelee pitkäjänteisesti huippuosaamista vaativissa työtehtävissä.
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toimii oma-aloitteisesti aika ja muut käytettävissä olevat resurssit huomioiden kustannustehokkaasti ja yrityksen tai organisaation tulokellisuutta edistävästi • neuvottelee ja etsii ratkaisuja poikkeamille • edistää aktiivisesti toiminnan jatkuvuutta ja pysyviä asiakassuhteita • sopeutuu nopeasti muutokseen ja työskentelee pitkäjänteisesti työtään kehittäen huippuosaamista vaativissa työtehtävissä.
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> • työskentelee yrittäjämäisellä asenteella huomioiden ajan ja muut käytettävissä olevat resurssit kustannustehokkaasti ja yrityksen tai organisaation tulokellisuutta edistävästi • korjaa toimintaa sovittujen ratkaisujen mukaan • edistää itsenäisesti toiminnan jatkuvuutta ja pysyviä asiakassuhteita • ennakoii muutoksia, jotta voi helpommin sopeutua niihin ja työskentelee pitkäjänteisesti työtään itsenäisesti kehittäen huippuosaamista vaativissa työtehtävissä.

Työn perustana olevan tiedon hallinta

Työssä tarvittavan tiedon hallinta ja soveltaminen	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • hankkii ja käyttää työssä tarvittavaa tietoa omatoimisesti ja kysyy tarvittaessa neuvoa.
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> • hankkii ja soveltaa työssä tarvittavaa tietoa omatoimisesti ja pystyy ratkomaan ongelmatilanteita yhdessä muiden kanssa.
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> • hankkii ja soveltaa itsenäisesti työssä tarvittavaa tietoa vaihtelevissa työtilanteissa ja perustelee ratkaisujaan hankkimansa tiedon pohjalta.

Elinikäisen oppimisen avaintaidot

Oppiminen ja ongelmanratkaisu	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • laatii itselleen yksilöllisen kehityssuunnitelman omista lähtökohdistaan • selviytyy tavallisimmista ongelmatilanteista oppimateriaaleja ja ohjekirjoja hyödyntäen
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> • laatii itselleen yksilöllisen kehityssuunnitelman omista lähtökohdistaan niin, että se tukee kasvua alan huippuammattilaiseksi • selviytyy itsenäisesti ongelmatilanteista
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> • uudistaa omaa osaamistaan yksilöllisen kehityssuunnitelman mukaisesti niin, että se tukee kasvua alan huippuammattilaiseksi • selviytyy itsenäisesti ongelmatilanteista ja pystyy perustelemaan valintansa

Vuorovaikutus ja yhteistyö	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • kommunikoi asiakkaiden kanssa ja työyhteisössä omalla kielellään sekä välttävästi vähintään yhdellä itselle vieraalla kielellä • toimii työryhmän aktiivisena jäsenenä ja sopeutuu työyhteisöön
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> • kommunikoi asiakkaiden kanssa ja työyhteisössä omalla kielellään sekä vähintään yhdellä itselle vieraalla kielellä • toimii työryhmän aktiivisena jäsenenä ja sopeutuu hyvin työyhteisöön
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> • kommunikoi sujuvasti asiakkaiden kanssa ja työyhteisössä omalla kielellään sekä vähintään yhdellä itselle vieraalla kielellä • toimii työryhmän aktiivisena jäsenenä ja työyhteisön huippuammattilaisena osaamistaan muille välittäen

Ammattietiikka	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • käyttäytyy työpaikan sääntöjen mukaisesti ja noudattaa työaikoja • toimii vastuullisesti ja noudattaa alan ammattieettisiä periaatteita
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> • käyttäytyy asiallisesti ja noudattaa työaikoja • toimii vastuullisesti ja oma-aloitteisesti alan ammattieettisten periaatteiden mukaan
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> • käyttäytyy hyvin ja noudattaa työaikoja • on ylpeä ammatistaan ja osaamisestaan, toimii vastuullisesti ja kehittää työtään alan ammattieettisten periaatteiden mukaan

Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • ottaa vastuun oman toimintansa työturvallisuudesta ja noudattaa työturvallisuusmääräyksiä ja -ohjeita • työskentelee ergonomisesti ja pitää työympäristönsä siistinä koko työprosessin ajan • ylläpitää omaa työhyvinvointiaan ja noudattaa terveellisiä elämäntapoja.
Hyvä 2	<ul style="list-style-type: none"> • ottaa vastuun oman toimintansa työturvallisuudesta ja havaitsee työhönsä liittyvät vaarat sekä noudattaa työturvallisuusmääräyksiä ja -ohjeita • työskentelee ergonomisesti ja pitää työympäristönsä siistinä koko työprosessin ajan myös haasteellisissa työtilanteissa • ylläpitää aktiivisesti omaa työhyvinvointiaan ja edistää terveellisiä elämäntapoja.
Kiitettävä 3	<ul style="list-style-type: none"> • ottaa vastuun oman ja työtiimin toiminnan työturvallisuudesta, noudattaa työturvallisuusmääräyksiä ja -ohjeita sekä havaitsee ilmoittaa havaitsemistaan työhönsä liittyvistä vaaroista • työskentelee ergonomisesti ja pitää työympäristönsä siistinä koko työprosessin ajan myös haasteellisissa työtilanteissa ja osallistuu työolosuhteiden kehittämiseen • ylläpitää aktiivisesti omaa työhyvinvointiaan, edistää terveellisiä elämäntapoja sekä kannustaa tähän myös muita työyhteisön jäseniä.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä toimimalla huippuosaamista vaativissa oman alan työtilanteissa. Osaaminen on mahdollista osoittaa myös kansallisissa ja kansainvälisissä kilpailutilanteissa. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/työkohteessa tai koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

3. Liite. Arvoperusta

Ammatillisen koulutuksen tuottama osaaminen uudistaa ja kehittää yksilöitä, työelämää ja yhteiskuntaa. Ammatillinen koulutus antaa valmiuksia yksilöille ja yhteisöille tehdä ratkaisuja eettisen ja kriittisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan avulla. Osallisuus, aktiivinen toimijuus ja yhteisöllisyys korostuvat ammatillisen koulutuksen toiminnassa.

Ammatillinen koulutus edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä hyvinvointia ja demokratiaa. Ihmisoikeuksien kunnioittaminen, suvaitsevaisuus, erilaisuus ja kulttuurinen moninaisuus nähdään rikkautena ja ne toteutuvat koulutuksessa. Avoimuus luo turvallisuutta ja luottamusta.

Ammatillinen koulutus perustuu työelämän osaamistarpeisiin ja tarjoaa opiskelijan tavoitteisiin ja elämäntilanteeseen sopivia osaamisen kehittämisen tapoja. Toimintaympäristöjen muuttuessa ammatit muuttuvat ja jokaisen vastuu osaamisensa kehittämisestä korostuu. Ammatillinen koulutus vastaa yksilöiden, työelämän ja yhteiskunnan osaamistarpeiden muutoksiin joustavasti ja vaikuttavasti.

Ammatillisessa koulutuksessa ymmärretään kestävän elämäntavan välttämättömyys ja rakennetaan osaamisperustaa ympäristön ja kansalaisten hyvinvointia edistävälle taloudelle. Ammatillinen koulutus lisää ymmärrystä luonnonvarojen kestävästä käytöstä, ilmastonmuutoksen hillinnästä ja siihen sopeutumisesta sekä luonnon monimuotoisuuden säilyttämisestä. Turvallinen työskentely, yrittäjämäinen asenne ja talouden hallinta ovat osa ammattitaitoa. Kansainvälistyminen ja globaali vastuu vahvistuvat.

Arvoperusta toteutuu ammatillisen koulutuksen toimintakulttuurissa, osaamisen hankkimisessa ja osoittamisessa sekä oppimisympäristöissä.

4. Kuljetuspalvelujen osaamisala

Kuljetuspalvelujen osaamisalan tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksia ei voida mukauttaa tai poiketa niiltä osin, kun ne koskevat ajo-oikeutta ja ajokorttivaatimuksia.

Kuorma-auton- ja yhdistelmäajoneuvonkuljettaja osaa ottaa huomioon ajotavassaan kuorman vaikutuksen ajamiseen, osaa toimia liikenteessä turvallisesti ja vastuullisesti ennakoiden erilaisia liikennetilanteita. Kuormatessa ja kuormaa purkaessa kuorma-autonkuljettaja osaa käyttää trukkia tai työkonetta sekä kuorman varmistamiseen käytettäviä välineitä. Teollisuuden tiukkojen työturvallisuusvaatimusten noudattaminen, ohjeistuksen tunteminen ja yritysten omien perehdytysohjelmien suorittaminen verkossa varmistavat turvallisen liikennöinnin alueilla, kuormatessa ja purettaessa ajoneuvoa. Kuljettaja osaa tehdä yleisimpiä huoltoon ja korjaukseen liittyviä tehtäviä sekä vian etsintä toimenpiteitä työkoneeseen, trukkiin tai ajoneuvoon.

Linja-auton- ja taksinkuljettaja osaa ottaa huomioon ajotavassaan matkustajien ja matkatavaroiden vaikutuksen ajamiseen, osaa toimia liikenteessä turvallisesti ja vastuullisesti ennakoiden erilaisia liikennetilanteita. Henkilöliikenteessä kuljettaja osaa toimia tilanteissa, joissa kohdataan erilaisia asiakkaita. Kuljettaja osaa kuljettaa linja-autoa ja taksia tilausliikenteessä, kaupunki- ja seutuliikenteen linjaston, koululais- ja palvelu- sekä kaukoliikenteen eri reiteillä ja osaa käyttää ja valvoa asiakkaiden suorittamia maksuja ja maksutapoja. Kuljettaja osaa tehdä yleisimpiä huoltoon ja korjaukseen liittyviä tehtäviä sekä vian etsintä toimenpiteitä työkoneeseen, trukkiin tai ajoneuvoon.

5. Sisälogistiikan osaamisala

Palvelulogistiikkatyöntekijä osaa tehdä varastoalan tehtäviä käsin ja käyttää varaston tai terminaalin tavarankäsittely laitteita, trukkia ja automaatiikalla ohjattavia laitteita. Palvelulogistiikkatyöntekijän osaa täyttää asiakirjoja, joita varastoissa tai terminaaleissa on käytössä, tehdä varastokirjanpito käsin tai tietotekniikkaa käyttäen. Perusosaaminen palvelulogistiikkatyöntekijällä on tavarankäsittelyssä ja vastaanotossa, tavarankäsittelyssä, lähetyksen keräilyssä, pakkaamisesta, kierrätyksessä ja varaston tietojärjestelmien käytöstä.

6. Lentoasemapalvelujen osaamisala

Kunnossapitotyöntekijä osaa tehdä lentoasema-alueen kesä- ja talvi kunnossapitotehtäviä. Kunnossapitotyöntekijä osaa käyttää tyypillisimpiä kunnossapidossa käytettäviä työkoneita. Kunnossapitotyöntekijä osaa tehdä yleisimpiä huoltoon ja korjaukseen liittyviä tehtäviä sekä vianetsintä toimenpiteitä työkoneeseen, traktoriin tai ajoneuvoon. Kunnossapitotyöntekijä osaa toimia oman työtehtävänsä mukaan lentoaseman pelastustehtävissä.

Maapalvelutyöntekijä osaa suorittaa ilma-aluksen kuormaamisen ja purkamisen sekä muita maapalveluihin liittyviä työtehtäviä ilmailun turvallisuusmääräysten mukaisesti. Maapalvelutyöntekijä osaa käyttää kuormaamiseen ja kuorman purkamiseen sekä tavaroiden siirtelyyn käytettäviä laitteita, kuten trukkia, matkatavarahihnaa tai -nosturia. Maapalvelutyöntekijä osaa tehdä yleisimpiä huoltoon ja korjaukseen liittyviä tehtäviä sekä vianetsinnän toimenpiteitä trukkiin tai ajoneuvoon.